

ORVOSKARI, HIRMONDÓ

Pécs, 2019. március

F. M.

The European Tree of the Year

M. Gy.

TARTALOM

„Az apró figyelmességek hozzájárulnak megbecsülésünk kifejezéséhez és közösségünk építéséhez is”
(Tanévközi értékelés az AOK dékánjával – Schweier Rita)

TDK-konferencia – 2019 (Ertl Tibor, Környei Bálint)

Kitüntetések, elismerések

Bringára fel! (Koncz Orsolya)

Magyar Ápolók napja Pécsen

„Az ad a legtöbbet, aki a tudását nyújtja át a másoknak”
(Interjú dr. Szabó István professzorral – Schweier Rita)

Hallásrehabilitációs program indult Üzbegisztánban
pécsi közreműködéssel (Gerlinger Imre)

Szentágotthai János biológiai verseny
(ifj. Sétáló György)

„A hiedelmekkel ellentétben a fül-orr-gégészet az egyik legnagyobb szakma”

(Interjú dr. Gerlinger Imre professzorral – Schweier Rita)

No animal harmed during this project (Szabó Gábor)

A Munkatársak Archivumából válogatunk

Lang Mihály (1891-1948)

(Gracza Tünde, Szabolcsi Csilla)

Sportegészségügyi háttérrel ad a PTE a PVSZK számára

Egészségterv megvalósítása karunkon
(Horváth-Sarródi Andrea)

Szerializáció (Bodrogi Zsolt)

A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj nyerteseinek
kutatási tervei (Garami András, Tóth Arnold)

A „Ritka Betegségek Világnapja – 2019”
pécsi rendezvénye (Hadzsiev Kinga, Magyarai Lili,
Melegh Béla)

Kiss Tamás összeállítása

Ady Endrére emlékezünk (Gracza Tünde)

Mansfeld Géza (Dezső Krisztina)

Intézeti, klinikai hírek

Tudományos közlemények

Sajtószemle: benne interjú dr. Kovács L. Gábor
akadémikus professzorral; Az Akadémia elnökségének
állásfoglalása stb.

Dr. Gróf Pál
Prof. Vértés Marietta
Prof. Halász Béla

A címlapon Ferenczi Mária és Mánfai György,
a hátsó borítón Bauer Péter és Zahn Mária fotói.
Középen összeállítás tavaszi fotóinkból.

„Az apró figyelmességek hozzájárulnak megbecsülésünk kifejezéséhez és közösségünk építéséhez is”

Tanévközi értékelés dr. Nyitrai Miklóssal, karunk dékánjával

Lezárult a 2018-19-es tanév első fele, jó ütemben haladnak a Modern Városok Program keretében zajló fejlesztések, számos vezetői elképzelés körvonalazódott, és több érdekes, új kezdeményezés is történt – összegeztük az elmúlt hónapok történéseit, egyben előrevetítettük a közeljövő feladatait is karunk dékánjával, dr. Nyitrai Miklóssal.

– Kezdjük a beruházásokkal. Az új oktatási létesítmény látványosan épül. Olyan ütemben, ahogyan a tervekben szerepel?

– A szakemberek azt mondják, hogy igen, de azt a laikus is látja, hogy az épületelemek sorra magasodnak. Az első szintet elkezdtek befedni, és alakul a második szint is. A kivitelező és az egyetemi szakemberek szerint is időben vagyunk, és tarthatónak látszik a 2020. májusi határidő.

– Az új fogászati épülettömről mit lehet tudni?

– Mivel a várható költségek magasabbra rúgnak, mint a pályázat beadásakor, ezért ennél a beruházásnál először a szervezésben kellett megoldanunk néhány dolgot. Ez EFOP-pályázatból megvalósuló létesítmény, és a keret bővítése úgy tűnik, hogy egyetemi összefogással megvalósul. Most áll a kivitelezés közbeszerzés alatt, és amint ezt valaki elnyeri, indulhat a munka. Hasonló a helyzet az állatházzal is, ahova ugyancsak forrásbevonásra volt szükség a társkarok, kancellária és a rektori apparátus segítségével. Az is a közbeszerzés fázisa felé közeledik.

– Belső átalakulások is zajlottak az elmúlt hónapokban a Szigeti úti elméleti tömbben. Sikerült már átláthatóvá tenni a működést a munkatársak és a hallgatók számára?

– Ehhez azért még idő kell. Ezek az átalakulások kisebb léptékűek voltak, néhány egységet újítottunk fel és helyeztünk át. Jelenleg tervezési fázisban vagyunk, amikor az építésekkel és a műszaki szakemberekkel átgondoljuk, milyennek szeretnénk látni néhány év múlva a campusunkat. Ez nemcsak a főépületünket érinti, hanem a Honvéd utca 1-es és 3-as épületeket is. Itt található a Magatartástudományi Intézet, illetve a Központi Elektronmikroszkópos Laboratórium, valamint a Klinikai Központ Gyógyszertára és az Élettani Intézet egyik részlege. Ezek mellett a felújítási tervekben szerepel a Biokémiai és a Biofizikai Intézet, továbbá a sokak által Gádorosként említett épület, az az régi menzáé, ami a Janus Pannonius Klinikai Tömb szomszédságában helyezkedik el, és benne van a Nővérszálló is. Összességében ez több mint 40 ezer négyzetméter. Úgy gondolom, hogy szakmai segítséggel sikerült egy látható logika mentén újragondolni ezek jövőjét. Egyelőre csak vázlataink vannak ezekkel az épületekkel kapcsolatosan. Ahhoz, hogy kormányzati, befektetői támogatást kapjunk, a terveket műszakilag tovább kell pontosítanunk, és csak ezután tudjuk kikalkulálni a költségvetést. A kancellária munkatársai segítenek abban, hogy a megfelelő szakemberrel szerződést köthessünk, aki majd a műszaki paramétereket megadja, és a látványterveket elkészíti. A bekerülési költség az előzetes becslések szerint 45 milliárd forint, és hat-hét év lehet a kivitelezési idő, ha minden a pontos ütemezés szerint halad. Ennek megvalósítása tehát túlmutat a dékáni ciklusomon, de azt gondolom, hogy tervezni nemcsak arra az időre kell, amíg épp itt ülünk. Fontos a jövőre nézve is megalkotnunk az egységes koncepciót, a közös arculatot.

Felelős szerkesztő: Bogár Lajos.

Szerkesztőbizottság: Ábrahám Hajnalka, Barthó Loránd, Bátor Judit, Gracza Tünde, Hollósy Tibor, Kozári Adrienne, Ludány Andrea.

Tördelőszerkesztő: Babarciné Stettner Lenke.

A szerkesztőség címe: PTE, Általános Orvostudományi Kar Sajtóirodája, 7624 Pécs, Szigeti út 12.

Tel.: 72/536-116. E-mail: himondo@aok.pte.hu

■ HU ISSN 1586-1031. Elektronikus publikáció: www.aok.pte.hu/himondo ■ HU ISSN 1586-1295. Nyomtatta a PTE Nyomdája.

– **Sikerült felállítani a teljes dékáni tanácsadó csapatot?**

– Az a stáb felállt, ami a jelenlegi működéshez optimális, de a csapat nem teljes, hisz újabb feladatok, projektek jönnek, amelyekhez szükség van új vezetőkre. Legfőbb támogatóim a dékánhelyettesek: dr. Reglódi Dóra, dr. Czopf László és dr. Tényi Tamás. Dr. Csernus Valér professzor az elmúlt sok-sok évben komoly oktatói tapasztalatot halmozott fel, amit kamatoztatnunk kell, ezért ő dr. Czopf László munkáját segíti. Dr. Dóczi Tamás és dr. Tóth Kálmán professzorok a klinikai oktatás fejlesztésével kapcsolatosan segítik a munkámat, dr. Bogner Péter a stratégiai ügyeinket intézi, például azt, hogy létrehozassunk egy külön csoportot a rendezvényeink szervezéséhez. Dékáni tanácsadói rangra emeltem a német és az angol idegen nyelvi programunk vezetőit is, dr. Gallyas Ferencet és dr. Than Pétert. A graduális képzés mellett fontos területünk a szak- és továbbképzés is, amivel kapcsolatban dr. Ertl Tibor a dékáni tanácsadóm. 2019 januárjától dr. Füzesi Zsuzsanna is csatlakozott a dékáni tanácsadói csapathoz, az ő feladata – ahogyan ez eddig is volt – a hallgatói és dolgozói visszajelzések, elégedettség felmérése és az ezzel kapcsolatos feladatok megtervezése.

– **A legutóbbi beszélgetésünkön fontosnak tartotta egy ösztönzőrendszer kidolgozását a fiatal kutatók, PhD-hallgatók itt tartására, egyben az itt dolgozók megbecsülésének kifejezésére. Ennek számos elemét sikerült is kidolgozniuk.**

– Egy ilyen ösztönzőrendszert azt gondolom, hogy kétféleképpen lehet létrehozni. Az egyik az, ha valaki leül, egyszerűen megálmodja, majd bevezeti, a másik pedig az, ha lépésről lépésre halad ebben előre. Mi nem tudjuk egyből megálmodni, ezért a második megoldást léptettük életbe. Az ösztönzőrendszer néhány elemét szeretném közzé is tenni, létrehoztunk ezért egy dékáni üzenőfalat, ami havonta két-három kisebb hírt tartalmaz.

Egyike ezeknek az, ami egy arany pecsétgyűrűről ad információt, amit megtervezettünk, és már el is készült. Ezt azok a hallgatók kapják – természetesen női és férfi változat is létezik –, akik *summa cum laude* végeznek.

A másik kiválósági gondolat azzal kapcsolatos, hogy ha nálunk valaki egyetemi docens lesz, akkor a kézfogás mellett egy apró ajándékkal is kedveskedjünk neki. Jelenleg tárgyalásban vagyok az egyetlen magyar órágyártóval, ugyanis olyan órát tervezünk számukra, aminek a lapja sötétkék, ráírják, hogy „Quinqueecclesiensis”, alul szerepel a logónk, a hátlapon az alkalom és az évszám, az oldalán pedig az ajándékozott neve.

Ugyanígy tervezzük megajándékozni az újonnan kinevezett egyetemi tanárokat, ez a koncepció még kidolgozás alatt van.

A klinikaigazgatók és az egyetemi tanárok egy részének már sikerült átadnunk az ajándékunkat: a férfiak három különböző színű nyakkendőt kapnak a kar logójával, a hölgyek pedig pamutsálát, ami ugyancsak elérhető lesz három színben. Ezek apróságok, de azt hiszem, nagyban hozzájárulnak közösségünk építéséhez.

Mindezekon felül kiválasztásra került a 2018-as év kari bora, egy Grádus Cuvée, amit egyetemi tanáraink és a docenseink az újévi koccintás alkalmával vehettek át.

A belső pályázati rendszerünket Reglódi dékánhelyettes asszony áttekintette, ezt tovább bővítjük és egyszerűsítjük. Ezt minden hallgatónak és oktatónak érdemes megnéznie, mert ebben már több, mint tíz lehetőség van. Ha a költségvetés oldaláról közelítjük, akkor négy éve erre 90 millió forintot költöttünk, tavaly pedig már 360 milliót. Úgy tűnik, hogy megvalósul az a korábban vázolt elképzelés, ami szerint egy ilyen méretű kar körülbelül 500 millió forintot költsön belső pályázatokra.

Van egy szép egészségprogramunk is, aminek több eleme létezik már, de ebben is fontolva haladunk előre. Arra már felfigyelhetek, hogy volt egy gyümölcsnapunk, amikor a munkatársaknak és a hallgatóknak gyümölcsöt osztogattunk. Ezt minden hónap első hétfőjére tervezzük, próbaképpen. Ha sokaknak tetszik, akkor gyakoribbá is tehetjük, ha pedig nem, akkor elhagyjuk. Emellett dr. Kiss István professzor vezetésével egy külön csoport foglalkozik azzal, mik legyenek a következő lépések ebben az irányban.

– **A tanulmányi ösztöndíjrendszer átgondolásával is a kiválóságot célozzák meg.**

– Ennek elemeit már sikerült végigbeszélnem a kollégáimmal, valamint a kari és az egyetemi hallgatói önkormányzati képviselőkkel is. Az a cél, hogy a hallgatók reális és korrekt versenyben vegyenek részt, ezért a kiválóság megállapításakor évfolyamonként vesszük figyelembe az eredményeket, és évfolyamonként fogjuk rangsorolni a hallgatókat.

Mindemellett szeretném, ha a diákoknak több idejük lenne. Ez most furcsán hangozhat, de mégsem az. Dr. Wittmann István professzor dékáni pályázatában volt egy fontos elem, ami rámutatott arra, hogy próbáljuk meg csökkenteni a hallgatói terheket, ahol lehet. Ezen – vele egyeztetve – elkezdtünk dolgozni. Megnéztük, miért van az, hogy sok tantárgyat felvesznek a diákjaink. Egyik oka az, hogy szeretnék, ha jobb lenne a tanulmányi átlaguk, mert ennek alapján kapják az ösztöndíjat, azonban olyan kurzusok is szerepelnek a listáikon, amelyek néha egyáltalán nem is érdeklik őket, csak szereznek belőlük egy-egy ötöst, ami javít az átlagukon. Ez azonban mesterséges és egészségtelen módja a kurzusok felvételének, ezért úgy tervezzük, hogy mostantól a tanulmányi ösztöndíj átlagában ne teljes súllyal vegyenek részt az elektív és fakultatív tantárgyak. Ezek az átlag számításakor kapnak egy nullánál nagyobb, de egynél kisebb szorzófaktort. A diákok konstruktívak voltak ebben a kérdésben, értették, mi a szándékom, így most kipróbáljuk.

Azt is szeretném, ha a kar a saját bevételeinek a terhére létrehozna egy kiválósági extra ösztöndíjat is, amiből a legjobb öt vagy tíz százaléka a hallgatóknak részesülhetne. Ez számukra plusz húsz-huszonötezer forintot jelentene havonta. Ezzel a szimbolikus gesztussal ugyancsak a kimagasló eredményt elérték megbecsülését hangsúlyoznánk. Amint megtaláljuk a rendszerhez illeszthető költségvetési lábat, bevezetjük ezt is.

– **A „Dékáni Kávészünet” nevű rendezvényen – ami nem más, mint egy fogadóóra, és havonta egy alkalmat jelent – mindig sok észrevétel, javaslat, kérés fogalmazódik meg a hallgatók részéről. Ezekből mit tervez megvalósítani a közeljövőben?**

– Az egyik fontos kérés a könyvtár nyitva tartásával volt kapcsolatos. A diákok ugyan azt szerették volna, ha „örökké” rendelkezésükre áll, ám azért ezt kicsit sokallottam. Végül úgy döntöttünk – hála Gracza Tündének és csapatának –, hogy a vizsgaidőszakban a 24 órából 23-ban a könyvtár bizonyos részei elérhetőek lesznek. Egy hasonló kérés a büfé hosszabbított nyitva tartásával volt kapcsolatos, ami ugyancsak megoldható.

Az idegen nyelvi képzés kapcsán is született egy érdekes felvetés, miszerint szeretnének a diákok nyelveket tanulni, ilyen a spanyol vagy francia. Dr. Warta Vilmos segítségével készült egy felmérés arról, hányan, milyen nyelvekben gondolkodnak, és mostanra minden készen áll arra, hogy elindulhassanak a kurzusok. Gondolkodtunk azon, hogy milyen pénzügyi konstrukció lenne alkalmas arra, hogy ha ravasz módon is, de ingyen juthassanak ehhez a tudáshoz a fiatalok. Azt eszeltük ki, hogy egy jel-

képes összeget, ötezer forintot kell előre fizetniük, amit visszakapnak, ha sikeresen elvégzik a kurzust. A ténylegesen tanulni vágyóknak tehát ingyenessé tettük ezt, ugyanakkor kizártuk azokat, akik csak az ingyenesség miatt jönnének, felborítva ezzel a rendszert.

– Ezen a találkozón derült fény arra is, hogy a lányok is szeretnének vízilabdázni.

– A lányok felálltak és azt kérdezték, hogy miért nincs női vízilabdacsapata is a karnak. Akkor, bevallom, készületlenül ért a kérdés, de még aznap este rábólintott az ötletre a pécsi OBI-es vízilabdacsapat edzője, Lukács Gergő. Azóta – átbeszélve a részleteket – van már edzőjük is. Összesen 24 lány jelentkezett, többen jöttek más karokról is. A lányom, Bogi is köztük van, aki TTK-s hallgató. Ő szokta mesélni, hogy milyen jók az edzések, és remek a hangulat is. Az az elképzelésünk, hogy nyárig meglátjuk, hogyan tudnak működni, megfelelőek-e a körülmények, és a látványos lelkesedés kitartó lesz-e. Eddig mindenesetre biztató, amit tapasztalunk.

– Ez a kezdeményezés is szervesen illeszkedik a kar koncepciójába, ami a sportosságra és a közösségépítésre fókuszál.

– Igen. Azt gondolom, hogy a művészetek és a sport ideális eszközei egy közösség formálódásának, és ezt minden módon igyekszünk támogatni.

– Az összetartás és az összetartozás jelképe a most létrehozott Emeritus Professzori Klub is.

– Ennek az a célja, hogy a professzor urakban és hölgyekben összegyűlt tapasztalat – akár egy adott kérdésben, akár általánosságban a kar kapcsán – eljusson a dékáni vezetéshez. Dr. Fischer Emil professzor vállalta ennek a klubnak a vezetését, amiért hálás vagyok neki. Úgy tervezem, hogy évente egy-két alkalommal találkozunk egy közös ebéd vagy vacsora közben, és megbeszéljük mindazt, ami a kar életével, fejlődésével kapcsolatos. Fontosnak tartottam azt is, hogy azokat is meg tudjam időről időre kérdezni a dolgainkról, akik korábban karunk dékánjai voltak, ezért megalakult dr. Bauer Miklós professzor vezetésével a Dékán Emeritusok Tanácsadó Testülete is. Velük is kötetlen körülmények között – egy-egy üveg bor társaságában –, évente kétszer találkozom, amikor egyeztetjük meglátásainkat.

– Foglalkozik-e a kar az egyetemi és kari rangsorok kérdésével?

– Igen. Tudom, hogy vannak, akik csak legyintenek ezekre, de nekünk fontosak. Egyfelől megvan a maguk lényeges marketing szerepe, nem mindegy például, hogy a majdnem száz országban lakó és tervezgető jövőbeli diákjaink mit látnak ezekben. Másfelől, a rangsorok nagyon fontos visszajelzéseket is adnak nekünk arról, hol kell még fejlődnünk. A vonatkozó problémák elemzését és a feladatok koordinálását dr. Csernus Valér professzor vezetésével végezzük.

– Új kezdeményezés a POTEPédia elindítása is.

– A Wikipédia rendszerét, szerkezetét alapul véve azt szeretnénk, ha az összes kötelező tantárgyunk tananyaga megjelenne, hálózatba építve, feedback lehetőséggel, kérdésekkel, színes, digitális kiegészítéssel. Ezt Czopf dékánhelyettes úr vezetésével és Kresák Gergő menedzselésével indítottuk útjára, és örömminkre több mint harminc tantárgy felelőse jelezte, hogy szívesen venne benne részt. Remélem, hogy a nyárra lesz ebből egy olyan megmutatható, digitális platform, amelyre a diákok és a tanárok is úgy tekinthetnek, mint jó tananyagforrásra.

– Az elmúlt néhány hónap tapasztalatának birtokában, figyelve a környezete visszajelzéseit is, állíthatom, hogy Ön hihetetlenül aktív, agilis, naprakész, figyelmes dékán, aki feltehetően jól érzi magát a székében.

– Nem tudom. Ha így van, akkor ez azért lehet így, mert rendkívül izgalmas ez a pozíció, és naponta sok szép feladat adódik. Vannak persze nem annyira szépek is, de azok csomagban érkeznek a szépekkel, így elbújnak. Nagyon sokat jelent az, hogy remek a csapat. Ebbe a kertészről az emeritus professzorig mindenki beletartozik, és öröm velük a munka. Szerencsére vannak kihívások, sosem ülünk tétlenül, és ennek örülök. Minden este elfáradok, de ez szerintem minden munkakörrel így van, ha az ember szívvel-lélekkel végzi a dolgát. Az időbeosztásomra azért továbbra is ügyelek, félévente tartok egy kis pihenőt a családdal, hogy tudják a gyerekeim, van apjuk is. A sportot sem felejtettem el, a tollast és a vízilabdát minden héten beiktatom az életembe.

Schweier Rita

A PTE Általános Orvostudományi Karának és Gyógyszerésztudományi Karának TDK-konferenciája – 2019

Sikeresen, élményekben gazdagon zárult a PTE, ÁOK és GyTK 2019. évi Tudományos Diákköri Kongresszusa. A megméretésen a regisztrált TDK hallgatók több mint 60%-a vett részt, összesen 121 előadás hangzott el. Az idei évben először középiskolások is szerepelhettek külön szekcióban, ahol a TDK legnagyobb öröme, bőven az OTDK színvonalát is meghaladó előadások is elhangzottak. A 2018-as és 2019-es konferencia eredményei alapján a következő hallgatók kvalifikálták magukat az idei, XXXIV. OTDK-ra:

Ajtay Bella Eszter, Bakai Rita, Balika Dorottya, Bedics Gábor, Berki Dávid, Bognár Máté Attila, Bölcsföldi T. Barbara, Csendes Márk, Csuta Cintia, Debreceni Dorottya, dr. Czétány Péter, dr. Kéringer Patrik, dr. Schrick Diana Zsuzsanna, dr. Ujvári Balázs, dr. Vajda Péter, Faragó Johanna, Farkas Gábor, Filoména Römer, Fülöp Barbara, Garai Esz-

ter Beatrix, Gaszler Péter, Gedei Alexandra, Göbölös Kinga, Gyurok Gergő Péter, Hajóssy Miklós István, Hamvas Imola, Hargitai Emma, Homoki Orsolya, Horányi Anna, Horányi Eszter Flóra, Kerekes Júlia, Kiss Adél, Kiss Bence, Kiss Orsolya, Kopjár Eszter, Kovács Balázs, Kovács Márton Áron, Körmeyi Bálint Soma, Kremzner Noémi (első szerző), Kun Dániel, Lamberti Anna Gabriella, Malagay Annamária Györgyi, Mátyás Laura Franziska, Mihalecz Zsófia, Molnár Fanni, Nagy Dóra, Nagy Edina, Nagy Mátyás, Nagy Noémi, Nagy Noémi, Németh Álmos, Németh Kristóf György, Némethy Orsolya, Ole Klein, Ottóffy Máté, Pánovics Attila, Pasitka Jonatán, Pentz Nóra, Petrevszky Nerina, Purger Nóra, Pytel Bence, Ramiz Hahighi, Rinfel András Máté, Ruzsics Dalma, Salamon Eszter Anna, Sparks Jason, Straub András, Szabó Ádám, Szabó Ákos Bálint, Szarka Ágnes Dóra, Székely Adrienn, Szél Orsolya, Szenté Anna Timea,

Szijařt Balázs, Szocs Szilárd, Tareq Abu Dakah, Tavasz Zsolt József, Tóth-Pál Zsófia, Trencseni Eszter, Tyukodi Levente, Uzsaly János Gáspár, Varga Flóra, Varga Zsuzsanna, Varjas Norbert, Vicena Viktória, Vilmányi Gaibor, Vörös Virag.

A delegaltaknak gratulálunk, további sok sikert kivanunk!

Dr. Ertl Tibor, egyetemi tanár, TDT-elnök
Környei Bálint, hallgato, TDT-titkár

Eredmények

Morfológia, Patomorfologia

I. helyezett

Sparks Jason: Szisztemas amyloidlerakódás vizsgálata endogén PACAP és receptorának hiányában. Témavezető: prof. Reglodi Dóra, dr. Jüngling Adél, Anatómiai Intézet

II. helyezett

Gyurok Gergő Péter: A hallópálya morfológiai vizsgálata hipofizis adenilát-cikláz aktiváló polipeptid (PACAP) génkiütött és vad típusú egerekben. Témavezető: dr. Tamás Andrea, dr. Fülöp Balázs Dániel, Anatómiai Intézet

Kun Dániel: Limbikus agyterületek epigenetikai változásainak vizsgálata a depresszió három találat elméletének egérmodelljében. Témavezető: dr. Gaszner Tamás, dr. Gaszner Balázs, Anatómiai Intézet

Közönségdíj

Sparks Jason (lásd fent). Témavezető: prof. Reglodi Dóra, dr. Jüngling Adél, Anatómiai Intézet

Mikrobiológia, biokémia, molekuláris sejtbológia I.

I. helyezett

Gaszler Péter: A sebgyógyulás egyik szabályozója, a Flightless-I feherje konformacio-funkció sajátságai. Témavezető: dr. Bugyi Beáta, dr. Bukovics Péter, Biofizikai Intézet

Kun Dániel

Gyurok Gergő Péter

Balika Dorottya

II. helyezett

Bognár Mate Attila, Pytel Bence: A nucleus raphe dorsalis dopaminerg sejtjei nem játszának fontos szerepet a Parkinson-kor nem motoros tüneteiben, patkányban. Témavezető: dr. Ujvári Balázs, dr. Gaszner Balázs, Anatómiai Intézet

Közönségdíj

Gaszler Péter (lásd fent). Témavezető: dr. Bugyi Beáta, dr. Bukovics Péter, Biofizikai Intézet

Mikrobiológia, biokémia, molekuláris sejtbológia II.

I. helyezett

Fülöp Barbara: Orálisan adható szomatostatin 4 receptor agonisták vizsgálata krónikus neuropatias fájdalom, depresszió és szorongás egermodelljeiben. Témavezető: dr. Borbély Éva, dr. Hunyady Ágnes, Farmakológiai és Farmakoterapi Intézet

II. helyezett

Némethy Orsolya: Valós vagy alpozitiv? A hepatitis E vírus laboratóriumi diagnosztikajanak kérdései. Témavezető: dr. Pankovics Péter, prof. Reuter Gábor, Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet

Közönségdíj

Fülöp Barbara (lásd fent). Témavezető: dr. Borbély Éva, dr. Hunyady Ágnes, Farmakológiai és Farmakoterapi Intézet

Egészségtudományok

I. helyezett

Kalmár Réka: Diszkriminacio az etnikai kisebbségek egészségügyi ellátása során. Témavezető: dr. Marek Erika, Műveleti Medicina Tanszék

Jason Sparks

II. helyezett

Salamon Eszter Anna: A gyermekkori palliatív ellátás kommunikációs kihívásai. Témavezető: dr. Ottóffy Gábor, Gyermekgyógyászati Klinika

III. helyezett

Purger Nóra: Szívperctérfogat thermofilúciós és indirekt Fick-elven történő meghatározása jobbszívfél-katéterezés során. Témavezető: prof. Komócsi András, Szívgyógyászati Klinika

Közönségdíj

Juszt Janka, Kerekes Júlia: Visusmérés megbízhatósága, luminancia- és kontrasztfüggés. Témavezető: dr. Mikó-Baráth Eszter, dr. Jandó Gábor, Élettani Intézet

Élettan, kórélettan I.

I. helyezett

Nagy Mátyás: Hemoreológiai profil felmérése coeliakiás és gyulladásozós bélbeteg populációban. Témavezető: dr. Szakács Zsolt, dr. Bajor Judit, I. sz. Belgyógyászati Klinika, Transzlációs Medicina Tanszék

II. helyezett

Hamvas Imola, Kovács Balázs: A rövidtávú diszparitás memóriára pszichofizikai vizsgálata. Témavezető: dr. Cziger-Nemes Vanda, dr. Jandó Gábor, Élettani Intézet

III. helyezett

Hargitai Emma: Profilaktikus antibiotikum használata gyermekkori égési sérülésekben: klinikai vizsgálatok metaanalízise. Témavezető: dr. Garami András, dr. Csenkey Alexandra, Transzlációs Medicina Intézet

Közönségdíj

Nagy Mátyás (lásd fent). Témavezető: dr. Szakács Zsolt, dr. Bajor Judit, I. sz. Belgyógyászati Klinika, Transzlációs Medicina Tanszék

Hetényi Roland

Élettan, kórélettan II.

Kovács Márton

I. helyezett

Homoki Orsolya, Kremzner Noémi: Az Olaparibbal kezelt HeLa sejtekben végbemenő molekuláris biológiai változások. Témavezető: dr. Kovács Krisztina, dr. Vass Réka, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet.

II. helyezett

Fülöp Barbara: Az IL-1 citokin szerepe krónikus stressz indukálta fájdalom egérmódeljében. Témavezető: dr. Borbély Éva, dr. Hunyady Ágnes, Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet

III. helyezett

Balika Dorottya: Az átmeneti posztnatális hiperglikémia és oxidatív stressz vesére gyakorolt hatása patkányokban. Témavezető: dr. Kvárik Tímea, prof. Ertl Tibor, Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika, Neonatológiai Tanszék, Anatómiai Intézet

Horváth Cecília: A connexin-36 tartalmú elektromos szinapszisok eloszlása kétféle szerveződési elvet követ a macska retinában. Témavezető: dr. Fusz Katalin, dr. Telkes Ildikó, Élettani Intézet

Közönségdíj

Horváth Cecília (lásd fent). Témavezető: dr. Fusz Katalin, dr. Telkes Ildikó, Élettani Intézet

Élettan, kórélettan III.

I. helyezett

Rinfel András Máté, Szabó Ádám: A ventrális pallidumba injektált kis dózisú szulpirid helyreállítja a MAM-E17 skizofrénia modell állatokban megfigyelhető csökkent tanulási flexibilitást. Témavezető: dr. Péczely László Zoltán, Kállai Veronika, Élettani Intézet

Környei Bálint

II. helyezett

Kiss Orsolya: Az amygdala centrális magjába injektált oxitocin hatása passzív elhárító tesztben. Témavezető: dr. László Kristóf, Élettani Intézet

Különdíj

Trencsényi Eszter, Szabó Ádám: Ventralis pallidalis dopamin-neurotenszin-interakciók szerepe a szorongás szabályozásában. Témavezető: dr. Ollmann Tamás, dr. Péczely László Zoltán, Kállai Veronika, Élettani Intézet

Közönségdíj

Kiss Orsolya (lásd fent). Témavezető: dr. László Kristóf, Élettani Intézet.

Farmakológia

I. helyezett

Bakai Rita: A szomatosztatin 4 receptor expressziójának feltérképezése egér agyban és gerincvelőben. Témavezető: dr. Pohóczky Krisztina, prof. Helyes Zsuzsanna, Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet

II. helyezett

Paál Ágnes: Egy ismert gyógyszermetabolit, a desethylamiodarone potenciális szerepe az invazív hólyagdaganatok kezelésében. Témavezető: dr. Bognár Zita, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet

Közönségdíj

Bakai Rita (lásd fent). Témavezető: dr. Pohóczky Krisztina, prof. Helyes Zsuzsanna, Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet

Fogorvostudományok I.

I. helyezett

Szarka Ágnes Dóra: Az előmelegítés hatása a műgyanta bázisú kompozitok polimerizációjára. Témavezető: dr. Lempel Edina, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

Kovács Mónika

II. helyezett

Rómer Filoména: A maxilla transzverzális tágitásának hatása a felső légutakra. Témavezető: dr. Vajda Katalin, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

Közönségdíj

Rómer Filoména (lásd fent). Témavezető: dr. Vajda Katalin, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

Fogorvostudományok II.

I. helyezett

Göbölös Kinga: Implantációs lenyomatvételi eljárások in-vitro összehasonlítása. Témavezető: dr. Benke Beáta, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

II. helyezett

Németh Kristóf György: Alacsony energiájú lézer ortodontiai fogmozgatás során fellépő diszkomfort és fájdalomérzékelésre gyakorolt hatásának vizsgálata. Témavezető: dr. Frank Dorottya, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

Közönségdíj

Göbölös Kinga (lásd fent). Témavezető: dr. Benke Beáta, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

Gyógyszerészet tudományok I.

Gyógyszerhatástan, klinikai gyógyszerészet

I. helyezett

Pánovics Attila: Quercetin metabolitok kölcsönhatásainak in vitro vizsgálata xantin-oxidáz, CYP3A4 és CYP2C19 biotranszformációs enzimekkel. Témavezető: dr. Poór Miklós, dr. Mohos Violetta, Gyógyszerhatástani Tanszék

II. helyezett

Szabó Ákos Bálint: Alternariol mikotoxin kölcsönhatásainak vizsgálata natív és kémiai módosított ciklodextrinokkal. Témavezető: dr. Poór Miklós, dr. Fliszar-Nyúl Eszter, Gyógyszerhatástani Tanszék

Homoki Orsolya

Közönségszavak

Nádas Noel: Intenzív osztályon alkalmazott gyógyszerek befolyása az antibiotikumok hatására. Témavezető: dr. Kerényi Monika, dr. Báta István, Orvosi Mikrobiológiai és Immunológiai Intézet

Gyógyszerészet tudományok II.

Gyógyszerkémia, gyógyszeranalitika, farmakognózia

I. helyezett

Ramiz Haghighi: Application of datascience for the evaluation of online pharmaceutical markets. Témavezető: prof. Botz Lajos, dr. Fittler András, Gyógyszerészet Intézet és Klinikai Központi Gyógyszertár

II. helyezett

Tyukodi Levente: Gazdasági kender és különböző eljárással készített kivonatai kannabinoid-tartalmának meghatározása, a kivonás optimalizálása. Témavezető: dr. Bencsik Tímea, dr. Kuzma Mónika, Farmakognóziai Intézet

Közönségszavak

Tyukodi Levente (lásd fent). Témavezető: dr. Bencsik Tímea, dr. Kuzma Mónika, Farmakognóziai Intézet

Konzervatív klinikai orvostudományok I.

I. helyezett

Vicena Viktória: PACAP és PAC1 receptor expresszió vizsgálata humán pancreaticus ductalis adenocarcinómában. Témavezető: prof. Reglődi Dóra, dr. Tóth Dénes, dr. Ferencz Sándor, Anatómiai Intézet

II. helyezett

Kremzner Noémi, Homoki Orsolya: A PARP inhibitor olaparib hatásai méhnyakrákos sejteken. Témavezető: dr. Kovács Krisztina, dr. Vass Réka, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet.

III. helyezett

Nagy Dóra: A gyermekkori indolens limfómák klinikopatológiája. Témavezető: dr. Vida Livia, dr. Burján Adrienn, Patológiai Intézet

Közönségszavak

Kremzner Noémi, Homoki Orsolya (lásd fent). Témavezető: dr. Kovács Krisztina, dr. Vass Réka, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet

Konzervatív klinikai orvostudományok II.

I. helyezett

Hajóssy Miklós István: Új, a rezponderitást meghatározó pontrendszer súlyos szívelégtelen-betegeken végzett kardiális reszinkronizációs terápiát (CRT) követően. Témavezető: dr. Kónyi Attila, Szívgyógyászati Klinika

II. helyezett

Ajtay Bella Eszter: A transzkután szén-dioxid-kezelés hatása a perifériás vaszkuláris rezisztenciára. Témavezető: dr. Németh Balázs, Orvosi Népegészségtani Intézet

Különdíj

Krämer Konrád: A bal és jobb kamrai diasztolés funkciózavar a túlélés prediktora krónikus obstruktív tüdőbetegségben. Témavezető: dr. Faludi Réka, dr. Hajdu Máté, Szívgyógyászati Klinika

Közönségszavak

Hajóssy Miklós István (lásd fent). Témavezető: dr. Kónyi Attila, Szívgyógyászati Klinika

Konzervatív klinikai orvostudományok III.

I. helyezett

Környei Bálint Soma: Valóban láthatók a diffúz axonkárosodás kapcsolt fehérállományi vérzéses léziók subacute susceptibilitás súlyozott MRI-n? Témavezető: dr. Tóth Arnold, prof. Schwarcz Attila, Radiológiai Klinika, Idegsebészeti Klinika

II. helyezett

Szente Anna Tímea: A nyelvi funkciók és a problémás internethasználat kapcsolata: fMRI kutatás. Témavezető: prof. Janszky József, Darnai Gergely, Neurológiai Klinika

Különdíj

Csuta Cintia: Mentalizációs deficitek és korai trauma felnőttkori depresszióban. Témavezető: dr. Simon Mária, Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika

Közönségszavak

Kovács Mónika: Gyermekkori absence epilepsziák. Valóban olyan jó a prognózis? Témavezető: dr. Hollódy Katalin, dr. Nagy Eszter, Gyermekgyógyászati Klinika

*Konzervatív klinikai orvostudományok IV.***I. helyezett**

Faragó Johanna: Tartósan beteg gyermeküket otthon ápoló szülők életminősége. Témavezető: dr. Ohmachtné dr. Hollódy Katalin, Gyermekgyógyászati Klinika

II. helyezett

Farkas Gábor: A császármetszés és a gyermekkori asthma bronchiale összefüggése. Témavezető: dr. Adonyi Mária, Gyermekgyógyászati Klinika

Különdíj

Mátyás Laura Franziska: Differenciál pulzoxymetria, mint szűrővizsgálat a congenitalis vitiumok felismerésében. Témavezető: dr. Gyarmati Judit, Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika, Neonatológiai Tanszék

Közönségdíj

Kevey Dóra Kinga: Preeclampsziás édesanyák és újszülöttjeik hemoreológiai paramétereinek vizsgálata. Témavezető: dr. Kenyeres Péter, dr. Sándor Barbara, I. sz. Belgyógyászati Klinika, Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika

*Konzervatív klinikai orvostudományok V.***I. helyezett**

Nagy Mátyás: Pro- és antitrombotikus faktorok felmérése gyuladós bélbetegek és coeliakiások körében. Témavezető: dr. Bajor Judit, dr. Szakács Zsolt, I. sz. Belgyógyászati Klinika, Transzlációs Medicina Tanszék

II. helyezett

Varjas Norbert: Egy új potenciális biomarker vizsgálata dilatatív cardiomyopathiában. Témavezető: dr. Sárszegi Zsolt, dr. Tamás Andrea, Szívgyógyászati Klinika, Anatómiai Intézet

Különdíj

Marie-Charlotte Munk: Patient-reported outcomes measured with IBD Disk in inflammatory bowel disease. Témavezető: dr. Sarlós Patrícia, I. sz. Belgyógyászati Klinika

Közönségdíj

Lillik Veronika, Kató Dorottya: A tudatzavar kialakulása súlyosabb akut pancreatitissel jár együtt. Témavezető: dr. Mikó Alexandra, prof. Hegyi Péter, Transzlációs Medicina Intézet

*Konzervatív klinikai orvostudományok VI.***I. helyezett**

Horányi Anna: Az állóképességi sportok hatásai a bal kamrai diasztolés funkcióra és a jobb kamrai paraméterekre peripubertás-korú sportolóknál. Témavezető: dr. Sárszegi Zsolt, dr. Szabó Dóra, Szívgyógyászati Klinika

II. helyezett

Varga Zsuzsanna: A túlélés meghatározó tényezői szisztémás szklerózisban. Témavezető: dr. Faludi Réka, dr. Hajdu Máté, Szívgyógyászati Klinika

Különdíj

Rumi László: Intermittáló katéterezést végző betegek infektológiai szövődményeinek vizsgálata. Témavezető: dr. Pytel Ákos, Urológiai Klinika

Közönségdíj

Varga Flóra: Cink-hialuron gél alkalmazásával elért eredmények a gyermekkori másodfokú arcégési sérülések esetén. Témavezető: dr. Józsa Gergő, dr. Juhász Zsolt, Gyermekgyógyászati Klinika

*Operatív orvostudományok I.***I. helyezett**

Ole Klein: Recommended Drilling Parameters of Tungsten Carbide Round Drills for the Most Optimal Bone Removals in Oral Surgery. Témavezető: dr. Szalma József, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

II. helyezett

Petrevszky Nerina: Mikro-RNS expressziós mintázatok mesopharynx-, hypopharynx- és larynxdaganatokban. Témavezető: dr. Szanyi István, dr. Gombos Katalin, Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinika

III. helyezett

Nagy Edina: Videolaringoszkópok kísérletes vizsgálatai. Témavezető: dr. Nagy Bálint, dr. Woth Gábor, Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet

Közönségdíj

Ole Klein (lásd fent). Témavezető: dr. Szalma József, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

*Operatív orvostudományok II.***I. helyezett**

Gedei Alexandra, Ruzsics Dalma: Aorta aneurysma vizsgálata számítógépes folyadékdinamika segítségével patkánymodellben. Témavezető: dr. Varga Péter, dr. Gasz Balázs, dr. Maróti Péter, prof. Nyitrai Miklós, Sebészeti Oktató és Kutató Intézet

II. helyezett

Németh Álmos: Apoptózis- és nekrozismarkerek vizsgálata sikeres kardiopulmonális reszuszcitáción átesett betegpopulációban. Témavezető: dr. Kenyeres Péter, dr. Márton Zsolt, I. sz. Belgyógyászati Klinika

III. helyezett

Csendes Márk: A prosztaglandin E2: vazokonstriktor vagy vazodilatátor az emberi agyban? Témavezető: dr. Tóth Péter, dr. Czigler András, Idegsebészeti Klinika

Közönségdíj

Csendes Márk (lásd fent). Témavezető: dr. Tóth Péter, dr. Czigler András, Idegsebészeti Klinika

Operatív orvostudományok III.**I. helyezett**

Tavaszi Zsolt József: Patella-instabilitás kezelése medialis patellofemorális szalagrekstrukcióval. Témavezető: dr. Horváth Ádám, Ortopédiai Klinika

II. helyezett

Lamberti Anna Gabriella: A gyermekkori radius distalis diaphysis törések minimál invazív kezelési lehetőségeinek összehasonlító vizsgálata. Témavezető: dr. Józsa Gerő, dr. Juhász Zsolt, Gyermekgyógyászati Klinika

Közönségdíj

Edvi-Illés Gábor: Maximális axiális csigolyarotáció meghatározása serdülőkori idiopátiás scoliosisban – mindig az apicalis csigolya a legnagyobb? Témavezető: dr. József Krisztof, dr. Tunyogi-Csapó Miklós, Ortopédiai Klinika

Középiskolások**I. helyezett**

Hernádi Zsófia: Időskori kognitív teljesítményfokozás lehetőségeinek vizsgálata új állatkísérletes modellben. Témavezető: dr. Bali Zsolt, Nyisztor Zsolt, Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma, Pécs.

II. helyezett

Bujtor Zsófia, Sümegi Bogáta Kincső: Festetics – 200 A „genetikus” gróf Festetics Imre és a „Természet Genetikai Törvényei”. Témavezető: Pozsik Lajos, Boncz Dániel, Zalaegerszegi Kölcsey Ferenc Gimnázium, Zalaegerszeg

III. helyezett

Pierson-Bartel Róbert, Székely András: Tudatos álmódás. Témavezető: Dulai Teréz, dr. Ujma Péter, Szentendrei Református Gimnázium és ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium

Közönségdíj

Hernádi Zsófia (lásd fent)

Romhányi György Szakkollégium Különdíja:

Pierson-Bartel Róbert, témavezető: Dulai Teréz, dr. Ujma Péter, Szentendrei Református Gimnázium és ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium

FAMÉ Különdíj

Homoki Orsolya, Kremzner Noémi, témavezető: dr. Kovács Krisztina, dr. Vass Réka, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet

HMAA Díj:

Farkas Gábor, témavezető: dr. Adonyi Mária, Gyermekgyógyászati Klinika

Gyógyszerésztudományi Kar**Legszívnvalasabb TDK-előadás Díja**

Ramiz Haghghi, témavezető: prof. Botz Lajos, dr. Fittler András, Gyógyszerészeti Intézet és Klinikai Központi Gyógyszertár

Pánovics Attila, témavezető: dr. Poór Miklós, dr. Mohos Violetta, Gyógyszerhatástani Tanszék

Fotó: Verébi Dávid

Karádi Zoltán és Ohmacht Róbert professzorok kitüntetése

Áder János, Magyarország köztársasági elnökének megbízásából Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere március 15-e alkalmából, a haza érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában végzett tevékenységük elismeréseként a **Magyar Érdemrend Tisztikereszt polgári tagozat** kitüntetését adta át **Karádi Zoltán** professzornak, az Élettani Intézet igazgatójának, és **Ohmacht Róbertnek**, a Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet emeritus professzorának.

Forrás: pte.hu

Magas rangú elismerésben részesült Jenei Zoltán kancellár

Dr. Pintér Sándor belügyminiszter, a „Köz szolgálatáért érdemjel arany fokozata” kitüntetésben részesítette **Jenei Zoltánt**, a Pécsi Tudományegyetem kancellárját.

A közgazdász végzettségű Jenei Zoltán ötödik éve látja el az egyetem kancellári feladatait, szakmai kvalitásainak köszönhető, hogy mára a PTE hiteles és stabil gazdálkodású szereplője a dél-dunántúli térségnek. Újra indította a régió gazdasági, társadalmi és kulturális szereplői közötti párbeszédet, ezáltal új lendületet adott a nagymúltú intézmény és annak környezete közötti kapcsolatoknak. Jelentős a szerepe abban is, hogy a Modern Városok Program keretén belül jelenleg is zajló egyetemi fejlesztések látványosan haladnak. Ezen változásokból nem csupán a Pécsi Tudományegyetem, hanem Pécs városa, a civil szféra, az ifjabb generációk, az egyetemi hallgatók, a kis- és középvállalkozások is sokat profitálnak, és hosszú távon dinamizálhatják a régió versenyképességét is.

Bringára fel!

Úgy gondoljuk, alig akadhat néhány olyan ember a karon vagy akár az egész PTE-n, akit ne ragadott volna magával az ÁOK új dékáni vezetésének példátlan lendülete és ötletáradata. Így indult útnak a biciklis élet fejlesztését támogatni hivatott munkacsoport, melyben a vezetőség és a hallgatók is képviseltetik magukat, így működve együtt egy környezetbarát, zöldebb, egészségesebb egyetemért.

Tagjai jelenleg: dr. Tényi Tamás, egyetemi tanár, általános, diákjóléti és külkapcsolatokért felelős dékánhelyettes, Varga Zsuzsanna (Dékáni Hivatal), dr. Duga Zsófia (Magyar Felvételi és Hallgatói Szolgáltató Iroda), Berta Anikó (EGSC), Koncz Orsolya (HÖK), Tárkányi Domonkos (hallgató).

Talán nem szükséges különösebben részleteznünk a vezetés részéről megfogalmazott indokokat, melyek kapcsán szükségesnek látták a projekt elindítását. Gondoljunk csak a temérdek hallgatóra, akik a telephelyek között ingáznak, a jelenleg fennálló szűkös parkolókapacitásra és a nem elhanyagolható pozitív kardiovaszkuláris hatásokra.

Még a projekt indulása előtt bő két évvel dr. Sziráki Márton (nagy bringás, akkori medikus) kezdte szorgalmazni biciklitárolók kihelyezését a különböző telephelyekre, ezzel könnyítve a tömegközlekedést nem használó hallgatók sorsát. A 2017-ben tartott Prevention Day és az Autómentes nap arra ösztönözte, hogy az EGSC-vel közösen szeptemberben megszervezzék az első Biciklis Reggelit. Bátran kijelenthetjük, hogy az immáron hagyománnyá vált program a kar és a HÖK támogatására is rátalált és nagy népszerűségnek örvend, elengedhetetlen része lett kampuszunknak.

2018. szeptemberében dr. Tényi Tamás dékánhelyettes koordinálásával indult a hivatalos projekt. Az egyetem kampuszán, és az oktató klinikákon korszerű kerékpártámaszokat helyeztünk ki, továbbá biciklis bejáratot nyitattunk a Szigeti út és a Honvéd utca felől. Nemrég a városvezetőség kezdeményezett párbeszédet a csoport néhány tagjával a közeljövőben megvalósítani tervezett városi kerékpárutak kapcsán. Ebben a szemeszterben még egy új kerékpáros testneveléskurzust is újtárra indítottunk.

Jövőbeni terveink között szerepel természetesen a Bringás Reggeli további szervezése, kari logóval ellátott biciklis kiegészítők megtervezése, és hallgatókhoz juttatása, valamint egy Pécs-Orfű egynapos kari kerékpártúra szervezése hagyományteremtő céllal. Dolgozunk azon is, hogy az orientációs napok programjába egy biciklis közlekedési blokk is bekerüljön a következő tanévtől.

Koncz Orsolya, Tárkányi Domonkos
Fotó: Almásiné Gerényi Brigitta

(A fotók a tavaly őszi Biciklis Reggeli-n készültek – a szerk.)

Magyar Ápolók Napja Pécsett

2019. február 22-én ünnepségen köszöntötték az egészségügyi dolgozókat a Palatinus Hotel dísztermében az V. Magyar Ápolók Napjának alkalmából. A résztvevőket elsőként Szekeresné Izsák Erzsébet, a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Baranya megyei területi elnöke üdvözölte, majd Pécs város nevében Mácsainé Németh Erzsébet, az Egyesített Egészségügyi Intézmények főigazgatója méltatta az ápolók munkáját. A Magyar Ápolók Napját Kossuth Zsuzsanna, hazánk első főápolónője születésének évfordulója alkalmából rendezik meg az egészségügyi szakdolgozók munkájának elismeréseként.

A rendezvényen beszédet mondott dr. Betlehem József, a PTE stratégiai és kapcsolati rektorhelyettese, dr. Sebestyén Andor, a KK elnöke, dr. Oláh András, az ETK dékánja, Schäffer Zsuzsanna, a Magyar Ápolási Egyesület Baranya megyei elnöke és Tari Zsolt, a Pécsi Irgalmasrendi Kórház főigazgatója is. Az ápolói munka fontosságát hangsúlyozó és a hivatás méltó elismerésére irányuló köszöntőket követően valamennyi szervezet elismerő oklevelet nyújtott át a kiemelkedő munkát végző egészségügyi dolgozóknak. (Forrás: bama.hu)

A Hivatásért – Árpád-házi Szent Erzsébet Emlékközlélben részesültek:

Lovász Márta, aneszteziológiai szakasszisztens, Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet,
Szabóné Nagy Izabella, osztályvezető ápoló, Sebészeti Klinika és
Somogyi Gyula Károlyné, segédasszisztens, Szemészeti Klinika.

A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Baranya Megyei Területi Szervezetének emléklapját vehette át:

Volenszkiné Novák Zsuzsanna, endoszkópos szakasszisztens, II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrum,
Almayer-Schwarz Eszter; diplomás ápoló, II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrum,
Piszárné Horváth Erika, ápolási asszisztens, Traumatológiai és Kézsebészeti Klinika,
Sepovitsné Marcsi Szilvia, osztályvezető ápoló, Sebészeti Klinika,
Garzó Tünde, radiológiai asszisztens, Radiológiai Klinika és
Ferkel Eszter; szülész, Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika.

A Magyar Ápolási Egyesülettől oklevelet kaptak:

Gázné Tóth Valéria, ápoló, Szívgyógyászati Klinika és
Lőrincz Emőke, ápoló, Szívgyógyászati Klinika.

A Magyar Ápolók Napja alkalmából díjakat adtak át Budapesten a Duna Palotában február 19-én. Horváth Ildikó, egészségügyért felelős államtitkár, Fülöp Attila szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár mondott köszöntőt, majd miniszteri kiténtetéseket adtak át a magas színvonalú, áldozatos ápolói munka elismeréseként.

Az EMMI elismerő oklevelét vette át:

Bedő Ilona Pirooska, osztályvezető szakápoló, Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet.

Dr. Ábrahám Istvánt a Magyar Idegtudományi Társaság elnökségi tagjává, következő elnökévé választották

Dr. Ábrahám István professzort, az Élettani Intézet igazgatóhelyettesét 16 jelölt közül megválasztották a Magyar Idegtudományi Társaság (MITT) elnökségi tagjának, következő elnökének.

Az elnökségi tag (president elect) felmenő rendszerben 6 évig lesz tagja a MITT elnökségnek, ezért személye meghatározó a társaság működése szempontjából, továbbá előremutató az egyetem, és a PTE Idegtudományi Centruma számára is.

„Az ad a legtöbbet, aki a tudását nyújtja át a másoknak”

Talán a legjobb orvosi hivatást választotta: a gyermekek világra segítségét. Szerencés és boldog ember, hisz nap mint nap megszólítják azok az édesanyák, akik hálával és szeretettel emlékeznek életük legboldogabb pillanataira, és rá, aki ehhez hozzásegítette őket. Elkötelezett, szenvedélyes, maximalista, akit mindig fel lehet hívni, ha baj van, legyen akár a világ másik táján. Így van ez ma is, nők hada áll sorban azért, hogy eljuthasson hozzá. Ő pedig készenlében várja őket, türelmesen magyaráz, segít, nyugtat. Megőrizte rendíthetetlen erejét, no meg a humorérzékét is, utóbbi sok esetben ad erőt és old feszültséget. Dr. Szabó István, a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika emeritus professzora otthonában fogad, ahol ugyancsak a nők vannak a főszerepben, csak épp festményeken megtestesülve.

– Néhány napja azt mondta a telefonban, hogy rizikós lehet a mai találkozás, mert van egy kismama, aki mostanában szülhet, és ha ez bekövetkezik, akkor Önnek mennie kell.

– Szerencsére megszült tegnap. Egyszerű volt, hisz itthon voltam. Persze többször előfordult olyan, hogy a Balatonon nyaraltam, vagy épp Hévízen, netán egy születésnap rendezvényen ünnepeltünk, és onnan pattantam autóba.

– Nem zavarta annyi éven át ez a folyamatos készenléti állapot?

– Sosem zavart, pedig volt olyan hét, amikor mindössze egyetlen éjszakát tudtam itthon tölteni. Hétfévente is bementem a klinikára, viziteltam, mert igazgatóként tudni szerettem volna, hogy vannak a betegek. Még mostanában is megszólítanak azok az emberek, akikkel egy kórteremben feküdtek az én betegeim, mert őket is úgy kezeltem, mint a sajátjaimat, és ezt nagyra értékelték, holott számomra ez természetes volt.

– Operál még?

– Már csak kis műtétet vállallok, mert ha rajtam kívülálló okok miatt a beavatkozás közben valamilyen szövődmény előfordulna, akkor később nem tudnék a lelkeimmel elszámolni. Szüléseket is csak azokban az esetekben vezetek, amikor a kismamák egészségügyi dolgozók vagy közeli ismerősök.

– Pedig a betegek rendre keresik az ország minden tájáról.

– Valóban, nemrég épp Sopronból, Székesfehérvárról és Szentendréről kerestek. Úgy döntöttem, hogy egy évig még a rendelkezésükre állok, aztán pedig segítem őket abban, hogy kihez forduljanak. Bár bevallom, nagyon nehéz lesz közölni velük, hogy a jövőben már nem fogok dolgozni.

– A tempója a régi, szinte szalad a folyosón.

– Kissé azért visszafogom magam. Korábban sosem használtam a liftet, mostanában azonban ez már megeshet, de nem ha-

gyom el magam. Van egy szobabiciklim és egy nyolc kilós súlyzóm is, ezeket rendszeresen használom, hogy kondiban maradjak.

– Figyel a táplálkozására is?

– Arra nemigen. A feleségemmel vitatkozunk is azon, hogy keveset eszem. Ő az, aki nap mint nap a gondomat viseli, nagyon figyel az egészséges táplálkozásomra. A klinikán a reggelim rendszerint egy croissant volt teával, amit megismételtem délben, este pedig azt a főztöt ettem, amit a feleségem készített. Ha akartam, ha nem, ennem kellett, és ez így van ma is. *(nevet – a szerk.)*

– Jól gondolom, hogy Ön maximalista ember?

– Igen. *(mosolyog – a szerk.)* Amikor igazgató lettem, összehívtam a munkatársaimat és azt kértem tőlük, hogy a lehető legnagyobb odaadással lássák el a betegeket, legyenek kedvesek velük, mert nagyon nem mindegy, hogy egy édesanya hogyan éli át a szülést. Egy jó szó, egy simogatás nagyon sokat ér. Érezzék az ide érkezők, hogy minden dolgozó értük van. Olyan légkört igyekeztem teremteni, hogy a munkatársaim is szívesen jöjjenek be dolgozni, ne szoruljon össze a gyomruk, ha belépnek a kapun. Korábban ez sajnos előfordult. A családnak nyugodt feleségre és férjre van szüksége, a lelkiállapotot pedig jelentősen befolyásolja a munkahelyi légkör. Azt is elmondtam, hogy ha valaki nem megfelelően viselkedik a betegekkel, akkor megválok tőle. Egy szer előfordult olyan, hogy az egyik kollégámat három hónapra eltiltottam a szülés levezetésétől. Alapvetően értették, mit, miért mondok és teszek. Nem volt köztünk harag, éppen ellenkezőleg, nagyon sok szeretetet kaptam a kollégáimtól.

– Saját magam is meggyőződtem arról, hogy szigor és rend uralkodott a klinikán.

– Lajos László professzortól tanultam ezt, neki vagyok hálás azért is, hogy a klinikára kerültem. Tizenegyen vizsgáztunk nála, hetet közülünk megbuktatott. Szerencsére én jelest kaptam. Ennek köszönhetem, hogy kikért az egyetemtől, pedig akkor épp nem volt álláshely a klinikán, mert mind a hármat betöltötték, de számomra létrehozta egy negyediket is. Gáti István professzornak is köszönettel tartozom, mert ő javasolta, hogy kérjek kihallgatást Lajos professzortól a vizsga után. Azt mondta ugyanis, hogy aki jelesre vizsgázik nála, azt kikéri az egyetemtől.

Lajos professzort minden idők legnagyobb professzorának tartom. Példa volt a magával szemben támasztott etikai normái és a betegek iránti szeretete miatt is. Bent lakott a klinikán, és nagyon szigorú volt. Emlékszem, éjjel tízkor feljött az osztályra, én épp ügyeletes voltam, és megkérdezte, mennyi volt a Horváthné fehérvérsejt száma. Ugyan Horváthnéből volt jó pár az osztályon, de nekem tudnom kellett, ő épp kire gondol. *(nevet – a szerk.)* Még azt is tudnunk kellett, hogy rend van-e az alagsorban. Volt olyan, hogy szólt a nővérnek, mondván, nem tud a fo-

lyosón továbbmenni. Azt hittük, valami gond van a lábával, de kiderült, hogy egy kis piszkot látott, amit a nővérnek azonnal fel kellett szednie. A viziteket rendszerint a mellékhelyiségben kezdte. Széttépte a kórlapot, ha nem tudta az anamnéziséből megmondani, hogy mi a beteg baja, vagy nem tudta elolvasni. Szerencsémre ezzel nem volt gondom, mert a szépírást édesanyám – tanítónő lévén – megkövetelte tőlem, és az öcsémtől is.

Megfogadtam, hogy ha főnök leszek, biztosan nem olyan szigorral irányítok majd, mint ő. De aztán mégsem így tettem, a példa ragadós volt, amit utólag sem bánok. A mellékhelyiségben kezdtem én is a vizitet, majd a kórteremben, a fal melletti szekrényen is végig húztam az ujjam, és ha poros volt, fölmutattam a takarítónőnek. Mondták is, hogy pormániás vagyok. Volt, hogy a betegek előre szóltak, hogy náluk minden rendben, ott járt a takarítónő. *(nevet – a szerk.)*

Csodás emberek közé kerültem a klinikán, akiktől rengeteget tanultam. Azt gondolom, hogy az ad a legtöbbet, aki a tudását nyújtja át a másíknak.

– **Máramarosszigeten született, ahonnan ugyan hamar eljöttek, Önt ott mégis kivételes megbecsülésben részesítik, olyannyira, hogy díszpolgárrá is avatták.**

– Születésem idején Máramarossziget még Magyarországhoz tartozott. Aztán amikor kitört a háború, édesapámék átköltöztek Vajszlóra, ott lett édesapám főjegyző, a nagyapám pedig Kemsén református kántortanító. Vonattal jöttünk át, édesanyám és a nagynéném hozott engem és az öcsémet. Édesanyám mesélte, hogy amikor lótták a vonatot, ránk feküdtek, nehogy bajunk legyen.

Egyszer aztán hívtak Budapestről, hogy a máramarosszigetiek olvasták az egyik amerikai folyóiratban megjelent dolgozataimat, és érdeklődnek, hol lehet engem megtalálni, mert szeretnének díszpolgárrá avatni. Először ódzkodtam ettől, mert most is igazságtalannak tartom, és fáj a lelkem, hogy Erdélyt elcsatolták tőlünk. Több embertől megkérdeztem, hogy mit tegyek. Azt mondták, el kell fogadnom, mert magyar vagyok, és egy magyarral szeretnének dicsekedni. Nagyon kellemes meglepetésben volt, mert hatalmas tisztelettel és odaadással fogadtak. A polgármester kikerestette nekem az 1942-es szülészeti naplót, amiben benne volt még az is, hogy mekkora súllyal születtem. Eljött az ünnepségre a temesvári professzor is, aki ismertette az önéletrajzomat. Még azt a szobát is megmutatták, ahol születtem, bár ma már nem szülésztként működik az akkori kórház. Az avatásra úgy készültem, hogy megtanultam románul a következőket: „Egymás tisztelete, szeretete és megértése adjon nekünk erőt a jövőben, és biztos vagyok benne, hogy ez hozzájárul lelki békénk megteremtéséhez.” Olyannyira megrökönyödtek ezeken a szavakon, hogy nem tudtak mást, mint tapsolni. *(mosolyog – a szerk.)*

A temesvári professzorral egyébként már korábbról jó barátok voltunk. A 65 éves születésnapomra is eljött és levetített nekem egy filmet, ami a születésemről szólt: egy golya, szájában egy pólyásbabával repült, miközben az amerikai katonák partra szálltak. 1942 júniusában volt ugyanis a partraszállás. Ahhoz is vette a fáradságot, hogy lefotózza a születési naplóm, így az is szerepelt a filmben.

A Magyar Nőorvos Társaság elnökeként elhatároztam, hogy a magyar-román nőorvos találkozókat rendszeresen megtartjuk, és így volt ez az olasz kollégákkal is. Munteanu professzor volt az, aki a Román Nőorvos Társaság örökös tiszteletbeli tagjává

avatott Aradon. Együtt koszorúztuk meg az aradi vértanúk emlékművet. Ők hozták a koszorút, és ez nagyon felemelő volt számomra, mert láttam az arcukon a valós tiszteletet. Munteanu halála után írtam róla egy megemlékezést, ami megjelent a Nőorvosok Lapjában, és küldöm Romániába is, hogy kifejezhessem az iránta érzett tiszteletemet és szeretetemet.

– **Szép gyermekkorra volt?**

– Igen. Máriagyúdon laktunk, itt jártunk rendszeresen templomba, és a református papoknál tanultam hegedülni. Történt egyszer, hogy az istentiszteleten az öcsémmel és az egyik barátunkkal ültünk az első sorban, beszélgettünk, nevetgáltunk, amit a pap nem vett jó néven, és kipurkált minket. Kaptunk is ott-hon emiatt. *(nevet – a szerk.)* A másik kedves emlékem a gyerekkoromból, hogy karácsonykor írtam a Jézuskának. Egy kis csizmát kértem tőle. Édesanyám azt mondta, csak akkor hozza el, ha imádkozom érte. El is mentünk a templomba, ahol szorgosan imádkoztam, majd mire hazaértem, megérkezett a kis csizma is. Szigorúak voltak a szüleim, de mindenben segítettek minket. Munkaszeretetük, becsületességük, tisztességük adta meg számomra azt az alapot, amire mindig is támaszkodhattam.

Amikor édesapámat áthelyezték Pellérdre, és a főjegyzőkből VB-titkárok lettek, rengetegen fordultak hozzá tanácsért. Az elnök az addigi takarítónő lett, akinek apám tanította meg, hogyan írja alá a nevét. Apám sokat tett a faluért, az utat is megcsináltatta, sportkört hozott létre, mindent megtett az emberekért. Édesanyám pedig szervezett a kultúrházba egy táncsoportot, ami nagyon sikeres lett, sorra nyerték a díjakat Baranyában. Én is tanultam néptáncot, ennek is köszönhető, hogy szeretek táncolni, a feleségemmel tesszük is gyakran. Szeretjük a rock and rollt, a tvisztet, az egyik debreceni kongresszuson meg is nyertük a tvisztversenyt. Péccsett, a korábban létezett Helyőrségi Klubban is voltunk versenyen. *(mosolyog – a szerk.)*

Édesapámra visszatérve, 1956-ban ő intette nyugalomra az embereket. Egyikük bement a tanácsra, ahol látva Rákosi képét, azt mondta: ő is akasztófán fog lógni. Erre a tanácselnök följelentette. Ő egy nagyon baloldali nő volt. Apám volt az, aki félreértésre hivatkozva kihozatta a börtönből.

– **Az Ön jótékony lelkülete is tőle eredhet.**

– Biztosan, bár a nejem már figyelmeztetett, hogy vegyünk kicsit vissza a jótékonykodásból, mert már nyugdíjasok vagyunk. Mostanság is folyamatosan hívnak, küldik a leveleket arról, hova, mennyit utaljak. Nagyon jó érzés adni, fontos számomra.

– **Kitűnő tanuló volt?**

– Igen. Édesanyám mindig számon tartotta, tanultunk-e a

testvéremmel, így nem volt mese, tanulni kellett. Jóleső érzés, hogy egykori tanítványai még emlékeznek rá, és szeretettel beszélnek róla. Legutóbb a pécsi színházban szólítottak meg ezzel kapcsolatban. A fiammal is sokat foglalkozott, ő rengeteg időt töltött Pellérdén, mivel mi ügyeltünk a feleségemmel. Volt, hogy elvitte az iskolába is magával, beültette a hátsó sorba, ahol ő eljátszott.

Az egyetem alatt sokat tarokkoztunk, és ez bizony megesett az előadásokon is. Volt olyan, hogy Lissák Kálmán professzor tartotta az előadást, mi pedig a harmadik sorban játszottunk. A tarokkban a legnagyobb esemény az, amikor valakinél elfogjuk a 21-et. Épp ennél az izgalmas résznél tartottunk, amikor a professzor gyanút fogott, mert forgolódtam. Felállított, és azt mondta, ha nem tetszik az előadása, menjek ki. Felírta a nevem, és kimentem. Egy hét múlva következett a vizsga. Először arra gondoltam, hogy beküldöm az indexem, írja be az elégtelent, de végül úgy döntöttem, megkockáztatom a vizsgázást. Természetesen előtte megkérdeztem, hogy miről szól az előadás, amiről kiküldött. Jelest adott, nem róttá fel a történeteket, egy igazi úr volt.

Donhoffer Szilárd professzornál, a kórélettanon általában nagyon rossz jegyek születtek, ezért nagy izgalommal mentünk hozzá. Tőlem azt kérdezte, hogy miért ürülnek ki a vérraktárak Afrikában. Először fogalmam sem volt, mit szeretne hallani, aztán rávágtam, amit gondoltam, hogy a forróságtól. Képzelve, helyeselte, és beírta a jelest. *(nevet – a szerk.)*

Lajos professzornak az az egy kikötése volt, mielőtt engem a klinikára vett, hogy sikerüljön az ideggyógyászati vizsgám. Környey István professzornál zajlott ez, akinél azt tanácsolták, hogy ne bonyolódjunk hosszasan elméleti okfejtésekbe, inkább a józan, paraszti eszünkre hallgassunk a válaszadásnál. Valamennyi vizsgázót a tanterem első sorába ültette. Amikor a feltett kérdést az első vizsgázó nem tudta, ment a következő hallgatóhoz. Sokszor fogalmam sem volt, helyesen felelek-e, a józan eszemmel próbáltam helytállni. A legnagyobb meglepetésemre ő is jelest adott. Annyira megörültem a jegynek, hogy szenvedélyesen nyújtottam neki a kezem kézfogásra. *(nevet – a szerk.)* Láttam a szeméből, mennyire modortalannak gondolt. Aztán rohantam a telefonfülkéhez, hogy elmondjam a szüleimnek, sikerrel jártam és megvan az állásom. Zavaromban úgy szaladtam végig az utcán, hogy félig húztam csak fel a télikabátom, jól meg is néztek az emberek. *(mosolyog – a szerk.)*

– Ahogyan észrevettem, nem tud kicsit csinálni dolgokat, a szenvedélye élteti.

– Igen, bár ez hátrány is, mert ezt a lelkesedést és odaadást elvárom másoktól is. Szerencsére ezt a tulajdonságomat azért sokan értékelik. Erről akkor szereztem tudomást, amikor a 75 éves születésnapomon más klinikák igazgatói elmondták a véleményüket rólam. Jóleső volt hallani, hogy mindig lehetett rám számítani. Nagyon meglepődtem és örömmel töltött el, hogy az ország minden részéből, összesen 198-an (ezt egy debreceni orvos számolta meg) jöttek el. Felemelő volt, hogy az idős professzorok, a 80 év felettiek is megtisztelték a jelenlétükkel.

– Korán eldőlt, hogy orvos lesz?

– Igen. Az édesanyám testvére ikergyerekeket szült, kislányokat. Ők sellyeiek voltak, és többször eljöttek hozzánk néhány napra. Annyira édesek voltak, hogy elhatároztam: szülész vagy gyermekgyógyász leszek. A Nagy Lajos Gimnáziumban a reáltagozatra jártam, és mivel tudtam, hogy az orvosi pályához szükség lesz a latinra is, az iskola kezdete előtt – reggel 7-től 8-ig – elmentem latint tanulni. Az angolt is a gimnáziumban kezdtem, ahol kiváló tanáraink voltak. Szerencsére azonnal felvettek az or-

vosi egyetemre, ahol ugyancsak remek csoportba kerültem. A tarokkozás mellett sokat sakkoztunk is, és együtt jártunk minden-hova.

– Akkoriban ismerkedett meg a feleségével is?

– Nem, az később történt, amikor már megvolt a szülészetem az állásom. Az öcsémék épp bőrgyógyászatból vizsgáztak, ezért átmentem a bőrgyógyászatra, hogy megnézzem őket. Ott láttam először Mariannt. A vizsgák utáni esti csoportbulin próbáltam udvarolni neki, felkértem táncolni, de akkor még nemigen vette a lapot. Közben kiderült, hogy épp azonos időben megyünk a Balatonra, és mindketten Fonyódligetre. Aztán rossz idő lett, és egy héttel elhalasztottuk az utazást. Már el is felejtettem a történeteket, amikor arra lettem figyelmes, hogy szembe jön velem a vízben. Azt gondoltuk, hogy ezt a kapcsolatot az Isten akarta, így eldöntöttem, hogy feleségül veszem. Volt azért a lánykérésben egy kis fricska, mert amikor indultunk volna Szigetvárra, defektet kapott a kocsis. Addig-addig szereltük, míg végül sikerült megjavítanunk és odaérnünk. Emlékszem, a nagyanyja olyan nagyra értékelte az igyekezetemet, hogy később is én kaptam a legfinomabb falatokat náluk. *(nevet – a szerk.)* A feleségem egyébként kardiológus-belgyógyász szakorvos lett, évtizedeken keresztül városi kardiológus főorvos volt. Az apósomat is nagyon szerettem, sajnos azonban nem jöhöttem haza a temetésére, mert akkor voltam egy évig Bécsben, 1972-73-ban.

– Akkor volt az első tanulmányútja?

– Igen, akkoriban az ottani II-es számú Női Klinikán dolgoztam, amit professzor Husslein vezetett. Ez Európa legjobb szülészeti és nőgyógyászati klinikája volt, Angliából és Amerikából is oda jártak tanulni. Baumgartner professzonnal nagyon jó kapcsolatba kerültem Bécsben. Ő minden pénteken összehívta a szülészobá orvosait, köztük engem is, és egy fantomon jelképezve arra kért minket, vizsgáljuk meg alaposan a magzatot. Mindent tudnunk kellett róla, és a világra jövetelét segítenünk úgy, hogy ne essen baja. Lajos professzortól addigra én már sok mindent megtanultam. Volt egy olyan szülés, hogy négy ujjnyi volt a méhszáj, és előesett a köldökzsinór. Rohanni kellett volna a műtőbe, de amíg odaérünk, a baba meghalt volna. Így aztán szóltam a kismamának, hogy nyomjon egyet, eltekertem a méhszájat, és a második nyomásra megszületett a gyermek, épen, egészségesen. Másnap jöttek gratulálni az osztrák orvosok. Ebben – Lajos professzornak hála – mi voltunk a jobbak. A szülészobán sajátítottam el mindazon módszereket, amikről itthon csak olvastunk, hisz műszerek – például kardiokográf – nem álltak rendelkezésünkre. Ezekkel az eljárásokkal (nonstressz teszt, oxytocinterheléses teszt) következtetni lehetett a magzat méhen belüli állapotára, továbbá objektíven lehetett elemezni a szülés alatti történéseket, a magzat életviszonyainak esetleges kezdeti rosszabbodását, amit a hagyományos sztetoszkóppal nem lehetett észrevenni. Amikor hazajöttem, mi is vásároltunk egy kardiokográfot, és a vizsgálatokat bevezettük az itteni klinikai gyakorlatba is.

Bécsi tanulmányutam alapozta meg tudományos kutatómunkámat is. Amerikában az egyik cikkben az állt, hogy meg lehet állapítani a méhen belüli magzat tüdőjének érettségét. Baumgartner volt az, aki erre az írásra felhívta a figyelmem, ahogyan arra is, hogy ezzel kapcsolatban lenne teendőnk. Egy vegyész-mérnökkel elvonultunk az egyik laboratóriumba, és közösen kezdtünk el dolgozni azon, hogy a magzatvízből meghatározzuk a lecitinszintet. Ha ez kétszer magasabb értéket mutatott, mint a szfingomyelin, akkor az érett tüdőre utalt. Volt akkoriban az ottani klinikán egy diabéteszes, állapotos kismama, akinél fontos volt megnéznünk ezt az arányt, mivel bizonytalanok vol-

tak az orvosok, indítsák-e meg a szülést. A tesztünk alapján éretnek bizonyult a tüdő, így egészségesen megszületett a kisbaba. Nagyon boldog voltam, hisz ez volt az első tesztünk. Bécsben aztán tartottam is erről előadást. A hazajöveletemkor ezt is bevezettük a gyakorlatba, ahogyan az azzal kapcsolatos tesztet is, ami a magzat mozgásával és szívhangja gyorsulásával függött össze. Egy ambulanciát is létrehoztunk erre, ami kimondottan a magzati szívhangokat figyelte és figyelte ma is, különböző műszerek segítségével. A ma már mindenki által jól ismert NST és a Posestetk innen erednek.

1984-ben négy hetet töltöttem Tübingenben, az ottani Női Klinikán Hammacher professzor mellett, ahol tovább bővíthetem ismereteimet, amiket a hazatérésem után szintén hasznosítottam. Hammacher a magzati szív működés kiértékelésében nemzetközi vonatkozásban is meghatározó szerepet játszott. Felhívta a figyelmet a magzati szívhangok variabilitására, ami döntő jelentőségű volt a magzat állapotának felmérésében.

1986-ban Sahling professzor – aki a nőgyógyászat világhírű képviselője – meghívott Nyugat-Berlinbe, az általa vezetett klinikára. Korábban munkatársaival közös tudományos munka keretében már vizsgáltuk a magzatvíz lecitinkoncentrációjának enzimetikus úton történő meghatározását. Hazánkban ez a módszer sem volt még ismeretes. Igazoltuk, hogy az enzimetikus módszerrel meghatározott lecitinkoncentráció pontosan jelzi a magzati tüdő funkcionális érettségi állapotát.

Leírták azt is, hogy létezik egy szteroid injekció, amit éretlen magzati tüdő esetén kaphat az édesanya. Ha 48 órán át vissza lehet tartani a szülést, akkor ez az injekció meggyorsítja a tüdőérést. Olvastam, hogy állatkísérletekben, majmokban beadták ezt az injekciót, majd 24 órán belül megszülettek a kicsik, és remek hatást értek el vele. Hittem abban, hogy ez az embereknél is beválik. Jött is egy kismama a 32. héten, akinek sajnos hiába adtuk volna be az injekciót, mert nem lehetett a szülést 24 óránál tovább visszatartani. Elmondtam neki, hogy a világon még nem alkalmazták ezt a módszert. Beleegyezésével végül a méhen belüli magzatnak adtuk be az injekciót, aki hat óra múlva megszületett, igen jó állapotban. A méhen belüli szteroid kezelés hatékonysága minden esetben beigazolódott, ami feltűnt a gyermekgyógyászoknak is, mert a babák sokkal jobb állapotban voltak a születésük után. Világszerte voltunk ebben. Amikor Budapesten erről előadást tartottam, jelen volt a Perinatológiai Világtársaság elnöke is, E.V. Cosmi professzor, aki javasolta, hogy számoljak be erről Rómában, majd Koppenhágában, az európai kongresszuson, aztán ez gyűrűzött tovább. A világ számos országában kíváncsiak voltak rá. A Buenos Airesben 1999-ben rendezett világkongresszuson – ahol ugyancsak referátumot tartottam az intrauterin szteroid adásának jelentőségéről – beválasztottak a Perinatológiai Világtársaság Tudományos Bizottságába. Az ebben a témában folytatott európai felmérés keretén belül – amit Cosmi professzor irányított – egy munkacsoport vezetésére is felkértek. Kutatásainkat az Európai Közösség is támogatta. Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy megszervezhettük Pécsen a Perinatológiai Világkongresszust, amire a világ minden pontjáról eljöttek előadni. Remek volt a hangulata a találkozóknak, mert a fogadást Bólyban tartottuk, ahol az egyik volt osztálytársamnak köszönhetően lovas hintókkal utazhattuk körbe a környéket.

Ugyancsak nagy jelentőségűnek számítottak a magzatvíz visszapótlásának (intra-amniális infúzió) megoldása terén elért eredményeink. Korábban mielőst a magzatvíz már annyira elfolyt, hogy ráfeszült a magzatra a méh, muszáj volt megszületetni a gyermeket. Az olasz kollégáim révén hallottam arról,

hogy steril vízzel pótolni lehet a magzatvizet, és ezáltal kitolni a várandósság idejét. Állandó ultrahangos ellenőrzés mellett mi is elindítottuk a folyamatot. Akkor már európai központ voltunk, sikerült ugyanis beszerezni két komoly ultrahang-berendezést. A magzatvíz visszapótlásával átlagosan harminc napig tudtuk meghosszabbítani a terhesség időtartamát. Időnként azonban előfordult, hogy a visszapótlást többször is meg kellett ismételni.

Ehhez kapcsolódik egy számomra nagyon kedves és meghatározó történet. Az egyik vietnámi hölgynek a 18. héten elfolyt a magzatvíze. Budapesten próbálták visszatartani, ám csak egy bizonyos ideig jártak sikerrel, és a 23. héten el akarták vetéltetni. A kismama egyébként a lombikprogram segítségével esett teherbe, miómával operálták, akkor is volt épp méhizom daganata, és nem volt még gyermeke. Felhívtak, könyörögve a segítségemért. Természetesen nem utasítottam el őket, és még aznap, éjjel 11 órakor Pécsen voltak. Visszapótltuk a magzatvizet, és az édesanya a 35. héten szült egy 2230 grammos gyermeket. 2012-ben a kilencéves kisfiú és az édesanyja eljöttek meglátogatni. Tolmáccsal érkeztek, mivel a vietnámi édesanya alig tudott már magyarul beszélni. A tolmács megkérdezte a kisfiút, hogy miért jött el. Azt felelte, szeretné megköszönni a doktor bácsinak, hogy élhet ezen a földön. Bizony elérékenyültem. Az édesanya azt mondta, hogy nem tudták otthon tartani a kisfiút, ő mindenáron jönni akart. Szinte hihetetlen volt, hogy csak ezért utaztak Vietnámból ide. A tolmács azt mondta, hogy a fél Vietnám rólunk beszélt. Meglepetésemre a család a 70 éves születésnapomon is felköszöntött. Később a feleségemmel úgy döntöttünk, hogy egy társasutazás keretén belül ellátogatunk Kambodzsába, Laoszba és Vietnámba. Amikor az utóbbi helyen voltunk, egyik nap szöktak a szállodában, hogy egy fekete kocsi jött értünk. Meglepetésként ért bennünket, hogy a kisfiú édesapja ült benne, aki meghívott minket vacsorázni. Remekül beszélt magyarul, mint kiderült, Veszprémben végezte az egyetemet, és miniszterhelyettesként dolgozott Vietnámban.

Visszatérve Ausztriához, ott 476 szülést vezettem. Nagyon szerettem Bécsben lenni, mert emberséges volt a légkör. Karácsonykor azt mondták, ne ügyeljek, menjek haza a családomhoz. Sajnos akkor épp nem jöhöttem egy évig haza. Ilyenkor nagyon egyedül érzi magát az ember. Husslein professzor összehívta az orvosokat, kellemes ünnepeket kívánt mindenkinek, és bement a kórtérmekbe is, ahol ugyanezt megtette a betegekkel is. Csak az tudja átérzeni azt, amit én akkor, aki már töltötte a karácsonyt a családjával nélkül. Ekkor határoztam el, hogy ha vezető pozícióba kerülök, hasonlóan járok el. Mit hoz a sors, 1993-ban a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika intézetvezető professzora lettem. Karácsonykor mi is vettünk egy nagy fát, átsomagoltuk az ápolónőkkel a szaloncukrokat – bolyhossá tettük a papírvéget, ahogyan édesanyámtól tanultam –, hívtunk betlehemes gyerekeket, együtt elénekeltük a Mennyből az angyalt. Meginvitáltuk a klinika összes dolgozóját, és ekkor búcsúztattuk el az év közben nyugdíjba vonuló dolgozóinkat is, akiknek emlékül Zsolnay vázát ajándékoztunk. Másnap a főnövérről bementünk a betegekhez is, akiknek ugyancsak kellemes karácsonyi ünnepeket kívántunk. Még most is összeszorul a szívem, ha arra gondolok, milyen sokat jelentett ez nekik.

– **A fia Önnél született?**

– Nem, Lajos professzornál, akkor az volt a szokás. Az unokáim ellenben nálam, a menyem kérésére. Próbáltam elvonatkoztatni attól, hogy ők az enyéme, de nagyon nehéz volt. Megkértem a gyermekgyógyász menyemet, hogy ne várja meg az öt perces fájasokat, hanem amikor elindul a folyamat, siessen be

hozzám. Lassan haladt az első szülése, ezért meg kellett operálnom. Kata 2003-ban született. A másik unokámnál, Zsombornál is történtek izgalmak, ugyanis volt egy olyan érzésem, hogy nem lesz minden rendben. Sajnos beigazolódtott a sejtésem. Amikor bejöttek, 80-as volt a szívhangja, holott a normális 120-160 közötti. Rohantunk a műtőbe, ahol azzal kellett szembesülnöm, hogy a köldökzsinór négyszer a hóna alá tekeredett. Ha otthon várta volna meg a fájást, a kicsi a méhen belül meghal. Rettegtem is, nehogy valamilyen agyi problémája legyen, de szerencsére épp ellenkezőleg, nagyon okos fiú vált belőle, akinek vág az esze. A feleségem is bent volt a szüléseknél, utánam ő fogta először kézbe őket. Akárhányszor találkozunk, mindig eszembe jut, milyen csodás érzés volt a világra segíteni az unokáimat.

– **A gyógyítás és a kutatás mellett oktattott is?**

– Természetesen. A szülészet-nőgyógyászat speciális helyzete – mivel az esetek előfordulása nem kötődhetett a tantervben megadott órarendhez – megkövetelte a gyakorlati oktatás teljes átalakítását. Intézetvezetői kinevezésemet követően, 1993-ban, a POTE Oktatási Bizottságának jóváhagyásával mind a gyakorlati, mind az elméleti oktatást új alapokra helyeztük. Kialakítottunk kis létszámú csoportokat, adtunk a hallgatóknak egy klinikai gyakorlatot igazoló könyvet, ami tartalmazta az előírt feladatokat, vizsgálatokat, és egy rugalmas időrendi beosztást vezettünk be. A végzős diákok a klinika valamennyi osztályán bekapcsolódhattak a munkába. 1993 és 2007 között 195 magyar, és 55 angol nyelvű államvizsga dolgozat készült a klinikán, és 65 hallgató végzett tudományos diákköri tevékenységet. 2000-ben önálló PhD-programot indítottam, amire az ország minden részéből (Budapest, Debrecen, Salgótarján) jelentkeztek. Meg is szerezték a PhD-fokozatot, és közülük öten klinikánk dolgozóivá váltak.

Regionális centrumként működünk a posztgraduális képzésben is, klinikánk mentorai és tutorai készítették fel a szakvizsgára a régió kórházaiban dolgozó munkatársakat. Fontosnak tartottam, hogy orvosaink a szakvizsga előtt külföldi tanfolyamokon is részt vegyenek. Évente speciális, országos továbbképző tanfolyamokat hirdettünk meg szakorvosok és szakorvosjelöltek számára, továbbá egyéni továbbképzésekre is mód nyílt.

Klinikánk az elsők között pályázott 1999-ben az „EBCOG Akkreditált Oktató Intézete” cím elnyerésére, ami nagyon komoly megmérettetés volt. Részletes, az oktatás, gyógyítás és kutatás minden momentumára kiterjedő pályázatot kellett beadnunk. Az EBCOG akkori elnöke és főtárgya vizsgálta a klinikán folyó munkát, és intézetünket minden szempontból alkalmasnak találta az akkreditációra. Ez azt jelentette, hogy aki itt kezdi orvosi pályafutását és itt szakvizsgázik, annak a szakvizsga bizonyítványa európai szakvizsgának felel meg. Szeretném megjegyezni, hogy a bizottságnak megmutattam a klinika rekonstrukciós tervét, amire ők közölték, hogy ha megvalósul, úgy ez lesz Közép-Európa egyik legszebb szülészeti klinikája. Sajnos azonban a tervek nem valósultak meg, annak ellenére, hogy az akkori egészségügyi miniszterrel, Kökény Mihállyal felvettem a kapcsolatot, és négy milliárd forintot megszavaztak a rekonstrukcióra. A korábbi, új szárm 1991-re elkészült, azonban ez a problémákat csak részben oldotta meg, mert a szülésszoba, a neonatológia, az operatív részleg és az akut osztály is a régi szármában maradtak. 1997 őszén indult volna a felújítás, és az államtitkártól ígéretet kaptam arra, hogy 2003-ra befejeződhet. A minisztérium élén közben változás állt be, és az új miniszter már nem támogatta az elképzelésünket. Ez érzékenyen érintett, ma is nagyon sajnálom.

– **Szigorú vizsgáztató volt?**

– Nem, sosem éreztem a vizsgázókkal azt, hogy én tudok mindent, és sosem aláztam meg senkit. Bevallom, azt azért nem szerettem, ha a külföldiek nem magyarul vizsgáztak azok után, hogy hat évet eltöltöttek itt. Ezt már csak azért is fontosnak tartottam, mert a betegeket csak magyarul lehetett kikérdezni. Egyetlen diákot sem buktattam meg, bár az is igaz, hogy nem találkoztam olyannal, akinek fogalma sem volt a dolgokról. Az is csak egyszer-kétszer fordult elő, hogy kettést adtam. Ha az alapvető kérdésekre tudta a választ, átment nálam. Az volt a célom, hogy ne rettegjenek a vizsgától.

– **Több új ambulancia is létrejött az Ön irányítása alatt amellet, hogy a kórtermeket is sokkal otthonosabbakká, barátságosabbakká tették.**

– Függönyöket, képeket, virágokat és televíziót is helyeztünk a szobákba és a folyosók hangulatát is igyekeztünk feldobni. Létrehoztuk a prenatális magzati diagnosztikai ambulanciát, az ultrahang-szakrendelést, a tinédzser ambulanciát, a család- és nővédelmi tanácsadót, a genetikai tanácsadást, a sürgősségi fogamzásgátló ambulanciát, a lombikbébi valamint a menopauza és osteoporosis szakrendeléseket. A szülésszobán módot teremtettünk az apás szülésre is. Új alapokra helyeztük a minisztérium által etikai okokból átmenetileg szüneteltetett lombikbébi programot, újraindítottunk, aminek eredményeként 30-32 százalékos sikerességet tudtunk elérni.

– **Rengeteg tudományos társaságban vállalt vezető szerepet.**

– Két turnuson keresztül voltam a Nőorvos Társaság elnöke, és közben a Szakmai Kollégium vezetőjének is megválasztottak. A Nőorvos Társaság szervezeti szabályzata ugyanakkor kimondja, hogy ugyanaz a személy nem lehet a társaság és egyben a kollégium elnöke is. Összehívtam a küldötteket, és lemondtam a társaság elnökségéről, azonban a küldöttek úgy döntöttek, legyenek mindkettő elnöke, és átmenetileg felfüggesztették a szervezeti szabályzatot. Bevallom, ez nagyon meglepett. Emlékszem, az egyik budapesti professzor felállt, és a következőket mondta: „Lehetsz mindkettő, mert sosem feküdtél be a politika ölébe, és mindig megvédted a szülészetet.” Ilyen bizalom mellett még nagyobb erővel harcoltam a szakmánkért.

– **Az egyetlen is számos vezető pozíciót betöltött.**

– Ezekre a tisztségekre felkértek. Voltam az Orvostudományi Kar Tanácsának és a Fejlesztési Bizottságnak a tagja, az Etikai Bizottság titkára, az Egészségtudományi Centrum elnökhelyettese és klinikai dékánhelyettes is dr. Fischer Emil dékán úr felkérésére. Megtiszteltetésnek éreztem mindegyiket és szívesen csináltam.

– **Rengeteg elismerést kapott, talán a Semmelweis-díj jelentheti a legtöbbet.**

– Igen, ezt 2012-ben kaptam meg. Azért örültem nagyon neki, mert ezzel a klinikai és a tudományos munkámat is elismerték. Emellett nagyon sokat jelentett az is, hogy 2017-ben átvehettem a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét.

– **Szakmai pályáját „Ötven évem a szülészeten” címmel foglalta össze, a kötet tavaly jelent meg. A részletes, színes leírások, beszámolók mellett sok idézetet is találhatunk benne elhivatottságról, emberségről, szeretetről. Miért tartotta fontosnak megírni ezt?**

– Fontosnak tartottam, hogy összegezzem a szakmai, a tudományos és az oktatási tevékenységemet a munkatársaim, az ismerőseim és a barátaim számára, emellett gondoltam az utódjaimra is, az unokáimra. Szerettem volna nekik is hagyni egy olyan írást, amellyel emlékezni fognak rám.

Pályafutásom során mindig vallottam, hogy a világban a sze-

retet a legfontosabb, és ez komoly üzenettel bír ma is. Emellett lényegesnek tartom, hogy mások számára hasznosak legyünk. Vallom, hogy a legnagyobb cél a földi létben embernek lenni mindenféle körülmények között. Hiszem – talán elfogult vagyok –, hogy a szülést a legcsodálatosabb, egyben az egyik legnehezebb hivatás is. Ahogyan Stendhal mondta: „Bár csöppnyi még a gyermekkéz, öt piciny ujj, csöpp tenyér, de a holnapunk már belefér.” Mi részesei lehetünk annak az örömmek, amit a család érez. A nehézsége a hivatásunknak abban rejlik, hogy emberek – ikerszüléskor nem egy esetben három ember – sorsáról kell pillanatok alatt dönteni. Ezt pedig csak tudással, lelkiismeretességgel, alázattal és szeretettel lehet végezni. Soha nem szabad elfelejtenünk, hogy micsoda megtiszteltetés, amikor embertársaink a feleségüket, a lányukat, legfőképpen kincseiket bízzák ránk. A tudásunk legjavát kell adni, mert ez a kötelességünk.

– **A falakon csodás festmények jelzik a nők iránti tiszteletét. Szinte csak róluk szólnak a képek hatalmas mennyiségben. Ugyancsak se szeri, se száma a kagylóknak, a herkenyűknek, amik a tenger iránti vonzalmára utalnak. Ez a két fő szenvedélye?**

– Igen, akárhova utazunk a feleséggel, vagy kagylókat, vagy egy-egy képzőművészeti alkotást hozunk magunkkal, bár lassan már nincs hova elraknunk őket. Ünnepekre is gyakran kapunk festményt, van édesanyjától és a fiamtól is, és a nejem is rajong értük. Van olyan festő, akit személyesen is ismerünk, és miután vettünk tőle egy alkotást, úgy döntött, megfesti a feleségemet is. (*mosolyog – a szerk.*)

– **Nagyon büszke az ugyancsak orvos fiára, ifj. dr. Szabó István ortopéd és traumatológus főorvosra, aki a Kaposvári Kórház Ortopédiai Osztályának vezető főorvosa, és a Pécsi Tudományegyetem magántanára. Ő miért épp ezt a szakterületet választotta?**

– Ő a kezdetektől ortopédus szeretett volna lenni. Először a sebészetben kapott helyet, később került át az ortopédiára. Több

éves tanulmányúton volt Belgiumban, Franciaországban, elsajátította a speciális válműtétek módszereit, valamint az izomátvágás nélküli, minimálisan invazív csípőprotézis-beültetést is, először feltárásból. Utóbbit elsőként ő alkalmazta az országban. Nagyon becsülték külföldön is. Az esküvőjére még a belga professzor is eljött. Jelenleg minden napja be van osztva, naponta négy csípőprotézis műtétet is végez. Az édesanyjának is ő ültette be a térdprotézisét. Nemrégiben az Európai Vállsebész Társaság vezetőségébe is beválasztották.

– **Nem csodálkozom a tempóján, hisz van előtte példa.**

– Valóban, ő is olyan maximalista, mint én, és ezt gyakran mondja is. Félttem is őt a nagy hajtástól. Előfordult, hogy egyik nap Budapesten operált, utána Pécsen, majd Kaposváron. Mára a fővárosi műtétek elmaradtak, aki őt választja, ideutazik. Ahhoz, hogy ezt a tempót bírni lehessen, fontos egy társ is. A feleségemnek rengeteget köszönhetek, ő volt az, aki mindig biztosította számomra a háttérkörülményeket. Azt is mondhatnám, hogy ő Isten ajándéka nekem. Ha ő nincs, én sem viszem ennyire.

– **Az unokái jelenleg hány évesek?**

– Kata 15, Zsombor pedig 13 éves. Imádom őket. Kata szinkronúszó, naponta négy órát edz, Zsombor a régió válogatottjában vízilabdázik, és már három alkalommal is nyert országos tanulmányi versenyt. Nagyon büszke vagyok rájuk, csak azt sajnálom, hogy keveset láthatjuk őket. Az iskola és a különböző programok ugyanis lefoglalják őket.

– **A szabad ideje mivel telik?**

– A napi sportolás mellett szeretek tévét nézni – főleg a krimiket nézem, amiken lehet gondolkodni –, no meg olvasni. Nyaranta sokat biciklizünk a Balatonon, a többi évszakban pedig marad a szobabicikli, de kizárólag a televízió előtt. (*mosolyog – a szerk.*) Színház- és hangversenybérletünk is van. Ezek az alkalmak jelentik számunkra a kikapcsolódást. Fontos számunkra a művészet.

Schweier Rita

Forrás: PTE

Új, rendkívül modern lélegeztetőgépeket szerzett be a Klinikai Központ

Közel százmillió forint értékben szerzett be a közelmúltban a Klinikai Központ (KK) Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézte (AITI) tizenhat korszerű lélegeztetőgépet, melyek jelentősen növelik a betegbiztonságot, ezáltal rövidíthetik az intenzív osztályon töltött napok számát a betegek számára.

Az AITI 16 ágyon lát el intenzív ellátást és folyamatos lélegeztetést igénylő, súlyos állapotú betegeket. Az osztály ágykihasználtsága folyamatosan a maximumot súrolja, különösen influenzás és tüdőgyulladásos időszakokban. Sebestyén Andor, a KK elnöke elmondta: „A Klinikai Központnak lehetősége nyílt az Állami Egészségügyi Ellátó Központ, a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő és az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiírt konszolidációs program keretében többek között betegbiztonság növelését támogató eszközökre pályázni, így új lélegeztetőgépek beszerzése valósulhatott meg. A közel százmillió forint értékben szerzett gépek minőségük és tudásszintjük révén a következő tíz évben meghatározó szerepet látnak el a súlyos állapotú, lélegeztetést és intenzív osztályos ellátást igénylő betegek gyógyításában.” – hangsúlyozta az elnök.

Számos orvosszakmai előnye van az ultramodern lélegeztetőgépeknek, melyeket Bogár Lajos professzor, az AITI igazgatója részletezett: „Az eszközök gyorsíthatják a betegek gépi lélegeztetéséről való leszoktatását, könnyítik a betegek együttműködését a mesterséges lélegeztetéssel, támogatják a beteg saját légzését, és egyszerű kezelhetőségüknek köszönhetően a mindennapi gyakorlatban és vészhelyzetben is hatékonyan segítik a kezelőorvosok és nővérek munkáját. A korszerű berendezések használata nagyban növeli továbbá a betegbiztonságot, ezáltal rövidítheti az intenzív osztályon töltött napok számát a betegek számára. A közbeszerzés orvosszakmai feladatait dr. Jáksó Krisztián, az AITI klinikai főorvosa kiváló szaktudással teljesítette.” – tájékoztatta a professzor.

Az információs technológiai fejlődés az orvostudományban is nagy szerepet játszik, így elengedhetetlen, hogy a modern gépek képesek legyenek arra, hogy minden mért és beállított paraméterüket automatikusan küldjék az egyetem egészségügyi és betegkommunikációs informatikai rendszereibe. Az új eszközök révén már ez is megvalósul.

Hallásrehabilitációs program indult Üzbegisztánban pécsi közreműködéssel

2018. január 28. és február 2. között fantasztikus szakmai élményben volt részem. Taskentben, Üzbegisztánban, Közép-Ázsiában részt vehettem az ausztráliai Cochlear cég által szervezett hallásrehabilitációs programban, melynek kapcsán először került sor Cochlear típusú implantátumok beültetésére siket kisgyermeknél.

Üzbegisztán 33 milliós ország, ahol az elmúlt évben 750 000 újszülött látott napvilágot. Északi és nyugati szomszédja Kazahsztán, keleten Kirgizisztánnal határos, déli szomszédai pedig Türkmenisztán és Tadzsisztán. Üzbegisztán a hatalmas gázlelőhelyek okán a leggazdagabb a felsorolt országok közül, azonban az egészségügyi ellátás színvonala a hazai standardokat figyelembe véve elég elmaradott. Mivel egyre több a jómódú ember, az elmúlt évben kb. 40 000 ember keresett gyógyulást valahol külföldön. Ha figyelembe vesszük, hogy minden ezredik újszülött sikettségel vagy siketiséggel határos idegi halláscsökkenéssel születik, akkor csak az elmúlt évben Üzbegisztánban 750 siket újszülöttel kell számolni. A kormányzat által meghirdetett tenderen olcsó, nálunk már 10 éve nem használt implantátum nyert. Egyelőre 125 darabot vásárolt az üzbég kormányzat. A kiválasztott gyermekek 4-5 évesek voltak, tehát már évek óta vártak arra, hogy a cochlearis implantáció segítségével hallóvá váljanak, s még további többszáz gyermek vár az implantációra. A hazai szemlélettel és gyakorlattal ellentétes módon felnőttek számára az implantáció egyelőre nem elérhető, a gyermekek pedig csupán egy implantátumot kaphatnak. A feladatomban a rendelkezésemre álló 5 nap alatt napi 5, azaz összesen 25 implantáció elvégzése volt, lehetőleg megtanítva a helyi fül-orr-gégész kollegáknak is a cochlearis implantáció műtéti technikáját. A helyi gyermekklinika fül-orr-gégészeti osztályán Amonov professzor a fiát, ifjabb Amonov doktort jelölte ki a feladatra, aki ügyes fiatalnak bizonyult, s érzésem szerint a közösen végzett műtétek után hamarosan önállóan is elkezdheti majd a műtéteket. Az elvégzett mind a 25 implantáció sikeresnek bizonyult, bár a műszerpark meglehetősen szegényes volt, arcidegmonitor nem állt rendelkezésre, számos eszközt helyben kel-

lett sebtében beszerezni a helyi Cochlear képviselő segítségével.

Taskent egyébként rohamosan fejlődő, 4 milliós metropolisz, ahol az autók 90%-a az év nagy részében tomboló hőség miatt fehér és Chevrolet típusú, ugyanis a helyi autógyárban gyártott gépkocsik után nem kell adót fizetni. Számos képtárban, múzeumban és kulturális központban volt alkalmam esténként körülnézni. A helyi gasztronómia különlegessége a plav (rizses hús

legalább 20-30 változatban), a lóhús pedig kedvelt különleges csemegének számít. Az üzbégek nemzeti hőse a 14. században uralkodó, Közép-Ázsia nagy részét meghódító Amír Timur, akinek múzeuma óriási élményt jelentett számomra. A fővárost a 60-as években egy földrengés rettenetesen megrongálta, mára azonban Taskentet teljesen újjáépítették. Buhara, Szamarkand és Khiva ugyancsak rohamos ütemben fejlődő városok, egyre inkább turisztikai célpontok. A kollegák rendkívül kedvesek voltak, szinte minden nap ragaszkodtak ahhoz, hogy műtéti videókat mutassak nekik és ugyancsak minden napra jutott egy-két elméleti előadás is, melyeket rengeteg kérdés követett. Egy fiatal tanárségéd fizetése kb. 250 USD. Ebből következik, hogy utazni nem tudnak, tapasztalatcserére ritkán van lehetőségük, angolul csak kevesen tudnak (az angol nyelvű előadásaimat orosz szinkrontolmács fordította), következésképpen még mindig erős az orosz befolyás ebben a térségben. Reményeim szerint néhány üzbég fiatal a közeljövőben vendégül láthatunk Pécsen, hozzájárulva szakmai fejlődésükhöz.

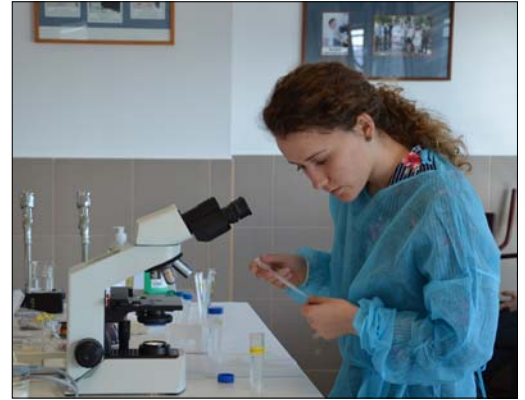
Gerlinger Imre dr.

Szentágothai János biológiai verseny

2019 március 9-én, negyedik alkalommal rendeztük meg karunk vezetőségének támogatásával a Szentágothai János biológia verseny döntő, laboratóriumi fordulóját. A versenyt a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziummal karöltve szervezzük, ahonnan két elméleti forduló után érkezik hozzánk a 12 legjobb eredményt elért diák, hogy gyakorlati készségeiket is összemérjék. A rendezvényt reggel fél kilenckor Tényi Tamás professzor, általános, diákjóléti és külkapcsolatokért felelős dékánhelyettes nyitotta meg, majd a versenyzők elvonultak a laboratóriumi helyszínekre. Itt öt elemből álló kísérletsort kellett végrehajtaniuk, amit az Orvosi Biológiai Intézet munkatársai állítottak össze, de a Biokémiai és Orvosi Kémiai, valamint az Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézetekből is érkezett határozó inspiráció és eszközös segítség. A verseny ideje alatt a kísérő tanárok és diáktársak a Felvételi és Hallgatói Szolgáltató Iroda szervezésében az Anatómiai, Patológiai és Igazságügyi Orvostani Intézeteket látogatták meg, de kipróbálhatták magukat a MediSkills Laborban is. Ebéd után Szeberényi József professzor a géninvázió, Ábrahám Hajnalka igazgatónő pedig a tanulás celluláris és molekuláris mechanizmusairól tartott előadásokat, majd kihirdettük az eredményeket. A résztvevők a nyomda jóvoltából tetszetős igazolásokkal és oklevelekkel térhettek haza. A Felvételi és Hallgatói Szolgáltató Iroda felajánlásában minden diák ÁOK-s ajándécsomagot kapott, amin felül a tizenkét laboratóriumi forduló szakmai felkészítő táborokban történő részvételre jogosító bónusszal is gyarapodott. A versenynap végén elkészítettük hagyományos csoportképünket a Szentágothai szobornál, majd Czopf László oktatási dékánhelyettes köszönt el a látogatóktól. Az esemény helyszínén a technika egész napos biztosításáért az Oktatástechnikai és Szolgáltató Osztályt illeti köszönet.

íj. Sétáló György

Mérleget kapott a Gyermekklinika Gyermekpszichiátriai Osztálya

A PTE, ÁOK orvostanhallgatói önkormányzata az egyetemi „Gólyabál” valamint az egyetemi tömbben lévő kávézó üzemeltetőjével közösen adományokat gyűjtöttek. Az így összegyűjtött adományból a pécsi gyermekklinika Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Osztály részére – a hatékonyabb betegellátás elősegítése érdekében – speciális testsúly és magasság mérésre alkalmas precíziós mérleget adományoztak. A felajánlásban a mérleg mellett a terápiás foglalkozásokhoz többféle játékot, illetve különböző kreatív eszközöket is átadtak az osztály dolgozóinak.

Az adományok nagymértékben hozzásegítik a gyermekeket a gyors és eredményes gyógyuláshoz. Köszönjük az adományozóknak a felajánlásokat!

Somoskövi Zita dr.

„A hiedelmekkel ellentétben a fül-orr-gégészet az egyik legnagyobb szakma”

Tavaly jelent meg új könyve, „Fül-orr-gégészeti karcolatok” címmel, ami a 2012-ben napvilágot látott „Fül-orr-gégészeti históriák” folytatásának tekinthető. Hobbija az írás, mozgalmas, olvasmányos történetei érdekes kalandozások a művészet és a tudomány határterületén. Ezek a határterületek különös szerepet töltenek be az életében szakmai szempontból is, hisz úttörője hazánkban az agyalapi sebészetnek, ami a fül-orr-gége sebészet és az idegsebészet mezsgyéje, ahova a világon is csak kevesen merészkednek. Operál itthon és külföldön, missziót teljesít Indiában, Afrikában, és hamarosan Nepálban is. Dr. Gerlinger Imre professzor, a Klinikai Központ Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinikájának igazgatója szenvedélyesen szereti a hivatását, és fáradhatatlanul küzd érte.

– Kedd van, mindjárt négy óra. Ez az a nap, amikor kevésbé zajos az élete?

– Nem teljesen, mert a kedd egyike az egész napos operatív napoknak, amiből három van: a kedd, a szerda és a csütörtök. Hétfőn ambulálok, pénteken pedig adminisztrálok, illetve a szakmapolitikával foglalkozom. Elnöke vagyok ugyanis a Fül-orr-gégészeti Szakmai Kollégiumnak, és ez sok elfoglaltságot ad Budapesten. Jelenleg azon dolgozunk, hogy országosan megújítsuk az összes szakmai irányelvet, így az utóbbi két pénteket a minisztériumban töltöttem azért, hogy harcoljunk a jobb finanszírozásért. Sajnos az elődeink elkövették azt a hibát, hogy fiatal kollégáikat küldték el arra a tanácskozásra, ami az egyes szakmák támogatásáról szólt, és sajnos a többiek elnyomták minket. Botránysan alulfinanszírozottak vagyunk, így folyamatosan küzdünk, hogy az egyes beavatkozások magasabb HBCS pontszámot kapjanak, illetve megpróbálunk - a szakma fejlődését tükrözve - az új műtéti beavatkozásokra is támogatást szerezni. A fül-orr-gége professzori kar jó barátságban lévő kollégák közössége, a menedzsment jelenleg remekül működik, a lobbierőnk is megfelelő, ezért nagyon bízunk az eredményességben.

– Pontosan mit jelent az alulfinanszírozottság?

– A fül-orr-gégészeti műtétek bekerülési költsége nem tükröződik abban az összegben, amit az OEP átutal nekünk. Az új típusú műtéti beavatkozásokat – esetünkben a középfülsebészetre épülő, modern implantológiai megoldásokat -, továbbá a kizárólag Pécsen végzett határterületi, agyalapi sebészeti műtéteket is nagyon alacsony összeggel, a középfülsebészet HBCS pontszámával finanszírozzák. A Klinikai Központban Boncz Imre professzorral és a gazdasági vezetővel a minap komolyan tárgyaltunk arról, hogy beadvánnyal fordulunk az OEP-hez, ami az új műtéti technikák megfelelő támogatását taglalja. Ez óriási munka, mert minden egyes műtetre ki kell dolgozni a bekerülési költséget, és demonstrálni kell, mi, miért kerül annyiba. Szerencsére a Klinikai Központ és a gazdasági vezetés nagyon segítőkész. Reményeink szerint az év közepére születik megoldás a kérdésben.

– Elmaradhatnak beavatkozások is a finanszírozás hiánya miatt?

– Nem, mindent elvégzünk, de ráfizetéssel. Ha ugyanis csak egy fülműtét árán tudom ezeket a drága implantológiai és agyalapi sebészeti operációkat végrehajtani, akkor más beavatkozá-

sok elől veszem el a pénzt, illetve nem kapom meg a valós árát. Össze kell húznunk a nadrágszíjat, és ki kell gazdálkodnunk, amibe ezek kerülnek.

– Ezek a típusú műtétek hány százalékát alkotják az összes beavatkozásnak?

– A fülsebészeti beavatkozásoknak legalább a harminc százalékát, azaz jelentős összegről van szó.

– Az implantológiába miként avatódott be?

– Nagy szerencsém volt, mert jókor voltam jó helyen. 2001-2002-ben vendégkonzultáns voltam az egyetemen Nottinghamban, Angliában, amikor az elődöm, dr. Pytel József professzor klinikánkon elkezdte ezeket a műtéteket dr. Ribári Ottó professzor segítségével, aki az egyetlen volt Budapesten, aki ilyen operációkat végzett. Az Angliában készen kapott technikát hazahoztam, és Pytel professzor jóvoltából én voltam az egyetlen docens Magyarországon, aki implantálhatott. Más klinikákon ezt a professzorok a saját privilégiumuknak tartották. Ennek az lett a következménye, hogy amikor Budapesten és Debrecenben professzorváltás jött, akkor nem volt senki, aki ezeket a műtéteket átvette volna. Nagyon büszke vagyok arra, hogy mára a klinikánkon legalább három olyan ember van, aki ezekben a műtétekben járatos, és ha netán nem vagyok itthon, akkor is nyugodt lehetek, mert az operációk nem halasztódnak.

Angliában Gerry O'Donoghue, egy világszerte elismert professzor tanította meg nekem ezt a műtéti technikát, sokat jártam be hozzá, és volt alkalmam holttesteken is gyakorolni. A világcégek támogatásával nyugat-európai kurzusokra is elmehettem, ami ugyancsak sokat jelentett. 2009-re, a professzori kinevezésemre a kezemben volt a technika, és épp erre az időszakra esett az implantológia felfutása, amikor az OEP is nagy tételben kezdte finanszírozni ezeket a műtéteket. Amikor megérkeztek a közép- és belfül implantátumok, akkorra ezeket a típusú műtéteket már begyakoroltam. Ezek az operációk olyan hallássérültek számára fontosak, akiket hagyományos középfülsebészeti műtétekkel nem lehet rehabilitálni. A beavatkozások ki tudják váltani a hallókészüléket, ami azért fontos, mert nem mindenki bírja azt, a vele járó stigmát, az okklúziós effektust, illetve viselésének egyéb nehézségeit. Számos olyan hallásromlás típus van, amikor csak ezek az implantátumok segíthetnek a betegeknek. Szeren-

csére Pécssett mi széles palettáról választhatunk.

– **Az agyalapi sebészet miért keltette fel az érdeklődését?**

– Amikor fiatal tanársegéd voltam, dr. Mario Sanna, a világhírű olasz fülbész professzor – akit én ma is az első számú szakértőnek tartok, holott már 71 éves – küldött a kurzusára egy meghívót nekünk. Az akkori igazgató, dr. Bauer Miklós professzor felolvasta ezt, ám amikor láttuk, hogy a kurzus díja kétezer euró, hátrahőköltünk, majd kidobtuk a szemétkosárba. Kis töprengés után kivettem a kukából ezt a meghívót, és írtam egy levelet Sanna professzornak, mondván, fiatal fülbész vagyok, ismerem a munkáit a szakirodalomból, és ha netán lát rá lehetőséget, szívesen elmegyek hozzá tanulni. Két hét múlva válaszolt, azt írta, hogy én vagyok az első kelet-európai fiatal, aki érdeklődik a munkái iránt, és ezért biztosít számomra ingyenesen egy szállodai szobát, valamint a kurzuson való részvételt is. Ő volt az úttörő az agyalapi sebészetben. Később meghívott volna magához egy évre is, de már megvolt az angliai állásajánlatom jó fizetéssel, az olasz pedig csak arra lett volna elég, hogy éhen ne haljak. Két kicsi gyermekem is volt már. Mindenesetre abban maradtunk, hogy egyszer majd visszamegyek, ami meg is történt. Az elmúlt néhány évben több mint egy félévet töltöttem el nála egy-egy hónapos, hathetes ciklusokban. Nagyon segítőkész volt, tudva, hogy ezt a technológiát nálunk még nem ismerik. Hálás vagyok neki, mert elmondhattam, hogy mely típusú műtétek érdekelnek, engedett asszisztálni, és a kadáver laborjában sziklacsonton gyakorolhattam is esténként azt, amit napközben láttam. A műtéti videóit is a rendelkezésemre bocsátotta, ezeket éjszakánként megnéztem, majd másnap meg is vitattam vele. (Ő egyébként fanatikus rajongója a hunok és Attila történelmi vonatkozásainak, minden elérhető szakirodalmat beszereztem neki ezzel kapcsolatosan.)

Itthon 2014-ben kezdtük el alkalmazni ezt a technikát, egy-egy tanítványát el is hívtam az első műtétjeinkre. Végül mind a hatot sikerült begyakorolnunk és bevezetnünk. Ezeket a műtéteket azoknál fontos elvégezni, akiknek a sziklacsontot roncsoló malignus, illetve a kisagy hidszögletében lévő, az agyidegből kiinduló, vagy az agyalon található, érederetű daganatuk van, továbbá a krónikus középfülgülladásnak a sziklacsont mélyére terjedő formáinál is. Ha ezeknek a betegeknek nem segítünk, akkor borzasztó életminőségben vegetálnak. Korábban külföldre küldték őket, ami 50-60 ezer eurójába került az OEP-nek. Ebből is látszik, hogy mennyi pénzt megspórolunk, amit egyelőre nem ismernek fel.

Dr. Dóczi Tamás professzornak, az Idegsebészeti Klinika akkori vezetőjének is fontos szerepe van abban, hogy motivációt éreztem az agyalapi sebészet iránt akkor, amikor a két elődöm, Pytel és Bauer professzorok után átvettem a klinika vezetését. Ő áthívott engem a határterületi sebészetben asszisztálni és véleményem cserélni. Rájöttem, hogy nem tudok a labirint blokk mögé menni és annyit segíteni neki, amennyit ő elvár tőlem. A megfélemlési kényszer is hajtott. Amikor elkezdődtek a műtétek, Dóczi professzor megmutatta, hogyan kell ezen a határterületen mozogni, az agyvízcsorgást ellátni, a vérzést csillapítani. Ez a kollektív nagyon jól működik az utódjával, dr. Büki András professzorral is, és ma már több kollégám is tagja ennek a közös csapatnak. Egymásra vagyunk utalva, egymás nélkül lehetetlen lenne kikeverednünk ezekből a műtétekből. Mintaszerű az együttműködésünk. Sajnos nem mindenütt van ez így Magyarországon, mert sokan a saját privilégiumuknak tartják az adott műtéti tevékenységet, nem látják be, hogy meg kell osztani a

technikát a társszakmával is. A beteg ezzel jár jól, nem pedig a féltékenységgel. Azt kell közösen megtalálnunk, hogy melyik az a feltárás, ami az adott szituációban ideális. Ha idegsebész dominancia kell, akkor mi segítünk nekik, ha pedig fordítva, akkor ők nekünk.

Hat-hét órás műtétekről van szó, mivel nagyon kényes területen járunk. A labirintus mögé megyünk, de nem érintjük az idegsebészeti territóriumát. Több ez, mint fül-orr-gégészet, de kicsivel kevesebb, mint idegsebészet. Foglalkozni kell vele, mert minden héten van egy ilyen esetünk az ország valamely részéből, akit valaki „spájzolt” évek óta, mert nem tudta, mit tegyen vele. A műtéti palettánk szélesedésével egyre több a sikerélményünk, és a jövő hónapban már a második kollégám – dr. Révész Péter után dr. Bakó Péter – megy ki az olasz központba három hónapra gyakorlatot szerezni. Ez nagy segítséget jelent számomra, hiszen meg tudják oldani a feltárást, be tudják zárni a műtéti területet, és bízom abban, hogy a technika pécsi továbbfejlesztésében is élen járnak majd.

– **Egyelőre egyedülállóak az országban ezzel a műtéttípussal is. Vannak azért, akik szívesen megtanulnák ezt a különleges beavatkozást?**

– Egyedül a Honvéd Kórházban látok arra esélyt, hogy hosszabb távon előreléphetnek ezzel kapcsolatosan. Tőlük többször is kaptam meghívást bemutató műtétekre, és márciusban is megyek két alkalommal. Nagyon fontos a jó mester, aki segít megtanulni ezt a műtéti technikát, akinek fel lehet tenni kérdéseket, de sok idő kell hozzá, és sok gyakorlás is. Ez a műtéti technika kombinálható az implantológiával is, ami azért fantasztikus, mert ezáltal a betegek hallását is rehabilitálni tudjuk. Implantológia egyébként jelenleg három helyen van az országban, a miénk mellett Budapesten és Szegeden, mert Debrecenben sajnos nincs olyan szakember, aki ezt a típusú műtétet megbízhatóan végezni tudja. Igyekszem a fiatalokat is bevonni a munkába, és nagyon büszke vagyok, mert elmondhatom, hogy a tanársegédi és az adjunktusi csapatom olyan, amely Európában bárhol megállná a helyét. Szorgalmasak, van belső hajtóerejük, és szinte mindegyikük rendelkezik PhD-vel is. Noszogatom őket folyamatosan, hogy rendszeresen publikáljanak, adjanak elő, járjanak külföldi kongresszusokra, és ők ebben partnerek. Ha nem ezt tenném, akkor elmennének, hisz annyi csábítás éri őket a skandináv országokból, Németországból vagy Angliából. Fontos, hogy mindenkinek meglegyen a „szemétdombja”, ahol kapirgálhat.

– **Mindössze annyit kér tőlük, hogy hozzák haza az ötleteket külföldről, és itthon valósítsák meg azokat.**

– Ez valóban így van, ehhez ragaszkodom. Azt szoktam mondani, hogy a kongresszus nem turistaút, ha valaki elmegy oda, akkor adjon elő, vagy legalább vigyen egy posztert, és hozzon egy ötletet.

– **A klinika az új típusú operációk mellett az endoszkópos orr- és fülműtétek terén, valamint a rosszindulatú pajzsmirigydaganatok kezelésében is az élen jár.**

– Az endoszkópos fülbészeti az elmúlt öt évben vált elfogadott technikává. Dr. Szanyi István kollégámat kiküldtem Presutti professzorhoz, aki ennek az európai atyja, majd meghívtuk őt egy egyhetes bemutató műtétisorozatra, amire az összes magyar főorvost elhívtam. El is jöttek több mint negyvenen. Ezt a szakmai találkozót a „Munkácsy utcai esték” keretében szerveztük. Ez a program az én „édes gyermekem”, amióta professzor vagyok, évente megrendezem. Tekintható ez a magyar főorvosi kar

továbbképzésének is, ami mindig egy potens témán alapul. Idén októberben az agyalapi sebészet műtétechnikáiról esik majd szó.

Az endoszkópos orrsebészet kapcsán dr. Piski Zalán kollégám utazik hamarosan Amerikába egy három hónapos kurzusra, előtte pedig Nápolyba megy dr. Büki András professzorral azért, hogy a „négykezes” technikát begyakorolják. Sikerült ugyanis odáig fejlődünk, hogy az orr-és agyalapi terület határán külső, nagy feltárások és metszések nélkül, orron keresztül tudunk kivenni tumorokat. A tudomány és a technika gyors haladása miatt specializálódik a mi szakmánk is, ma már egy professzor sem ért mindenhez, két-három szakterületben azonban az élen kell járnia. A többiben a fiatalabb kollégáim a jártasak, akik megszerzik ehhez a kellő gyakorlatot. Az én feladatom, hogy helyzetbe hozzam őket. Viccesen azt szoktam mondani, hogy Amerikában már van jobb oldali fülsebész, meg bal orrfélebész, mi azért ennyire még nem vagyunk szuperspecializáltak.

Azon vagyok, hogy megtaláljam a munkatársaimhoz leginkább illő szakterületet, figyelve az adottságaikat, a tehetségüket. Aki nem szeret operálni, annak sem kell elkeserednie, mert belőle audiológus lehet, aki a fülsebész háttérét adja, vagy otoneurológus, aki az ideggyógyászat és a fülsebészet határterületén lévő arcidegbénultakkal, fülzúgósokkal, szédülős betegekkel foglalkozik. További alternatíva a phoniátria, a gyermek fül-orr-gégészet, vagy az allergológia.

A rosszindulatú pajzsmirigy-tumorerkezelése azért szerepel súlyozottan a klinikán, mert ezek a betegségek gyakran adnak nyaki áttéteket, és mi egy speciális blokk-disszekciós technikával távolítjuk el ezeket a csomókat. Mindez talán érzékelteti, hogy a hiedelemmel ellentétben a fül-orr-gégészet az egyik legnagyobb szakma.

– Jelenleg is sok betegük van?

– Még az év elején vagyunk, így van néhány szabad ágy, de általában telt ház van. Azon vagyunk, hogy felfuttassuk az egy napos sebészetet, ami korlátlanul finanszírozott, és ez jó nemcsak a klinikának, de az egyetemnek is. Amivel küszködünk, az a műtősnői, nővéri létszám. Jelenleg van elég munkatárs, de ez változik, mert a kar más intézetei időnként elcsábítják őket a jobb fizetés reményében. Már megkerestem a vezetést ebben az ügyben, mert ezt nem tartom jó tendenciának.

– **Pedig többféle módon is küzd azért, hogy maradásra bírja őket, ilyen a színházlátogatás, vagy egy-egy közös, szabadidős program.**

– A nővéreket valóban minden évben elviszem színházba, vagy egy villányi partira. Ilyenkor kisvasúttal kimegyünk Villánykövesdre, és egy jó hangulatú napot töltünk együtt. Ezek nagyon fontos dolgok azért, hogy a három műszakban dolgozó kollégáink érezzék a megbecsülést, de ettől sajnos még nem jönnek tömegével hozzánk.

– **Járt Indiában, Afrikában, mindkét helyen heroikus számú műtétet végzett, és mellette oktatta is a kinti szakembereket. Nepál a következő célállomás?**

– Igen, novemberben lehetőségem lesz az angol-brit szervezésű fülsebészeti misszióban részt venni. A britek harminc évvel ezelőtt Katmanduban építettek egy mini fülkórházat, ami évente háromszor nyit ki, és két hétig üzemel. Ilyenkor csúcsra jár mind a két műtő, reggeltől késő éjszakáig operációk zajlanak bennük. Nepálban ez az egyetlen fülsebészeti ellátási lehetőség, és ökrös szekéren több száz kilométerről hozzák ide a betegeket, akiknek életükben sokszor csak egyetlen esélyük van arra, hogy szakem-

berrel találkozozanak. Itt természetesen nem tudunk a legmodernebb technikákkal dolgozni, sokkal inkább a hagyományosabb módokon gyógyítunk, alkalmazkodva a helyi körülményekhez és a betegekhez. Biztos vagyok abban, hogy a brit kollégák kellemően felszerelték ezeket a műtőket, de azért a kedvenc műszereimet magammal viszem, és gondosan tájékozodom a kinti lehetőségekről.

– **Gondolom, azért is, hogy elkerülje azt a helyzetet, amivel Afrikában találkozott, nevezetesen napokig kerülgetett egy hatalmas méretű golyvát, mert nem mert nekiállni a kivételnek.**

– *(mosolyog – a szerk.)* Valóban, csak négy nap elteltével álltam neki a műtétnek, mivel ez egy emberfej nagyságú golyva volt. Miután sikerült kivennem, a szemeteskosárban találtam meg. Ott ugyanis nem volt része a napi rutinnak az, hogy szövettanászhoz vigyék a kivett szerveket, inkább kidobták a kukába. Arra is meg kellett tanítani őket, hogy mit kezdjenek egy emberből kivett szövetrel. A körülményekkel folytatott harc mellett az még ennek a misszióknak a nehézsége, hogy a megoperált beteget soha többet nem fogom látni, nem tudom követni, és azt sem tudom, hogy a gyógyszerellátása megfelelő lesz-e.

Az egyik afrikai beteg azt kérte tőlem, hogy az arcát elcsúfító, a homlokcsontjából kiinduló daganatot távolítsam el. Műszerpark hiányában azonban képtelen voltam erre. Szegény minden reggel, 7 óra tájban megjelent a szobám előtt, és könyörgött, hogy csináljak vele valamit. Soha nem felejttem el a tekintetét. Annyit tudtam tenni érte, hogy az utánunk egy hónappal érkező skót misszió vezetőjét megkértem, hozzanak magukkal megfelelő műszereket, és operálják meg a fiatalembert. Szerencsére meg is tették.

Azóta egyébként Afrikából nálunk töltött egy fél évet egy kolléga, aki nemrég Malawi második fül-orr-gégész szakorvosa lett. Nagyon megkedveltük egymást, a múlt héten küldött egy fotót az újszülött kisfiáról is. Sokkoló élmények érték őt itt. Egyszer, amikor a városban sétáltunk, meglátta a Burger Kinget, és nagyon elcsodálkozott. Meghívtam vacsorázni, és csak úgy tömte magába a hamburgereket, itt evett ilyet először. Korábban havat sem látott, a téli kabátja és a téli cipője valót mi dobtuk neki össze a kollégákkal.

– **Miért tartja fontosnak, hogy Nepálba is eljusson?**

– Szeretnék ott is segíteni, ez az elsőrendű ok, no meg a kihívás. Ez a nepáli lehetőség az angliai éveim alatt már adódott egyszer, de akkor nem engedhettem meg magamnak, hogy elre-

püljek oda. Az egyik bakancslistás vágyam válhat most valóra, és nem mellesleg nagy megtiszteltetésnek érzem az angol kollégák meghívását. Nem szeretnék csalódást okozni sem nekik, sem pedig az ottani betegeknek. Emellett a példamutatás is fontos szempont, hisz ha többen vállalnak a jövőben ilyen missziókat, azzal a magyar fül-orr-gégészeti presztízsét is növelik. Ezek a missziók megtanítottak arra is, hogy ne panaszkodjak, hanem értékeljem a körülményeimet, a műszerparkunkat és a kollégáimat is.

– **Elégedett az itteni műszerezettséggel? Tudom, hogy sokat küzdött érte.**

– Igen, a mi műszerparkunk semmiben sem tér el egy nyugat-európai egyetemétől, legfeljebb csak a darabszámban maradunk el tőlük. Korszerűek az operációs mikroszkópjaink, az endoszkópos felszereltségünk, és a kézi műszerparkunkat is időről időre megújítjuk. Eddig az volt a gyakorlat, hogy a finanszírozás felét adták a különböző szponzorok, a másik felét pedig az egyetem. Szerencsére ebben is előreléptünk, mert a szegedi és a pesti kollégáimmal folytatott lobbink eredménnyel járt: az újszülöttkori hallásszűrés, valamint az implantológiai tevékenység évi húszmillió forinttal finanszírozott lesz kormányzati szinten, ami a műszerpark felfrissítését is segíti amellest, hogy új kollégák felvételére is lehetőség nyílik.

– **Mikor van ideje írni? A két szakkönyve mellett két, művészettörténeti vonatkozású kötete is megjelent, a legutóbbi, a „Fül-orr-gégészeti karcolatok” épp tavaly.**

– Nagyon fontosnak tartom, hogy időt szakítsak a fiatal kollégáim képzésére, tájékoztatására, és emellett legyen lehetőségem a hobbimnak is hódolni, még ha erre nehéz is időt szakítani. Az elmúlt nyolc évben két évente jelent meg könyvem, ebből kettő a szakma népszerűbb oldalával foglalkozik, historizáló jellegű, neves emberek és a hivatásunk történetével foglalkozik, a két másik pedig kimondottan szakmai jellegű. Az egyik a „Fülészeti mozaikok” című könyv, ami egy fülbébszeti atlasz, és egy gazdag tesztgyűjtemény a fiatal szakorvosoknak, a szakvizsgára való felkészülést segítő. A másik a „Tünetorientált fül-orr-gégészet” címet viseli, és elsősorban a háziorvosok, valamint az ambuláns ellátást végző kollégák számára készült. Ebben nem az egyes betegségeket írom le és mutatom be külön-külön, hanem a tünetek oldaláról közelítek. Ez egy differenciál-diagnosztikai algoritmus, amit azért szeretnek, mert az összes nehéz, ritka és problémát okozó tünetet érintem. 17 ilyen szedtem össze, amiktől a fül-orr-gégészeknek föláll a szőr a hátán. Ilyen például a garati váladékcsgorgás, a horkolás, a fülzúgás, a szédülés, a szájszárazság-és szárazság, az orrpörkösödés, és még számos hasonló tünet. Azt fontos tudni, hogy mi az az optimális algoritmus, aminek alapján ezeket vizsgáljuk. Tülvizsgálni sem szabad az ilyen panaszokkal érkezőket, de jelentéktelennek sem szabad minősíteni a tüneteiket, mert akkor elnézhetünk valamit. Minden egyes tünet kivizsgálásához tartozik egy algoritmus.

Sok pozitív visszajelzés érkezett hozzám ezzel a könyvvel kapcsolatosan. Épp a múlt héten hívott fel a Honvéd Kórházból az egyik fiatal kolléganő, aki elmondta, hogy az általam adott algoritmus alapján egy orrpörkösödésben szenvedő személynél eljutott egy olyan ritka autoimmun betegséghez, amit eddig nem diagnosztizált. Ez óriási örömet jelentett neki, és persze nekem is, hisz ez azt jelenti, hogy érdemes volt erről írni.

Régi hobbim, hogy a szakmám művészettörténeti vonatkozásait gyűjtöm. Sokszor bosszantottam fel a múzeumokban a teremőröket azzal, hogy lefényképeztem a fül-orr-gégészeti motívumokat magukban rejtő műalkotásokat, de a kollégáim is küldtek számos ilyen. Amikor az 1990-es évek végén Angliában dol-

goztam, volt egy Spencer nevű kollégám, aki megszállott művészettörténész volt, és tőle kaptam az első olyan képeket, amelyek felnyitották a szemem erre a területre. Az első sztori, amit tőle hallottam, III. Frigyes, porosz trónörököséhez kapcsolódott. Az ő fia volt II. Vilmos, aki később bevitte Németországot az első világháborúba. Ha nem halt volna meg III. Frigyes gégerákban, mert időben felismerik a betegségét, akkor – az én naiv elgondolásom alapján – lehet, hogy ki sem tört volna a világháború. Ő ugyanis angolbarát volt, lévén, hogy Viktória királynő lányát vette feleségül, és nem engedte volna, hogy Németország militarista irányba menjen el.

Aztán az egyik történet követte a másikat, egymás holdudvarából léptek elő, és egyszer csak azt vettem észre, hogy van 25 sztorim, amiből lett két könyvre való. Nagyon büszke vagyok, mert a „Fül-orr-gégészeti karcolatok” jelenleg a negyedik helyen van a Medicina Könyvkiadó népszerűségi listáján, és ez nagy elismerés számomra. A kiadó vezetője érdeklődött, hogy lesznek-e további kötetek, amire azt válaszoltam, hogy ha előbb nem is, nyugdíjas koromban biztosan folytatom a történetek gyűjtését és közreadását.

Az is nagyon érdekes, hogy annak idején, az adott korban ezekkel a hírességekkel miként foglalkoztak az akkori kollégák, milyen eljárásokkal kezelték őket. Tipikus példa erre Beethoven, akinek a siketségével nemigen tudtak mit kezdeni, lévén nem volt modern implantológia, és nem létezett a CT, valamint az MR sem. Mi már tudjuk, miért süketült meg (lassan progrediáló, autoimmun idegi halláscsökkenésben szenvedett), siketségének a különböző stádiumaira ma már egy átlagosan képzett tanárségéd is tudna megoldásokat javasolni. Ez az aspektus is figyelemre méltó.

– **A szakmán belül milyen volt a fogadtatása ezeknek a köteteknek? Rácsodálkoztak a kollégái, hogy Ön ilyesmivel is foglalkozik?**

– A közvetlen környezetem nem csodálkozott rajta, sőt, az anyaggyűjtésben és a feldolgozásban a legfiatalabb kollégáim is segítettek. Az első könyv, a „Fül-orr-gégészeti históriák” – ami immár hét éve, 2012-ben jelent meg – a távolabbi környezetemben nagyobb meglepetést keltett, mint a mostani, második könyv. Az elsőt egy tehetséges nyomdász segítségével adtuk ki, akkor még nem voltam jártas a könyvkiadásban, ám a második már igazán igényes lett, köszönhetően a Medicinának. Sajnálom, hogy nem korábban ismertem meg őket.

– **Vannak még rejtett tartalékai, eddig titkolt hobbija?**

– A fotózás is ilyen. Szeretnék a műtétjeinkről, továbbá a külföldi útjaimról is jó minőségű felvételeket készíteni, amik lehet, hogy egyszer bekerülnek egy kiadványba is, ki tudja, ezért fontolgatom, hogy elmegyek egy fotósiskolába tanulni. Emellett hódolok a tenisznek, a heti két edzésnek bele kell férnie az időbeosztásomba. Van egy csaknem húsz éve együtt játszó, 20-25 tagú baráti kör, akikkel 6-8 pályát bérlünk az uránvárosi teniszstadionban. Inspiráló együttlétek ezek, és igazán nem is a teniszről szólnak, hanem az azt követő beszélgetésekről: mérnökök, orvosok, tanárok, vállalkozók, és velünk régóta együtt játszó munkás emberek cserélnek eszmét a legkülönfélébb témákban. Nagyon jó barátok vagyunk. Az egyetemről is számos professzor kolléga és főorvos jár ebbe a klubba. Ez jelenti az igazi kikapcsolódást, aminek még egészségmegőrző szerepe is van.

Schweier Rita

No animal harmed during this project

Egzotikus állatok csontjai segítségével magyarázzák el a pécsi állatkertben a különböző fajok anatómiai sajátosságait a gyerekeknek. Víziló- vagy tigriskoponya, kígyócsontváz, tengeri sügér és még számtalan más különlegesség is megtalálható itt. A legjobb, hogy mindegyik szabadon kézbe fogható, tapogatható, és ráadásul most már a legnagyobb is elég könnyű ehhez. Ha pedig valamelyik véletlenül eltörne, még mindig lehet belőle nyomtatni újat.

Nem olyan rég a BBC számolt be a londoni állatkert egy új kezdeményezéséről. Állatokról készült röntgenfelvételeket mutatnak be az ottani állatgyógyászok munkájának bemutatásán túl általános ismeretterjesztő céllal (<https://www.bbc.com/news/in-pictures-47278653>). Pécsen közben még ennél is tovább mentek, mert itt ki is nyomtatták a csontokat – a PTE, 3D központ munkatársainak hathatós közreműködésével.

– A 3D, KP egy tenderen nyerte el a megbízást. Ennek az előkészítése szakmai szempontból izgalmas feladat volt, mivel sok szempontból ismeretlen területre tévedtünk – meséli Szalóki László, a PTE, 3D központ projektmenedzsere. A PTE-n belül is igazi csapatmunkára volt szükség, amiben sok, nemcsak a 3D központban dolgozó egyetemi szakember segítségét igénybe vettük. Tudják mitől lesz igazán élethű egy víziló 3D nyomtatott fogazata? Mi azóta már tudjuk. A költségeket is pontosan kellett megbecsülni, amely szintén nem volt egyszerű feladat. Rengeteg utánajárást igényelt, hogy ki tudjuk deríteni, valójában mekkora feladatot vállalunk. Előre tudnunk kellett, hogy az egyes munkadarabok mekkorák lesznek, azaz mennyi anyagra és gépidőre lesz szükség, nem is beszélve a digitalizálásról, a tervezési, nyomtatás felületei és utólagos emberi munkáról. Mindez persze értékes tapasztalatokat is jelent majd a későbbi hasonló megrendelésekkel kapcsolatban. Az állatkert eleve gondolt az egyetemre, mint megvalósítóra, hiszen a 3D központ tevékenysége egyre ismertebb, így később, miután elnyertük a pályázatot, az együttműködés kifejezetten jó volt. A megrendelő nagyon elégedett volt az általunk végzett munkával, úgyhogy még további hasonló együttműködés lehetősége is felmerült.

A munkadarabok tényleges megvalósítását Potári Viktor kezdte el, tőle vette át Mánfai Bence és Bulsz Tamás a feladatot.

– Egyetlen állat szőrszála sem görbült meg a projekt során – magyarázza Bulsz Tamás, aki Mánfai Bencével a munkadara-bok tényleges legyártását végezte – hiszen mi csontokkal, állati maradványokkal dolgoztunk, nem igazi állatokkal. A mintadarabok begyűjtése önmagában érdekes téma: több helyről érkeztek, volt olyan, ami kifejezetten messziről. A Természettudományi Múzeum, a Tropearium de más állatkert is küldött eredeti csontokat vagy preparátumokat.

– Ilyen jellegű projekt Magyarországon – tudunkkal legalábbis – még nem volt. – teszi hozzá Mánfai Bence – Minden szempontból érdekes problémákat kellett megoldani, de igazi anekdotába illő nehézségekről (sajnos vagy szerencsére) nem tudok beszámolni, mivel a technológia adott. A 3D szkennelésről (képalkotástól) a nyomtatható 3D modellek megalkotásán keresztül a nyomtatásig a folyamat lépései a megszokottak, csak megfelelően tudnunk kellett alkalmazni ezeket az egyáltalán nem szokásos feladathoz. A legtöbb időt a 3D modellek megalkotása vette igénybe. A digitalizálás során a szkennelt file-kat „meg kellett tisztítani” illetve szegmentálni, még hozzá az anatómiai sajátosságok figyelembe vétele mellett. Főleg a méretek (vagy nagyon kicsi vagy a

nagyon nagy) és a szokatlan – vagyis nem emberi, mert arról már vannak tapasztalataink – anatómiai felépítés okoztak fejtörést.

A legnagyobb munkadarab a vízilókoponya volt, amely több mint hatvan centiméter hosszú és negyven centiméter széles. Ennek a 3D modelljét – és a többi nagyobb darabét is – a nyomtatók képességeihez mérten részekre kellett darabolni úgy, hogy később majd lehetőleg nyom nélkül össze lehessen azokat illeszteni, ragasztani. A kisebbeknél pedig a fő problémát az jelentette, hogy az apróbb részek sem lehettek túl törékenyek, lévén ezek szemléltető eszközöknek készültek, azaz – akár gyermekek által – kézbe fogható, tapogatható tárgyak. A modellek megalkotásánál a késztermék várható tulajdonságait is figyelembe kellett venni, néhol kicsit csalni az átmérőkkel, anyagokkal, persze úgy, hogy ez a végén ne legyen igazán észrevehető.

Fontos tulajdonsága a nyomtatott „csontoknak”, hogy sokkal könnyebbek az eredetnél, így – maradvá a vízilókoponyánál – az eredeti súlyának csak harmada a nyomtatott változat. Ezt már egy ember is kényelmesen tudja mozgatni, forgatni, mutogatni az eredetivel ellentétben. A tárgy anyag kitöltöttségével is kísérleteztek ennek érdekében, igyekezve megtalálni a legjobb kompromisszumot a tartósság és a súly között. A pontosság is nagyon fontos tényező volt – főleg a modellalkotás szakaszában. Ehhez ugyan a központ munkatársai hozzászórtak, de felmerültek különleges igények is, például a fogak különösen élethű reprodukciója, mivel az iskolásoknak ezeken a modelleken mutatják be az eltérő fogazatok sajátosságait. Ezen rengeteget dolgoztak utólag is a 3D modellek megalkotói.

Két nyomtatási technológiát alkalmaztak, a nagyobbakhoz FDM (filament), a kisebb, részletesebb munkadarabokhoz SLS (Selective Laser Sintering – lézeres por ágyas) nyomtatást. A felbontás két és háromtized milliméteres volt rétegenként, az elvárt részletességtől függően. Az utómunkálatok során az illesztések eltüntetése és felületek elsímítása volt a fő feladat illetve a festés úgy, hogy a készterméknek ne legyen művi hatása. A megrendelő nem írta elő az abszolút élethű megjelenést, így minden darab egyszerűen fehér maradhatott.

– Nehéz megbecsülni mennyi nettó időt fordítottunk rá, hogy minden elkészüljön. Legalább két hetet mondanék, amiből a tulajdonképpeni nyomtatás volt a legkevesebb és talán a legkönnyebb. – meséli Mánfai Bence. – A nyomtatók már tudják a dolgukat, ha a 3D modellek készen vannak, ezek megalkotása volt talán a legnehezebb, legtöbb fejtörést okozó rész, és persze a végső megmunkálás, a felületek letisztázása, ami ahhoz kell, hogy igazán jól is nézzen ki a végeredmény.

– A tartóssággal kapcsolatban még kevés tapasztalat áll rendelkezésre, de az alkalmazott politejsav (PLA) alapanyag egy idő után lebomlik, tehát várhatóan nem fogunk fejtörést okozni a későbbi régészeknek – mondja nevetve Bulsz Tamás – mind ezek ellenére 20-25 év élettartamot azért jósolnék nekik. Húsz év múlva érdemes volna folytatni ezt a beszélgetést, mert akkor már egész pontosan meg tudom mondani hogyan bírják a nyomtatott koponyák az igénybevételt. Vannak nagyon stabil, nagyon tartós anyagok is, azokkal másként kell bánni, más a költségük is. Ha lesz még hasonló megrendelésünk, ahol az extrém tartósság merül fel igényként, más anyagokból, pld. ABS-ből (acrylonitrile butadiene styrene – amiből pld. lego kocka készül) is megkísérelhetjük az előállítását.

Szabó Gábor

A Munkatársak archívumából válogatunk

*Dr. Lang Mihály (1891-1949)**

Új sorozatot szeretnénk indítani, mellyel a oldalon elérhető most készülő *Munkatársi archívumot* szeretnénk népszerűsíteni. Az *Orvostudományi Hírmondó* hasábjain 2018. novemberében már bemutattuk új szolgáltatásunkat, mely arra törekszük, hogy az ÁOK valamennyi dolgozójára vonatkozó életrajzi adatokat, fotókat – egyelőre 1918-tól, 2000-ig – egy adatbázisba gyűjtse össze és tegye hozzáférhetővé.

Ezentúl egy-egy olyan orvostudományi munkatársra emlékezünk, akinek 2019-ben van a születésének, vagy a halálának az évfordulója. Reméljük, hogy kezdeményezésünk felkelti a tisztelt Olvasók figyelmét és nemcsak felkeresik az adatbázist, de segítséget is nyújtanak az adatok pontosításához, javításához, új információkkal történő kiegészítéséhez!

Lang Mihály 1891. április 25-én Rajkán született és 1949. október 22-én Kaposvárott halt meg. Orvosi diplomáját a Budapesti Tudományegyetemen kapta meg 1915-ben. Részt vett az I. világháborúban. Leszerelése után a Pozsonyban működő Erzsébet Tudományegyetem Bőr- és nemibeteg klinikájára került, majd a Zita Kórházban dolgozott. 1921-től Budapesten a Bőrgyógyászati klinikán tanársegédi feladatokkal bízták meg. Ugyanitt később adjunktus lett. 1936-tól a Kaposvári Megyei Kórház Bőrgyógyászati Osztályának vezető főorvosa, majd 1948-tól – haláláig a kórház igazgatója volt. Tanulmányútjai során járt Berlinben, Hamburgban, Párizsban. A Deutsche Dermatologische Gesellschaft és a Magyar Dermatológiai Társaság egyaránt felvette tagjai közé. Szerkesztője volt a *Dermatologische Wochenschrift* című lapnak. Kutatási területei a mycologia, az ekzema, az orbánc, a bőr-tuberculosis, és az ulcusok röntgenes kezelése.

Dr. Battyáni Zita, a Kaposi Mór Oktató Kórház Bőrgyógyászati Osztályának története című cikkéből, mely a *Bőrgyógyászati és Venerológiai Szemle* 2017-es évfolyamában jelent meg, röviden bemutatta a dr. Lang Mihály főorvos (1948-1949-ben kórházi igazgató) szakmai tevékenységét.

A most felsorolt életrajzi adatokat az Arcanum adatbázisban (<https://www.arcanum.hu/hu/>) található – nem csak orvos szakmai – információkkal szeretnénk kiegészíteni, pontosítani.

1922. szeptember 1-től 1924. évi augusztus hó 31-ig terjedő időre X. fizetési osztályba tartozó tanársegéddé választották. [1] Dr. Beck Soma professzorral együtt Pécsre került, itt folytatta gyógyító és tudományos tevékenységét. 1925-ben belépett a Mecsek egyesületbe. 1928-ban a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter „*A bőr- és nemibetegségek kór- és gyógytana*” tárgyköréből a pécsi m. kir. Erzsébet Tudományegyetem magántanárrá történt képesítését hagyta jóvá. [2] Ebben az évben a Pécs Attila u. 14-ben működő Bőrklínika munkatársai: igazgató-tanár: dr. Beck Soma, tanársegédek: dr. Lang Mihály egyetemi

magántanár és dr. Szathmáry Sebestyén, fizetéstelen tanársegéd: dr. Jobst Pál és dr. Follmann Jenő, díjtalan gyakornokok: dr. Fischer Jenő dr. Gragger Jenő, dr. Balló Béla, dr. Pogány Erzsébet, dr. Földes Elemér, és dr. Köveskuty Jenő voltak.

Több ismeretterjesztő előadást is tartott Pécsen. 1929-ben „*A nemi betegségek elterjedése és az ellenük való társadalmi és egyéni védekezés*” [3] a szociáldemokrata munkásság részére 1930-ban „*A nemibetegségek elterjedése és az ellenük való védekezés*” [4] majd 1931-ben „*A nemi betegségek elterjedése és a prostitúció*” [6], 1932 márciusában „*A bőrápolás fontosabb kérdései*” [8], 1935-ben a Munkásotthonban. (Zrínyi u. 13. sz.) „*A bőr ipari megbetegedései*” [11] címen.

Ő mondott beszédet az 1930-ban Pécsen elhunyt Beck Soma professzor sírjánál és a klinika dolgozói nevében az 1938-ban elhunyt dr. Rutich Jenő kaposvári sírjánál. [15]

A Gecső Sándor szobrászművész által készített dr. Beck Soma ábrázoló szobrot 1931-ben a bőrklinika előadótermében állították fel. Az ünnepségen Lang Mihály a tanítványok nevében mondott emlékbeszédet, melyből néhány mondatot szeretnénk kiemelni: „...*Tudomány szeretet, igazságszeretet, emberszeretet, átfonva vallásos érzéssel... ezek voltak lelkének legszebb ékességei... Életében talán a legnagyobb megelégedéssel töltötte el, mikor 1921-ben a meneküli pozsonyi egyetem rendes tanárai sorába meghívta.*” [5]

Vadászszenvedélyéről az 1932-ben megjelent Magyar Vadászság tett említést. *Dr. Saághi Rusa Ernő m. kir. kormányfőtanácsos, kir. közjegyző szigetvári vadászterületén december hó 30-án tartatott meg a szokásos évi nyúl vadászat, melynek eredménye – dacára a mostani vadásziidény általánosan ismert megcsappant nyúlállományának – 400 darab nyúl. A vadászatot kedélyes vadászebéd követte, melyen Nimród fiai emelkedett hangulatban hosszú ideig maradtak együtt. A vadászatot résztvevők a házigazdán kívül: Fonyódi Markóczy Antal altábornagy, Hegyessy Géza testőrezredes, Strinovich Vilmos ezredes, Perczel Tamás, Saághi Rusa Tasziló huszárezredesek, dr. Lang Mihály egyetemi magántanár, dr. Perczel Győző, dr. Bálványossy Tibor, Sárközy Béla főszolgabírók, dr. Frankó Zoltán ügyvéd, dr. Szendrődy Károly vm. tb. főorvos, dr. Szóó Károly és dr. Raksányi Árpád.* [7]

1935-ben a pécsi bőrklinika tagjai Budapesten a „*bőrgyógyász világtalálkozó*” vettek részt, ahol „*Berde professzor nagy érdeklődés mellett ismertette a magyarországi pellagra-ra vonatkozó tanulmányát és e betegség eredetét kutató kísérleteit. Lang Mihály professzor a dél-dunántul bőrtuberculosis viszonyait tárgyaló tanulmányát terjesztette be, egy másik előadásban pedig az allergiára vonatkozó újabb vizsgálatairól számolt be. Jobszt Pál tanársegéd a nemibetegségek elterjedését ismertette és Follmann Jenő magántanár ráktanulmánya is a pécsi anyag feldolgozásával készült. A szombati záróülésem bemutatásra kerültek a pécsi bőrklinikán megfordult ritkább betegségek.*” [9]

1935-ben a kormányzó dr. Láng Mihály egyetemi magántanárnak az egyetemi rendkívüli tanári címet adományozta. [10]

1935 november 21-én a Turul Szövetség Csaba Bajtársi Egyesület „*nagyisikerű patronus-, dominus- és levente-avató disztábot tartott a Vigadóban, melyen dr. Ángyán János primus magister, dr. Lang Mihály c. rendk. egyet. tanárt az egyesület*

patrónusává választották”. [12]

1936 decemberében a “kaposvári vármegyei közkórház új bőrgyógyász-urologus szakorvosa, dr. Lang Mihály egyetemi c. rk. tanár Stephaich Pál alispán előtt letette a hivatali esküt”. [13]

1937-1948 között főorvosként vezette a kórház bőrgyógyászati osztályát.[14]

1938. június 12-én alakult meg a Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete (MONE) Kaposvári és Somogy Megyei Fiókegyesülete. Az ünnepségen megjelent a MONE országos elnökségének képviselőjében dr. Herepey Csákányi Győző egyet. m. tanár. A fiókegyesület elnökévé dr. Lang Mihályt, egyet. rk. tanárt, ügyvezető igazgatóvá dr. Endersz Frigyes egyet. m. tanárt választották meg.[16]

„A m. kir. belügyminiszter az 1.770/1944. M. E. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján 1944-ben a pécsi orvosi kamara területén székhellyel rendelkező

kerületi pénztáraknál alakított orvosi tanácsok hatáskörének gyakorlására dr. Krassóy Kálmán pécsi lakos főorvost miniszteri biztossá és dr. Láng Mihály kaposvári lakos főorvost a miniszteri biztos helyettesévé nevezték ki.” [17]

1948. március 18-án az Orvosi Szakszervezet Kaposvári Csoportjában betegbemutatót tartott a téma: Lymphogranulomatosis cutis. Sarcomatosis cutis. Kaposi sarcoma.[18]

1949. október 22-én hunyt el Kaposvárott.

* Írásunkban néhány helyen az eredeti helyesírást alkalmaztuk!

(Az érdeklődők számára e-mailben elküldjük a felsorolt hivatkozásokat!)

Dr. Gracza Tünde, Szabolcsi Csilla

Múlt havi keresztrejtvényünk megfejtése: „A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma”

(Széchenyi István)

TELLER EDÉT IDÉZZÜK: AZ IDÉZET ELSŐ RÉSZE	▽	HÜVELYES NÖVÉNY ÁRU SZÉTOSZTÁSA	▽	FÉLVÉR BÖLCSŐDE, BIZALMASAN	▽	... SAPIENS MEGBÍZATÁS	▽	LAZA, BŐ HAJVÁGÁS	NAURU FŐVÁROSA	HÁROM, LATINUL	▽	A HAZA BÖLCSE LYUKAS LEMEZE!	▽	NAPSZAK ANGOL ISKOLAVÁROS	▽	TELS-TELE		
SZÖVEGNEK TÉVES ÉRTELMET TULAJDONÍT	▷	NEMESGÁZ	▷	DUBLIN LAKÓI	▷	ETELKA, BECÉZVE	▷	IDOMTALAN	▷	ÁLLATÖVI JEGY	▷	TE, FRANCIAUL LONDON FOLYÓJA	▷				B ↘	
ÉSZSZERUSÍTÓ	▷	IDÉZET 2. RÉSZE	▷	ÖSZÜLŐ	▷	ÁRMÁDIA, REGIMENT	▷	BOTVIVÁS	▷	MENYASSZONY	▷							
AZON A HELYEN	▷		▷	ÖRDÖG	▷	ÉNEKES (MAGDI)	▷	OPTIKAI ÜZEM V. EVŐESZKÖZ	▷					SZÜRKÉNEK TART	▷			
BÉCSI SZELETI	▷	FÉNYKÉP HIBÁINAK JAVÍTÁSA	▷	ÜRES KAS!	▷			VESZPRÉM MEGYEI KÖZSÉG	▷	PERSE	▷							
	▷		▷					MEGGYÖZÖDÉS	▷	UTAZÓ V. (MARCO)	▷	ELŐTAG: KÜLSŐ	▷	HIVATALSEGÉD	▷			
KÉTES HIRÜ, GYANÚS MÁKFEJ!	▷	MAG, BOGYÓ	▷	RÉGI VÁRMEGYE	▷	CSEH NÉPTÁNC	▷	RITKA FÉRFNÉV	▷					FRANCIA LJLIOM!	▷			
	▷		▷	VIZGADARAB!	▷	SOVÁNY, NYÁPIC	▷	REZERVÁLT	▷	KOMIKUS (MIKLÓS)	▷					LYUKAS GARAS!	▷	
HAZAI BANK	▷		▷			EVEZŐS HAJÓ	▷	ASTERIX NÉPE	▷					BAKONYI KÖZSÉG	▷		TILOS AZ...!	
ÁRTALMAS BOR	▷		▷											METSZ, GRAVIROZ	▷		IDŐSEBB ASSZONY	
POCSÉK, ARGÓVAL	▷		▷	AFRIKAI ÁLLAM	▷	NAGYRANYIT	▷							SIKLOTÓZIK	▷			
BOR JELZŐJE LEHET	▷		▷					ÉPSÉG, ÉLETERŐ	▷	KÉTES!	▷							
	▷		▷											JUHOK HEGYI KARÁMJA FÉLÁR!	▷			
UTAZÓK KIRABLÁSA	↘		▷													DRAVIDA NÉPCSOPORT	▷	

Pákai László

Sportegészségügyi háttérrel ad a PTE a PVSK számára

Együttműködési megállapodást kötött Magyarország első egyeteme és Pécs város legnagyobb múltú sportegyesülete. A PTE és az idén 100 éves Pécsi Vasutas Sportkör (PVSK) kooperációja a hatékony tehetséggondozást és a versenysport sportegészségügyi háttérrel biztosítja. Több éves kialakult gyakorlatot szentesített a Pécsi Tudományegyetem és a Pécsi Vasutas Sportkör együttműködési megállapodása, amelyet ünnepélyes keretek között írtak alá február 19-én. A PTE, ÁOK Sportmedicina Tanszéke már korábban is rendszeresen segítette a PVSK sportolóit, az eddigi alkalmasszerű együttműködést azonban immár szerződéses keretek helyezik szilárd alapra. *Karunk Sportmedicina Tanszéke folyamatos elérhetőséget vállal az együttműködés keretében, azzal a céllal, hogy a szolgáltatásainkat igénybe vevő sportoló a lehető leg-
rövidebb időn belül az elérhető legmagasabb szintű szolgáltatást kapja, amire az adott pillanatban szüksége van. Ez kiterjed a diagnosztikára, a gyógyításra és a sportolók rehabilitációjára is. A kooperáció keretein belül térítés ellenében egészségmegőrzési programok, vagy akár sportágspecifikus egészségügyi koncepciók kialakítását is vállaljuk, de olyan képzési programot is biztosítunk, amelyben a PVSK sportszakemberei a sportolók egészségügyi ellátását segítő ismeretekhez juthatnak –* foglalta össze Nyitrai Miklós, az ÁOK dékánja.

Az Ortopédiai Klinika tavaly GINOP-pályázatot nyert, amely a sportegészségügyi ellátás fejlesztését célozza. A pályázat keretében jelentős beruházások valósultak meg a klinikán: műtöt fejlesztettek, új diagnosztikai és speciális rehabilitációs eszközöket szereztek be, amelyek használatával új szolgáltatásokat is tud nyújtani az egyetem. *Antropometriai és pszichológiai módszerekkel olyan felméréseket tudunk végezni, amelyek segítik a sportági kiválasztást: ennek révén egy serdülőkor előtt álló gyerekről is nagy pontossággal meg tudjuk mondani, hogy milyen magas lesz, vagy mennyire lesz sérülékeny a későbbiekben, amivel nagymértékben tudjuk segíteni nemcsak a sportoló egyéni fejlődését, de az egyesület hatékony tehetséggondozását is. Ezen túlmenően a sportolók biológiai életkorát is pontosan meg tudjuk határozni, ami azért fontos, mert az edzéssterhelést erre lehet alapozni, és a szeszív időszakokra koncentrálni jobb eredményeket elérni, úgy, hogy közben el lehet kerülni a sérüléseket –* mondta Sebestyén Andor, a KK elnöke.

Az együttműködés intenzitását mutatja, hogy a felek közös fejlesztéseket is terveznek. Az Ortopédiai Klinika szakemberei telemetriai berendezéssel – többek között – a PVSK sportolóinak egészségügyi adatait tudják majd mérni, rögzíteni és elemezni, mely csökkenti a sérülésveszélyt a felkészülés során. *Idén 100 éves egyesületünk kosárlabda utánpótlás szakosztálya immár egy éve akadémiai keretek között működik, ami azt is feltételezi, hogy együttműködünk sportegészségügyi szolgáltatóval. A PTE-vel kötött megállapodásnak köszönhetően azonban nemcsak a kosárlabda-növendékek, hanem az egyesület valamennyi sportolója ellenőrzött keretek között élvezheti a felkészült szakemberek, a korszerű szaktudás és modern felszerelés nyújtotta sportegészségügyi háttérrel. Együttműködésünk az egyetemmel a tehetséggondozás és a versenysport támogatása mellett azért is fontos a számunkra, mert rangot ad egyesületünknek. A PVSK centenáriumi évében együttműködést kötni Magyar-*

ország meghatározó egyetemével ünnepi alkalmat jelent és fel-emelő érzés a PVSK-család minden tagjának – fogalmazta meg Czerpán István, a PVSK elnöke.

A PTE és a PVSK hosszú évek közös munkáján alapuló együttműködési megállapodása példaértékű, egyúttal mintaként szolgálhat a régió, de akár az ország más sportegyesületeinek is, amelyek felismerik, hogy a sportegészségügyi szolgáltatások igénybevételével működésük szinte minden szempontból hatékonyabbá válhat a jövőben.

Hajduné dr. László Zita, a PTE, ÁOK Testnevelés- és Mozgásközpont egyetemi adjunktusa. Szakmai, tudományos munkáiban kiemelkedő tevékenységet folytat az utánpótlás-nevelésben. A tehetség kutatására és gondozására összpontosít, vizsgálja a versenyszorongás pszichológiai és pedagógiai elemeit, élettani hátterét. A szerzőnek ez a második szakmódszertani könyve, mely több oldalról irányvonalat mutat a kisiskoláskorú tanulók atlétikai fejlesztésére. A szakkönyv nagyon alaposan és pontosan igyekszik bemutatni a diákolimpiák atlétika versenyrendszerét, ami iskolákban is alkalmazható. Feltételezhető, hogy így még több diák kedveli meg a versengés örömeit, megtanulja a sportág adta alapvető versenyszabályokat, és olyan szaknyelvi összefoglalót ismertet, amely a mindennapi munka része lehet az iskolai testnevelésben. Ajánlható a kézikönyv nemcsak az atlétikával foglalkozóknak, hanem azoknak is, akik sportjátékok oktatásában tevékenykednek, mert a gyakorlatban is alkalmazható feladatsorokat tartalmaz, amelyek az atlétika mozgásanyagára a futásra, ugrásokra és a dobásokra épül, így konvertálható egyéb sportágak

alapképzésére is. A könyv gyakorlatban tevékenykedő szakemberek, tanítók, testnevelő tanárok, edzők munkájához nyújt segítséget, akik hivatásuknak tekintik az atlétika fejlődését és az utánpótlás-nevelést.

Find Your Life @AOK – Egészségterv megvalósítása karunkon

Az új dékáni vezetés emberközpontú értékrendjét kiválóan mutatja a karon újtára indult projekt, amely a lehető legsokekördalóbb módon kívánja támogatni a hallgatók és a munkatársak egészségének megőrzését.

A 2018 januárjában a Dékáni Tanács által zöld utat adott az egészségterv koncepciójának. Ennek nyomán az elmúlt évben elkezdtek az állapot felmérési folyamatot, melynek során a kar intézetei és érintett szervezeti egységei közreműködésével online kérdőíveket készítettünk. A dolgozók 374-en, a hallgatók 270-en töltötték ki. A felmérésben nemcsak az egészség megőrzésére irányuló magatartásra, de a munkahelyi, azaz egyetemi szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettségre is kíváncsiak voltunk.

A továbbiakban néhány figyelemreméltó adatot közlünk a felmérésből.

A kérdőívet kitöltő

- munkatársak 41,1%-a, a hallgatók 18,7%-a túlsúlyos vagy elhízott,
- munkatársak 18,8%-a, a hallgatók 16,9%-a dohányzik,
- munkatársak 41,3%-a, a hallgatók 47,9%-a a WHO által ajánlott heti 150 percnél kevesebbet mozog (a hallgatók számára kötelező 4 féléves testnevelés kurzus mellett is),
- munkatársak 84,8%-a, a hallgatók 89,6%-a szeretne a jelenleginél többet mozogni,
- munkatársak és hallgatók körében az egészséggel kapcsolatos témakörök közül ismeretterjesztésre leginkább az egészséges táplálkozással és a lelki egészség / stressz témakörrel kapcsolatban van igény.

Több nyitott kérdést is feltettünk, melyre rövid szöveges válaszban lehetett reagálni, javaslatokat, igényeket kifejezni. A leg-

több ilyen típusú válasz a dolgozók részéről a munkabeosztással, a dohányzóhelyek bejártától történő áthelyezésével, az étkezésre alkalmas idővel és hellyel, a büfék kínálatával és áraival, az étteremmel és menza hiányával, az ergonómiával (székek, asztalok, álló munkaállomások), adminisztrációval, egyenletesebb munkaterheléssel, jobb munkaszervezéssel, tisztasággal (különös tekintettel a mosdókra) kapcsolatban érkezett.

A hallgatók esetében a leggyakoribb felvetések az oktatási helyszínek közti közlekedés, központi ebéddíj beiktatása az óra-rendbe, menza létesítése (ahol elérhető áron lehet étkezni), tisztább mosdók, több asztal és szék az aulában, egészséges ételválaszték a büfékben és az automatákban, több sportolási lehetőség biztosítása voltak.

A felmérésünk eredményeiket dékán úrral is ismertettük, s ennek nyomán a lehetőségeket mérlegelve néhány javaslat is született már, melynek megvalósítása folyamatban van. Szabad szemmel is jól látható a sikere például a minden hónap első hét-főjén a Dékáni Hivatal által szervezett Gyümölcsnapnak; örömteli látvány, amikor mindenki almát eszik a folyosón korra, nemre és státuszra való tekintet nélkül. Sokan nyitottak a változásra, csak biztosítani kell a lehetőséget!

A Kari Egészségterv kidolgozása és megvalósítása során az egyik fő szempont, hogy figyelembe vegyük: különbözőek vagyunk, különbözőképpen gondolkodunk, különböző problémáink vannak, így mindenkinek meg kell adni a lehetőséget, hogy a saját ütemében, a saját értékei szerint fogjon bele apróbb, vagy komolyabb kihívást jelentő változtatásokba. Azonban abban nagyon hasonlítunk egymásra, hogy ha támogató környezetbe kerülünk, szárnyakat kapunk.

A munkát épp csak elkezdtek. Az egyetemi adminisztráción

keresztülvinni újszerű, eddig ismeretlen, szokatlan tevékenységeket nem könnyű feladat és az eredmény sokszor nem gyors, még akkor sem, ha nyilvánvaló, hogy mindannyiunk érdekét szolgálják. Egy biztos: számos lelkes munkatárs és hallgató van a segítségünkre ebben a nagyszerű, ugyanakkor kihívásokkal teli folyamatban, akiknek ezúton is köszönjük a segítségét!

Senki ne lepődjön meg, ha ezentúl még gyakrabban találkozunk majd olyan eseményekkel, amelyek a kar életét és napjait színesítve testi és lelki egészségünket hivatott jobbítani. A szembe-tűnő események háttérében folyamatos elemző munka zajlik, melyek a mélyre ható változásokat szolgálják. Ezek eredménye-

iről is folyamatosan tájékoztatjuk majd az érdeklődőket mind online, mind személyes formában.

Nagy szeretettel ajánlom a kedves kollégák és hallgatók figyelmébe a karon dolgozók és tanulók jólléte megőrzésének előmozdítása érdekében indított honlapot, mely folyamatosan információkkal és bővülő funkciókkal kívánja szolgálni azt, hogy mindannyian jól és jobban érezzük magunkat: life.aok.pte.hu

Horváth-Sarródi Andrea
Orvosi Népegészségtani Intézet

Szerializáció

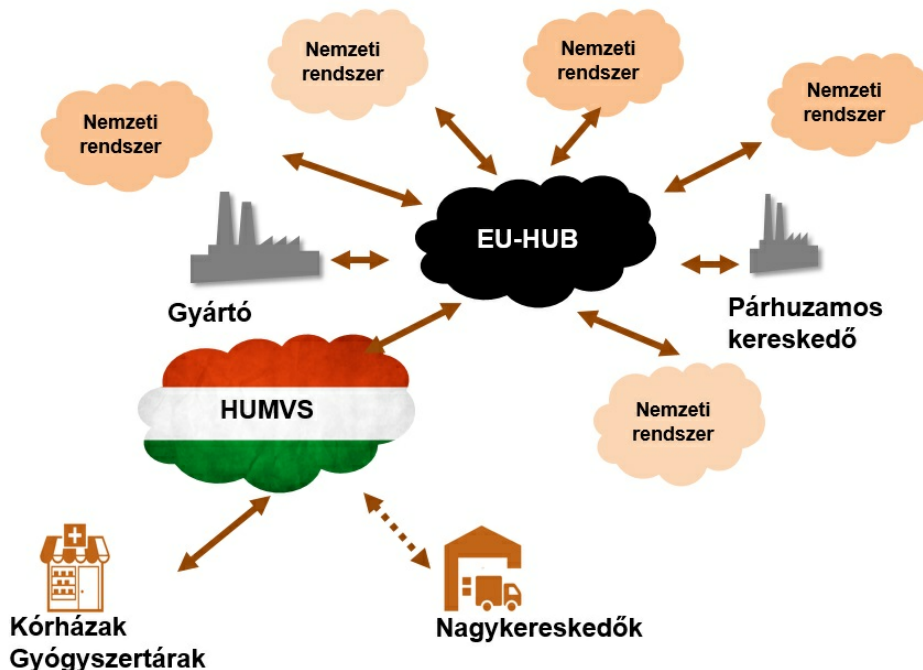
2011-ben publikálta az Európai Közösség az úgynevezett Gyógyszerhamisítás elleni irányelvet (2001/62 EU Falsified Medicines Directive, FMD), amely alapelveket fogalmazott meg a hamisított gyógyszerek legális gyógyszerellátási láncba történő bekerülésének megelőzésére. Ezt követően 2016-ban került kiadásra az ún. Felhatalmazáson alapuló Rendelet (a bizottság (eu) 2016/161 felhatalmazáson alapuló rendelete), amely már konkrétan megfogal-

A gyártó az általa az EU-ba gyártott gyógyszereken elhelyezett összes egyedi azonosítót feltölti egy központi adatbázisba, ez az EU-hub. Az adott országra (pl. Magyarország) vonatkozó adatok az érintett ország nemzeti adattárába továbbítódnak. Magyarország esetén a nemzeti adattár angol rövidítése a HUMVS (Hungarian Medicines Verification System).

A gyógyszerészeknek a gyógyszerek kiadásakor kell leolvasni a vonalkódot minden egyes dobozon. Emellett a dézsmazár sértelettségét is ellenőrizni kell.

A PTE KK Gyógyszertárában éves szinten 940 ezer doboz gyógyszer az, ami FMD kapcsán érintett, ez naponta átlagosan

Az európai gyógyszer-ellenőrzési rendszer (European Medicines Verification System)

mazta a gyógyszergyártók, nagykereskedők és gyógyszerészek feladatait a lakosságnak kiadásra kerülő gyógyszerek eredetiségének biztosítása érdekében.

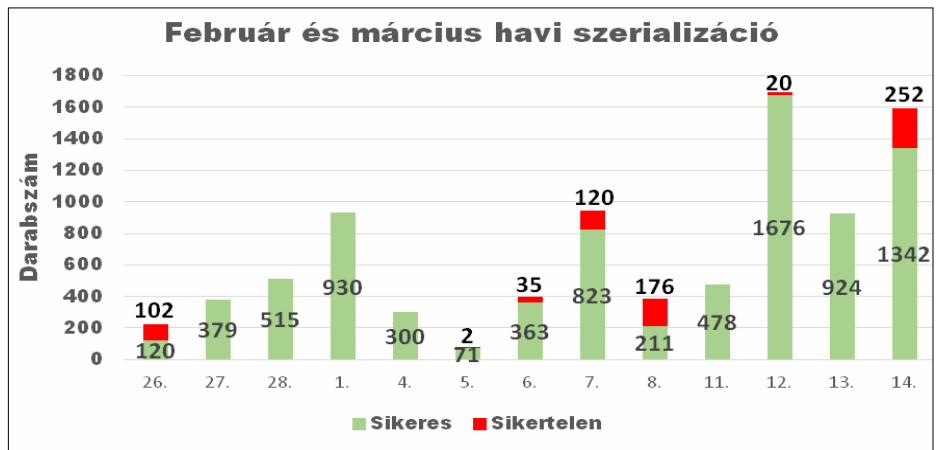
Összességében a gyógyszergyártók kötelesek az Európai Unióba szánt és a Rendelet hatálya alá eső gyógyszerek minden egyes dobozán egy két-dimenziós vonalkódot (2D datamatrix kód) elhelyezni. Ez a 2D vonalkód tartalmaz egy sorszámot, amely minden egyes doboz esetében egyedi. Emellett minden dobozon dézsmazárnak is kell lennie (ATD, Anti-Tampering Device, Manipulálás elleni eszköz). Az egyedi kódot és a dézsmazárát együttesen nevezi a Rendelet biztonsági elemeknek.

3000 dobozt jelent. A munkafolyamat elvégzéséhez szükséges volt beszerezni 3db scannert, 1db laptopot. A gyógyszerek verifikálását (ellenőrzését) és deaktiválását (kijelentését) a scanner+laptop+online kapcsolat segítségével tudjuk a nemzeti adattárról (HUMVO) felé elküldeni, ahonnan egy gyors visszaigazolásal bizonyosodhatunk meg arról, hogy az adott gyógyszer kiadható vagy sem.

Az FMD célja, hogy a zárt, hivatalos egészségügyi és gyógyszerellátó rendszerekben a gyógyszerhamisításokat kivédjük. Viszont ez a biztonság a gyártók, nagykereskedők, gyógyszertárak részéről is újabb beruházásokat, valamint intézményi ráfordítás-

kat is igényel. A biztonsági elemek (2D datamatrix kód + dézsmazár) előállítás, dobozokra helyezése és az informatikai rendszer fenntartása előrevetíti, hogy a jövőben akár 200Ft-tal is drágulhat a gyógyszeres dobozonként.

Az éles rendszer 2019. február 9-én indult, ami az első héten nem ment probléma nélkül. Több esetben is előfordult, hogy a HUMVO szervere teljesen leállt vagy pedig többféle hibakóddal jelzett vissza az adattároló felől a rendszer. Az elmúlt kb. egy hónap tapasztalata alapján elmondható, hogy a felmerülő problémákat sikeresen kezeltük, de ez felfutó rendszerben működik, ezért várhatóak a jövőben még problémák, amik befolyásolják a gyógyszerek kiadhatóságát, illetve annak gyorsaságát. Hosszú távon azt várjuk, hogy a rendszer stabilizálódik és az eddig

is biztonságos gyógyszerellátási lánc egy további garancia elemmel bővül.

Dr. Bodrogi Zsolt

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj nyerteseinek kutatási tervei

Agyi mikroszkopikus vérzések transzlációs MR-vizsgálata

Az agyi mikrovérzések különböző kórállapotok (koponyatrauma, stroke, amyloid angiopathia, zsirembólia, stb.) kísérőjelenségei lehetnek. A detektálásukra jelenleg ismert legérzékenyebb képalkotó módszer a szuszeptibilitás-súlyozott képalkotás (SWI). E módszer a vér hemoglobinvias mágneses tulajdonságát kihasználva képes a mikrovérzéseket ? mikroszkopikus méretük ellenére ? *in vivo* kimutatni, „felnagyítani“. E módszer előnye számos egyéb korszerű MR-módszerrel szemben, hogy nem igényli a számítógépes kép utófeldolgozást, kiértékelő állomást illetve statisztikai módszertant, a kép hagyományos radiológiai megközelítéssel, klinikai környezetben, diagnosztikai céllal értékelhető. A módszer általános klinikai bevetését jelenleg korlátozza az eredmények heterogenitása, mely fakadhat az eltérő vizsgált populációkból, hardverekből, és vizsgálati végpontokból, valamint ? feltételezésünk szerint ? a mikrovérzések MR-megjelenésének nem felismeréséből. E területen a *közvetlen kutatásai előzményünk* három területre osztható.

1. *A mikrovérzések jelentősége a koponyasérülés súlyosságának megítélésében.* Korábbi közleményünkben kimutattuk, hogy a traumás fehérállományi károsodás súlyosságát első sorban nem a mikrovérzések száma vagy összterfogata, hanem a lokalizációjuk jelzi. Egyben felvetettük, hogy a mikrovérzések detektálásával részben helyettesíthető lehet a fehérállományi károsodást széles körben elfogadottan legjobban kimutatni képes, de klinikai környezetben technikai igényei miatt még nem alkalmazható diffúziós tenzor képalkotás (DTI). E vizsgálatunk korlátja volt, hogy az adataink retrospektív, krónikus fázisból valók voltak, így eredményeink nem feltétlenül vonatkoztathatók az akut helyzetre.

2. *A mikrovérzések időbeli MR-megjelenésének és detektálhatóságának vizsgálata.* Egy esetsorozatos közleményünkben bemutattuk, hogy a koponyasérülés utáni akut fázisban a mikrovérzések MR-megjelenése (számuk és terfogatuk) igen jelentősen változhat. A jelenség pontosabb jellemzése érdekében kisállaton (patkány) mikrovérzésmodellt hoztunk létre, amelynek MR-követésével igazoltuk, hogy a mikrovérzések ? általános jelleggel az akut fázisban ? átmenetileg láthatatlanná válnak (szubakut fázisban újra megjelennek), de szövettanilag igazoltan ténylegesen nem tűnnek el. Ez alapján megállapítható, hogy a mikrovérzés diagnosztikájában a vizsgálat időzítése kulcsfontosságú.

3. *A mikrovérzések diagnosztikus szerepének vizsgálata zsirembóliában.* Egy klinikai eset kapcsán felismertük, hogy a zsirembólia agyi manifesztációja lehet a mikrovérzés, karakteres elrendeződésben. Tekintve, hogy a zsirembólia irányában jelenleg egyértelmű diagnosztikus eszközzel nem rendelkezünk, és emiatt e kórállapot gyakran nem kerül felismerésre, a mikrovérzések kimutatása nagy jelentőséggel bírhat a zsirembóliával veszélyeztetett betegeknél.

Célkitűzésünk, hogy a fenti három területen folytassuk a vizsgálatainkat.

1. Célunk prospektíven gyűjtött, akut fázisban mért adatokon tesztelni hipotézisünket, hogy koponyatraumában a fehérállományi károsodás legfontosabb indikátora a mikrovérzések lokalizációja. Ezt bizonyítva, az SWI diagnosztikus és prognosztikus eszköz lehetne koponyasérülésben.

2. Célunk meghatározni a mikrovérzések változásának pontos időbeliségét emberben, és e jelenség általánosíthatóságát különböző paraméterű SWI-méréseken. Ez alapvető jelentőségű a fals negatív eredmények elkerülése érdekében.

3. Hipotézisünk szerint a zsirembólia agyi manifesztációja a mikrovérzések SWI-detektálása által diagnosztizálható. Ezt patkány zsirembólia-modellen és humán mérésekkel tervezzük bizonyítani. Várt eredményként a zsirembólia időben felismerhető lehet, a korán megkezdett terápia által a szövödmények megelőzhetőek lehetnek.

Dr. Tóth Arnold, rezidens orvos, Radiológiai Klinika

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj – összefoglaló

A szisztémás gyulladás (szepszis és társuló betegségek) jelenleg is globális kihívás az orvosi ellátásban, folyamatosan növekvő incidenciával és magas halálozási rátával. A teljes testet érintő gyulladás (pl. szepszis) jelenleg a 10. leggyakoribb halálok a világon, naponta nagyjából 1400 áldozatot követel. Magyarországon évente kb. 9000 szepszisben szenvedő beteget kezelnek intenzív osztályokon, 30-60%-uk halálos kimenetellel végződik. A szisztémás gyulladás szoros összefüggésben áll a testhőmérséklet változásaival, amit klinikai diagnózisa is magában foglal. A betegek többsége lázas, jelentős hányaduk testhőmérséklete viszont alacsonyabb a normálisnál (hipotermia). A szisztémás gyulladás sikeres intenzív terápiás ellátása és a halálozás csökkentése érdekében elengedhetetlen az abban szereplő (kór)életlani mechanizmusok alapos felderítése, ami jelenleg is aktív kutatások tárgyát képezi. A lázat befolyásoló molekulák palettája egyre bővül, a súlyosabb esetekben megjelenő hipotermia mechanizmusairól azonban nagyon keveset tudunk. Jelenleg egyetlen olyan gyógyszer sem áll rendelkezésünkre, amely célzottan a testhőmérsékletet változtatná szisztémás gyulladásban, mert nem ismert, hogy melyik receptorok modulációján keresztül lehetne direkt módon, kontrollált testhőmérséklet-változást kiváltani. Továbbra is a már az ősember által használt technikák elterjedtek, vagyis főként fizikai módszerekkel (pl. vizes borogatás, melegítő takaró) tudjuk a testhőmérsékletet normál tartományban tartani vagy abba visszahozni. A fizikai módszerek alkalmazásával azonban önkéntelenül is aktiváljuk szervezetünk hő- és hideghatásokkal szembeni védekező mechanizmusait, amelyek a kívánt hatással ellentétes irányúak a testhőmérséklet változása szempontjából. A tranziens receptor potenciál (TRP) vanilloid-1 (V1) és ankyrin-1 (A1) csatornák gyulladásban betöltött szerepe jól ismert és korábban hőszabályozási funkciójukat is vizsgáltuk, nagyrészt tisztázatlan maradt azonban, hogy a TRPV1 és TRPA1 csatornák hozzájárulnak-e a szisztémás gyulladást kísérő láz és hipotermia kialakulásához.

A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásban részesült kutatásaink során a TRPV1 és TRPA1 csatornát, azaz két olyan molekulát vizsgálunk szisztémás gyulladáshoz kapcsolódó lázban és

hipotermiában, amelyek szerepe ismert ugyan a gyulladásozó folyamatok kísérőjelenségeiben, de az ahhoz kapcsolódó testhőmérséklet-változások kialakulásában funkciójuk tisztázatlan. A lázban és hipotermiában betöltött életlani szerepük tisztázása mellett vizsgálataink kiterjednek a hőszabályozási folyamatokban szerepet játszó agyi struktúrák és endogén ligandok vizsgálatára is. Mindezek felderítése szervezetünk életlani megismerésén túl új irányokat nyithat az intenzív terápiában és más tudományágakban. A rajtuk ható anyagok kifejlesztésével ugyanis célzottan, mellékhatások nélkül tudnánk a testhőmérsékletet gyógyszeresen változtatni szisztémás gyulladásban.

A termoregulációs rendszer működésének kóros állapotokban, így szepszisben, való tanulmányozása mellett, fontos megemlíteni, hogy több olyan normál (nem gyulladásozó) állapotban lényeges termofiziológiai folyamat mechanizmusa is tisztázatlan, amelyek a Bolyai János Kutatási Ösztöndíjtól független vizsgálatok tárgyát képezik, és amelyek felfedezése segíthet olyan klinikai problémák megoldásában, mint például túlzott testhőmérséklet emelkedés megelőzése (hőguta kivédése), valamint kontrollált hipotermia vagy hipertermia létrehozása (rövidtávon műtétek esetén, hosszútávon testsúly szabályozására). Célkitűzéseink között szerepel az is, hogy a termoregulációs rendszer ezen neurofiziológiai mechanizmusainak (afferens gerincvelői idegpályák és homeosztatisz szabályozási interakciók) vizsgálatát elvégezzük, amelyhez az Emberi Erőforrások Minisztérium Új Nemzeti Kiválóság Program Bolyai+ Ösztöndíja (ÚNKP-18-4-PTE-109) nyújt támogatást.

Garami András

A múlt tanulságai, a jövő lehetőségei

Az I. sz. Belgyógyászati Klinika munkatársainak részvétele a XI. Szívelégtelenség Napok című konferencián

A Magyar Kardiológusok Társasága Szívelégtelenség és Szívizombetegségek Munkacsoportja által szervezett XI. Szívelégtelenség Napok megrendezésére új helyszínen, Szegeden 2019. január 25-26. között rekord számú résztvevővel (220 fő) került sor. A konferencia fővédnöke Rovó László, az SZTE rektora volt. Dr. Habon Tamás, a munkacsoport vezetője megnyitóját követően felkért előadást tartott „Mi történt az elmúlt évben? Újdonságok a szívelégtelenség diagnosztikájában és terápiájában”, majd több szekció üléselnöki pozícióját töltötte be.

Dr. Halmosi Róbert „A (közel)jövő terápiás lehetőségei szívelégtelenségben” üléselnöki feladatainak ellátása mellett “A mitokondrium védelme szívelégtelenségben – ígéretes terápiás lehetőség?” címmel tartott előadást.

Dr. Gál Roland, az Európai Kardiológiai Társaság (European Society of Cardiology) Heart failure specialists Of Tomorrow (HOT) magyarországi munkacsoportjának új vezetője a „A genetikától a betegágyig – újdonságok a csökkent ejekciós frakciójú szívelégtelenség (HFrEF) kezelésében” – szimpózium üléselnöke volt.

Dr. Sándor Barbara nagy érdeklődés mellett előadott esettanulmányának címe “Ritka etiológiájú szívelégtelenség komplex diagnosztikája és kezelése” volt.

A szívelégtelenség és a szívizombetegségek diagnosztikájának és kezelésének újdonságait ismertető tudományos kongresszus mindvégig zsúfolt előadóterem mellett zajlott.

Dr. Habon Tamás, egyetemi docens

az MKT Szívelégtelenség és Szívizombetegségek Munkacsoport vezetője

Beszámoló a Ritka Betegségek Világnapja – 2019 pécsi rendezvényéről

„Mutasd a ritkaságod, mutasd a törődésed!”

A Ritka Betegségek első európai napját 2008. február 29-én rendezték meg az Európai Ritka Betegségek Szövetsége (EURORDIS) közreműködésével, melyen akkor 18 európai főváros vett részt. Fő célkitűzése, hogy felhívja a társadalom és a döntéshozók figyelmét a ritka betegségekre. Magyarországról Budapest már az első körben csatlakozott a kezdeményezéshez, akkor a rendezvénynek több mint 250 résztvevője volt az ország egész területéről. Szinte az összes hazai érintett betegszervezet képviseltette magát, nagy számban a betegek és családtagjaik, emellett jelen voltak a gyógyszergyárak képviselői, orvosok, az akkori Egészségügyi Minisztérium képviselői, gyógypedagógusok, a média, ezzel is aláhúzva a rendezvény fontosságát. A kezdeményezés tehát európaiként indult és fokozatosan terjedt. 2009-ben az USA is csatlakozott, 2018-ra pedig már 90 országban, nem is tudni, pontosan, hány helyszínen rendezték meg – az időközben rendkívül nagyon színessé változott – eseményt.

Pécs 2012-ben indította útjára a programot intézetünk kezdeményezésével, a Pécsi Éltés Mátyás Egységes Módszertani Intézmény (EGYMI) azonnal támogatónk lett. Azóta minden évben, azaz idén 8. alkalommal rendeztük meg a Ritka Betegségek Világnapját színvonalas programok kíséretében. Korábban vendégünk volt Jörg Schmidtke, az Európai Humángenetikai Társaság elnöke, illetve Heather Skirton, a European Board of Medical Genetics elnöke. A város vezetésének támogatását is mindvégig bírtuk, a Zsolnay Kulturális Negyed termei adtak otthont évről évre a rendezvényünknek.

A világnap központi témája minden évben más, és mi is minden évbenig változtattunk magán a rendezvényen. Az idei szlogen „ShowYourRare, ShowYourCare”, ami nálunk idén „Mutasd a ritkaságod, mutasd a törődésed” volt. A szakmai programok két teremben, párhuzamosan zajlottak. Czeizel Barbara, a Budapesti Korai Fejlesztő Központ intézményvezetője a korai fejlesztés hazai intézményrendszerét mutatta be, Hadzsiev Kinga, a korai fejlesztés szerepét hangsúlyozta a ritka betegek ellátása során. Gálosi Rita, mint szülő mutatta be a családi mindennapokat a súlyosan-halmozottan fogyatékos gyerekekkel. A művészet és valóság kapcsolatáról visszatérő előadónk, Aknai Tamás professzor tartott ismét egy érdekesítő előadást. Keszericéné Rab Jolán a

Down Alapítványtól a sorstársi mentorálás szerepéről beszélt, Makó Andrea védőnő pedig a védőnő gondozás szerepét és feladatát emelte ki súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetén.

A rendezvényen számos betegszervezet képviselői jelentek meg, így a Cri Du Chat Baráti Társaság, MPS Társaság, Magyar Rett Szindróma Alapítvány, Turner Szindróma Klub, Pécsi Down Alapítvány, Neurofibromatózis Társaság, Magyar Sclerosis Tuberosa Alapítvány, Fábry-betegekért Alapítvány, Hemokromatózisos Betegek Egyesülete. A szakmai program zárásaként kutyaterápiás bemutatót láthattunk, valamint a Misina Táncegyüttes junior csoportjának néptáncműsora és táncház várta az érdeklődőket. Idén közel 400-an írtak alá a jelenéti íven, köztük – nagy örömünkre – közel 80 idegen nyelven tanuló orvostanhallgató is.

Hadzsiev Kinga, Magyar Lili, Melegh Béla

Tisztelt Olvasók!

Az intézményesített leánynevelés hazai úttörői közé tartozott Teleki Blanka és Leówey Klára. Mindketten lelkes hívei és segítői voltak az 1848/49-es forradalomnak és szabadságharcnak. Az orosz-osztrák túlerővel szembeni vereség után súlyos börtönbüntetést, várfogságot kellett elszenvedniük. Leówey Klára kufsteini cellájának lepedőcsíkjára írta az alábbi verset. Nem irodalmi műremek, inkább érdekesség, de átsüt rajta a hazaszeretet. Könyvtárunk Történeti Gyűjtemények Osztályának blogján, amit forrásként megadok, számos érdekességet olvashatnak még a vershez és a két kitűnő jellemű hölgyhöz kapcsolódóan. Tisztelet a hősöknek!

Kiss Tamás
könyvtáros

Leówey Klára: A két testvér börtön

Kufstein várnak van egy hires tornya,
Mely messze sugárzik a völgyben.
De fénye nem áraszt boldogságot
Hanem mély bánatot a szivben.

Nevezik e borzasztó nagy fészket
Jellemzőleg: Császár toronynak,
Hisz ilyet csak császár gondolhat ki
A jó honfiakat kinzólóg.

A történések komoly muzsája
Busan emlékezik felőle,
S a nép ajkán fennmaradt ősmonda
Nehéz könnyeket csal a szembe.

A szabadságért küzdő bajnokok,
Elfogatva századok előtt,
Büszkén hordták a zsarnok lánczeit,
Évekig e zord falak között.

Itt szenvedtek ezernyolczsáz hatban,
És azelőtt sokkal, s azután,
Kik az önkény zsarnok hatalmának,
Nem hódoltak meg soha gyáván.

S az eltírott dicső lengyel nemzet
Szabadságért küzdő fiait,
Harmincz egyben ide hurczolták el
Mint hazájuk szent martýrait.

S kinek a vad muszkának ágyuja
Öldöklő tüzes golyóival
Nem árthatott a véres harcmezőn
Számptalan megtámadásával.

Azoknak e rémes falak között,
Ezer lassu kinokkal küzdve,
Kellott nemes éltöket veszteni
Az osztrák vésszes börtönökbe.

Itt töltött el hét nagy, hosszú évet,
A hős lelkü író Kazinczi,
És több szilárd honfi kik valának
Az elszánt Martinovics társi.

Magas torony ez és majd felnyúlik
A felhő torlaszok közibe,
S' mig tetejébe juthatsz alólról,
Kell lépned vagy 700 lépcsőre.

S e lépcsők oly nedvesek, sötétek
S ridegek, mint utja sirboltnak,
Nem hiában! mert zsarnok kénye,
Tartja várait élő simak.

S ha vésszes légü lépcsőzeten,
Nagy sokan nehezen felérsz,
A torony legfelsőbb emeletén
Egy rémes sötét csarnokba lépsz.

Közepén egy roppant vastag oszlop,
Tartja a tömör boltozatot,
S körül a mély csarnok szűrűs falán,
Látsz mindenütt nehéz vasajtót.

Egyik szögletben halomra vetve,
Áll több, mázsás sulyó kőgolyó,
Melyet hajdan a rabnak lábához,
Lánczczal fűzve tett a vad kinzó! –

Siri csend van e rémes folyosón,
Mintha lépnél haltak hónapja,
Csak az örök bús komor lépése
Emlékeztet még a világra.

S a nehéz lakatos ajtók közül
Foglár felnyit egyet számodra.
S egy kis sötét előzuga lépel,
Melybe nyílik két lyuk ajtaja.

Parányi e két szűk bolt ablaka,
S az is alatt áll szint a földön,
Háromszoros vas rostély vonja be,
Hogy a napsugár át ne törjön.

E két testvér börtön lett tanyája
A két lelkes magyar rabnőnek,
Ilyen lakkal látta el a császár,
Mit mondhatnál inkább ketrecznek.

És miért zárták ide a nőket?
Mert hön szerették hazájukat,
S meg nem hajolának hódolattal,
A vértzomjazó hadibírónak.

És mert lelköket meg nem törheté,
Azért dühöngő bosszujába,
Elítélte, hogy hosszas kinzásal
Bezárhassa Kufstein várába.

De a két hon leánynak szellemét
Ez ítélet nem sulytotta le,
És derülten, mint máglyára martýr,
Ment rendeltetése helyére.

A sötétlő börtön ridegsége
Le nem sulytá lelköknek röptét,
Mert képzetök e zord falak között,
Nagy honfiknak látá szellemét.

Szomszédjában e testvér börtönnek
Volt fogoly az elmúlt századba,
A szabadság mellett hön szónokló
Vesselényi Ferencznek atyja. –

És a mult nagyszerű emlékei,
Feledtetik a rideg jelent.
S mondják: “A zsarnok megtisztelt minket,
“Hogy hon mártýrok közé emelt”” –

Itt elzárva nemcsak a nagy világ,
Hanem még a rabtársaktól is,
Fogláron küll mással nem szolhatnak,
És ennek a lelke oly hamis. –

De azért ők perczig sem csüggedtek,
S tőlük a foglár panaszt nem hall,
Nemes büszkeségök nem türhetné,
Hogy rájok nézzen gyuny-szánással.

Csak magok közt szolnak szép honukról,
S gyakran mereng rajta képzetök,
Melynek multján, s egykor szebb jövőjén,
Függ mindig hon leányi lelkök. –

A jelennek nagyszerű mozgalmi
Előttük egészen elzárva,
Mert a zsarnok fél ne hogy megtudják,
Miként közeleg végórája! –

De a rabnók sejtik, hogy e félés
Annak már csalhatalan jele,
Hogy a kényurra közelről fúhat
Az őt típró szabadság szele! –

Olvassák magas lelkesedéssel
A dicső "Hunyadiak korát"
És sugázzik lelkök örömben,
Látván Magyarhon fény korszakát.

De a zsarnok mintha megsejtené,
Hogy e szigorú elzárt fogság,
Még nem törte meg a rabnók lelkét,
És fő a fejében új gonoszság.

S im kardcsörgés, és lakat nyikorgás,
Rázza fel a multak álmainál,
S a várparancsnok jó rendelettel
És vele két hiúz foglár.

Felolvassa a bécsi parancsot,
Melynek szép tartalma így hangzik:
Miként e két hölgyre nézve látják,
Még nem elég szigor létezik!!

Azért meghagyatik szigorúan
Az itteni várparancsnoknak,
Miként ezen rabnóknak ezután,
Más rendelet szerint bánjanak.

S mit eltörölt még 49 ben,
S azóta senkinél nem használt,
A 806-diki vad rendszert,
E nőkre először teszi át.

Miszerint eltiltva papír és könyv,
S a fris levegőnek szivása,
Sőt még többet elküldni se szabad,
Mint a rab fukar napi zsoldja.

S a négy száz évvel ez előtt történt,
Hunyadiak ismert korszakát,
Kiragadják a rabnók keziből,
Mint valami tiltott portékát. –

És feldulnak mindent vadór módra,
S rablókként elvisznek magokkal,
Minden könyvet, hogy ha iratott is,
Még ez előtt egy pár századdal. –

Fösztva lön a két üldözött rabné,
Kedves szellemi kincseitől,
Ugy álltak mint kert csipős dér után,
Ráfuván a szél éjszak felől.

De nem bánat fogta el lelköket,
Hanem egy mélységes szent harag,
Hogy a jogtalan gaz bánás módot,
Vissza torolni most nem szabad.

De az igazság napjának fénye,
Sugárzott újra hó kebelökben,
S onnan vigasz szózat emelkedék:
„Ez még egy szer bosszulva leszen!” –

A két testvér börtön üregében,
Pusztán álltak a ki rablott nők,
De ám csak külső volt a vad rablás,
Megmaradt hőn érző kebelök. –

S a testvér börtön rideg falait,
Földérite rokon érzelem.
S hogy szép honunk egy kor még győzni fog,
Ezt sugja az összehangzó szellem! –

Kufstein, okt. 16. 1853.

L. Kl.

Forrás: https://tgyoblog.wordpress.com/2017/04/07/leowey-klara-egyetlen-verse-a-ket-testver-borton/#_ftn1

Ady Endrére emlékezünk (1877-1919)

„Születtem 1877. nov. 22. Érmindszent, Szilágy vm. Zilahon tettem érettségít 1896-ban. Ekkor Debrecenbe mentem jogásznak. Itt az újságírásba szálltam. Nagyváradon lapszerkesztő voltam. Kimentem Párisba, s e kerülvél érkeztem Budapestre újságíróként. Ha netán fontos volna – amit nem hinnék –, s ha hiányoznék valami adat, tessék Ady Lajos tanárt megkérdezni a Markó utcai áll. főgimnáziumban”.[a]

A fenti sorokat Ady Endre maga vetette papírra – önéletrajzként – 1910-ben. Az érdeklődők számára további hiteles adatok forrásaként öccsét Ady Lajost (1881-1940) jelölte meg. Ezért gondoltuk, hogy halálának 100. évfordulója alkalmából rendhagyó módon emlékezünk meg Ady Endréről: főként öccsének írt leveleiből válogattunk és most főként azokból idézünk, amelyekben betegségeiről írt. Kezdővként a fenti életrajz megírásának esztendejét vettük.

1910

Elvertem Párisban egy vagyont, és megőröltem utolsó egészségdarabomat is. Muszáj haza-menni. Egy-két hét szanatórium, egy-két hét otthon, s talán rendbejövök megint... Végy kúrát, s vizsgáltsd meg régi kankódat. Eredj az én orvosomhoz. Ez kötelesség.[b]

Mióta haza jöttem, fekszem, rettenetes, kínzó bélgörcseim vannak. Még csak ez hiányzott, egész éjjel ordítok.[c]

1911

...váratlanul beütött nekem a Chiemsee-szanatórium. Fölséges, megnyugtató hely, bár régen jöttem volna ide. Naponként agyonmasz-sziroznak, félfürdő, lemosás, meleg és hideg tus, géptorna, egészséges koszt, alig iszom, napi két óra evezés, két óra séta stb. Nyugodtabb, megbékültebb vagyok.[d]

Jól, pompásan érzem magam, falok, mint a disznó.[e]

Én jól eszem, de mintha kezdődő tüdőbajom lenne, s medínállal se tudok aludni. Köhögök, hátam, mellem fáj. [f]

1913

...hat-hét deci gyöngé bort iszom, nem sokat cigarettázom, s elég jól eszem. Aludni is tudnék, ha ez a viszketegség nem hatványozódna naponként. A doktorok mindent próbálnak, s most antiluetikus alapon kísérleteznek ellene.[g]

1914

...bizony én kimerültem, agyonhúlve s finom gyomorhajjal érkeztem Csucsára. Három napig feküdtem. Most már jobban vagyok.[h]

1915

Én nagyon bolond, ideges, álmatlan és étvágytalan vagyok.[i]

Szenvedek, kiújult nekem is a két év előtti ideges gyomorfájásom.[j]

1916

Én itt hetek óta (R. Rónai s dr. Vincze egy-egy napos látogatásait leszámítva) fekszem. Egész testemet befogta a rheuma, s nemcsak hogy járni nem tudok, de süket is vagyok tíz nap óta.[k]

1917

...miként megjósoltad, gyomrom valahogyan bírta, de a szívemmel baj van. Csak dőlne el már valami, s csak tíz napra mehetnék föl Pestre, hogy megnézzem. Két hét óta a lábaim hűdések, a fejem abröncsok között, s a visszerek munkája szabad szemmel messziről obszerválható. Inkább a neuraszténiám, az álmatlan éjszakák csinálták, hogy először megrémültem. Ma már kíváncsi vagyok, s a hideg borogatások alatt mosolyogva olvasom kolozsvári messze-rokonunk: Ady Sándor bátyám vizsgálatát: – Ez családi baj, ő is így volt az én koromban, s ma is él, a váradi homeopata „csodadoktor” kigyógyította. Meg aztán: a beteg szív olyan, mint a repedt pohár; lehet belőle sokáig inni, s csak arra vigyázzunk, hogy a repedés ne terjedjen. De viszont én a neuraszténiámmal még mindig sok altatót szedek, elég bort s rengeteg nikotint.[l]

...feküdtem nyolc napig influenzában. A vendégekért s az ünnepért felkeltem, s majdnem nagy baj lett belőle. Most is lázas vagyok, de ennél kellemetlenebb, hogy a bal arcom – fogtól? cügtől? – szó szoros értelmében úgy megdagadt, hogy bal szememet betakarta.[m]

...gyönyörű itt, jó is, csak kiújult az ekcémányavalyám, furunkulusokkal díszítve.[n]

1918

Azonban én, szerencsétlen flótás, megjártam. Másnap, amidőn szerencsénk volt téged látni, kiújult az infekció ugyanazon, pompás és drága köhnyvíz által, amely (mint utólag és későn kiderült) az első fertőzést okozta. De legalább bizonyosat tudtunk, s mégis hazajöttünk karácsonyestére, itthon megint tíz napig feküdtem. Utálatos, kicsinyes ellenség ez a nyavalyám, de nagyon megviselt, s még mindig maradt egy-két kis mementója.[o]

...nyolc nap óta 39 fokalásban.[p]

...rossz idő, rossz egészség, álmatlanság, idegesség s örült köhögés éjszakánként, de valahogy megvagyok. Ma kaptam meg a fölmentésemet február végéig, ez egy kicsit megnyugtató.[r]

Verset küldök betegen és szeretettel. [s] Az általunk választott utolsó üzenetet Ady a Nyugat szerkesztőségének írta 1918. szeptember

25-én. Ez időpont után már csupán három verse jelent meg a Nyugatban. Október elsején *Az utolsó hajók* és a *Két kuruc beszélget*, november elsején pedig az *Üdvözet a győzőnek* című.

Az 1919. január 27-én elhunyt Ady Endrétől búcsúzott a pár nappal később – február elején –, megjelent *Színházi Élet : Illusztrált színházi, művészeti és mozi hetilap*. Ebben nem csupán a kortársak nekrológjai olvashatók, de egy három hasábos, a költő által 1913-ban fogalmazott önéletrajz is. Emlékező sorainkat egy ebből vett idézettel szeretnénk zárni:

„...erősen érezve és szenvedve éltem. Írásaim, különösen a versek, egyszerűen fölháborodást keltettek: voltam bolond, komédiás, értelmetlen, magyartalan, hazaáruló, szóval elértem mindent, amit Magyarországon új poétának el lehetett érni”... [t]

[a] Ady Endre levele Elek Artúrnak. Párizs. 1910. jan. 29. [201902.05.]

[b] Ady Lajosnak. Párizs. 1910. márc. 31.

[c] Ady Lajosnak. Érmindszent. 1910. nov. 19.

[d] Ady Lajosnak. Prien, 1911. szept. 21.

[e] Ady Lajosnak. München, 1911. szept. 24.

[f] Ady Lajosnak. Érmindszent, 1911. okt. 18.

[g] Mariagrün, 1913. márc. 25.

[h] Csucs, 1914. szept.

[i] Csucs, 1915. máj. 24.

[j] Csucs, 1915. jún. 1.

[k] Csucs, 1916. márc. 3.

[l] Csucs, 1917. jan.

[m] Csucs, 1917.] ápr. 16.

[n] [Balatonfüred, 1917. máj. 14.]

[o] Ruffy Pálnak. Csucs, 1918. jan. 16.

[p] Papp Viktornak. Csucs, 1918. febr. 6.

[r] Ady Lőrincéknek. [Csucs, 1918. szept. 7.]

[s] A Nyugat szerkesztőségének. Csucs, 1918. szept. 25.

[t] Ady Endre önéletrajza. Színházi Élet. 1919. 8. 5. 2-3.

Dr. Gracza Tünde

Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár

Mansfeld Géza órája

Mansfeld Géza *Universal* márkájú órája 2014-ben került a Pécsi Egyetem történeti Gyűjteménybe Berde Botond családjának adományaként. Az órát Mansfeld Géza ajándékozta Berde Botondnak¹ svájci tartózkodása idején.

Mansfeld Géza Budapesten született 1882-ben. Iskoláit a fővárosban végezte, majd a budapesti orvosi karon avatták doktorrá 1905-ben. 1907-től a budapesti gyógyszer-tani tanszéken tanársegédként kezdte meg pályafutását Bókay Árpád intézetében. A gyógyszer-tani intézet oktatójaként 3 évet töltött Bécsben, Berlinben és Londonban, tanulmányútjai során megismerte a kor legnevesebb gyógyszer-tani és élettani kutatóintézeteit: Hans Horst Meyer bécsi, Nathan Zuntz berlini, Starling, Byliss és Alcock londoni intézetében dolgozott. 1910-ben magántanárrá habilitáltak a budapesti egyetem orvosi karán, disszertációja *A kísérleti gyógyszer-tan* címet viseli. De két évvel korábban Vámosy Zoltánnal és Fenyvessy Bélával együtt írt munkája, a *Gyógyszer-tan* első kiadása már megjelent. 1910-ben Egerben két munkája került kiadásra: *A szív mozgási acceleratiojának oka* és a *Narkózis és oxigénhiány*.

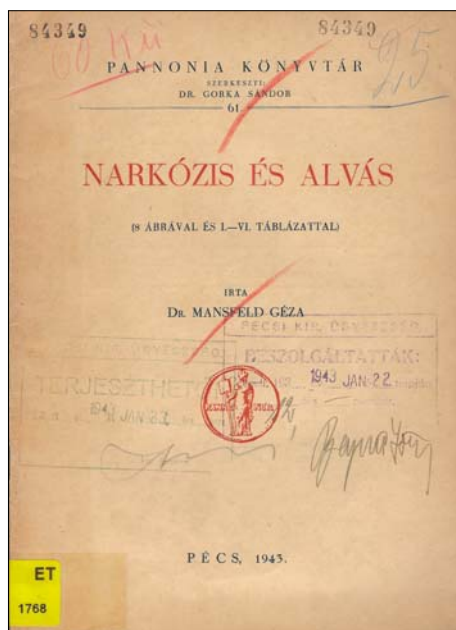
A *Gyógyszer-tan* tankönyv 1908 és 1944 között 9 kiadást ért meg, orvostanhallgatók százai tanultak belőle. A mű több átdolgozást is megért, a szerzők mindig beépítették a legújabb kutatási eredményeket a kötetbe. Az 1944-es teljesen átdolgozott kiadásban a szerzők kitérnek arra a jelentős változásra a gyógyszer-tan területén, mely indokolta a változtatásokat: „*Anyagunk megnagyobbodása elsősorban a biochemia páratlan haladását tü-*

1. Mansfeld Géza órája

rözi vissza, mert a hormon- és vitaminkutatás nagy vegyi eredményei új feladatok elé állították a kísérletes gyógyszer-tant, mely a tisztán előállított új vegyületek hatásait felismerve azokat gyógyszer-kincsünk értékes alkotórészei közé sorozta be. Ugyanilyen haladást értünk meg az elmúlt években a chemoterápia terén is, mert az új gyógyszerek hosszú sorát ismerték fel a kutatók, melyekkel sok fertőző betegségek meg tudunk gyógyítani.

Azonban még gyökeresebb átdolgozást tett szükségessé tudományunk kvalitatív megváltozása. A kísérletes gyógyszer-tan hatástan felbecsülhetetlen érdemeket szerzett és szerez nap nap után azzal, hogy megállapítja és megelemez vegyi anyagoknak:

2. Narkózis és alvás című műve (1943)

át, mely részben beteg állatokon vizsgálja a gyógyszerek hatását, részben a beteg emberen tett gyakorlati tapasztalatokat tanulmányozza a kísérlet szabatos módszereivel...”²

1911-ben Korányi-, 1913-ban Balassa-díjjal tüntették ki. Az utóbbi díj adományozás során a Budapesti Királyi Orvosegyesület indoklásában kiemeli, hogy „Mansfeld dr. egy korábbi lelete alapján, mely a pajzsmirigynek a fehérjebontást fokozó hatására vall, saját teóriája továbbfejlesztésében azon következtetésre jutott, hogy a pajzsmirigynek nyilván a vérképzésben is lényeges szerepe van. E rendkívül nehéz kérdést alkalmas kísérleti berendezéssel és nagyszámú fáradságos kísérlettel oly eredménnyel oldotta meg, mely feltevéseit teljesen igazolta. A pajzsmirigy élettani működését, melynek felderítésén a bűvárok vállvetve dolgoznak, Mansfeld dr. egészen új oldalról világította meg. Ugyanis bebizonyította, hogy a pajzsmirigynek a vörös véresejtek termelésében igen lényeges szerep jut; továbbá hogy a pajzsmirigy közreműködésével történik azon régen ismert fehérjebontás, mely egyrészt huzamos éhezés után, másrészt chlorozott narcoticumok használatára következik be. A kutatási problémák szerencsés megválasztása, azoknak körülményeiről és igen fáradságos munkát igénylő kísérletes megoldása arra indította a bizottságot, hogy a Balassa-jutalomdíjat Mansfeld Géza dr.-nak a Magyar Orvosi Archivum 1912. évfolyamában megjelent „Vérképzés és pajzsmirigy“ című munkájának ítélje oda.”³

1914-ben bevonult. Két évig csapatszolgálatot teljesített, majd később az Isonzó-hadsereg egyik tábori laboratóriumát vezette. Távolléte alatt, 1915-ben rendkívüli tanári címet kapott. 1918. április 3-án a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetem nyilvános rendes tanára lesz, ekkortól Pozsonyban a gyógyszeres tanészék vezetője. 1919-től, mint tanársegéd, első asszisztense volt Szent-Györgyi Albert, továbbá a később szintén Nobel-díjjal kitüntetett Carl F. Cori.

Rendkívül sokat publikált, általában németül. Korábbi tanársegédével, Szent-Györgyi Alberttel közös műve 1920-ban *Untersuchungen über die Ursache des Herzschlages* címmel jelent meg. De volt közös publikációja Otto Loewi professzossal is. 1948-ban Szent-Györgyi Albert Mansfeld Géza 30 éves tanári jubileumán így emlékszik vissza a közös munkára: „Experimentális biológiai munkámat Mansfeld keze alatt kezdtem, s a kezdet nehézségei közepette az ő lelkesedése lelkesített, így neki

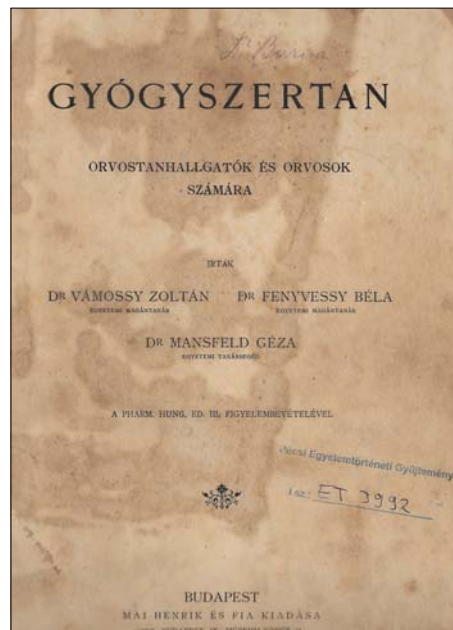
gyógyszereknek, hormonoknak, vitaminoknak hatását és hatásmódját, akkor mint a gyógyítás alaptudománya az élet követelményeivel nem tud lépést tartani. [...] E visszas helyzet orvoslására a gyógyszeres tanészék az élettanon kívül testvéreül kellett hogy fogadja a kísérletes kórtant is, és kórélettan módszereinek felhasználásával mindinkább kísérletes terápiává alakul

is köszönhetem, hogy elértem a legmagasabb gradust, amit kutató elérhet, a Nobel-díjat. Hogy ezt itt megemlítem, nem dicsekvésből teszem. Ennek oka az, hogy a legutolsó orvosi Nobel-díjat Mansfeld professzor egy másik tanítványa, Cori Károly kapta, s így ez a két Nobel-díj együtt a mester legmagasabb mesterei jelenteli.”⁴

1933-ban jelent meg Horn Zoltánnal közös műve a gyakorló orvosok számára összeállított vénygyűjtemény, amely az akkor használatos és forgalomban lévő gyógyszerek bemutatásán túl a gyógyszerrendelés alapelveit, valamint a mérgezések tüneteit, kezelését is ismertette. Külön fejezetet szenteltek a gyógyfürdőknek és gyógyvizeknek.

A könyvecske összeállításával céljuk az volt, „hogy az orvosnak megkönnyítsük vagy lehetővé tegyük, hogy a vásári láрма ellenére észrevegye azt, ami igazán jó és hasznos, hogy lehetővé tegyük, hogy ismét céltudatos és orvosi hivatásához méltó gyógykezelést végezhesen, hogy ne legyen kénytelen amúgy is eleget szenvedő betegét indokolatlanul magas kiadásokkal sújtani, aminek következményei végül is az egész orvosi rend érdekeit súlyosan érintik. E törekvésünknek megfelelően a piacon forgó mintegy 10000 gyógyszerkészítményt dolgoztunk fel és klinikailag megrostálva, klinikai tapasztalatok figyelembevételével ismertettük őket, kiemelve előnyöket, hátrányokat egyaránt.”⁵

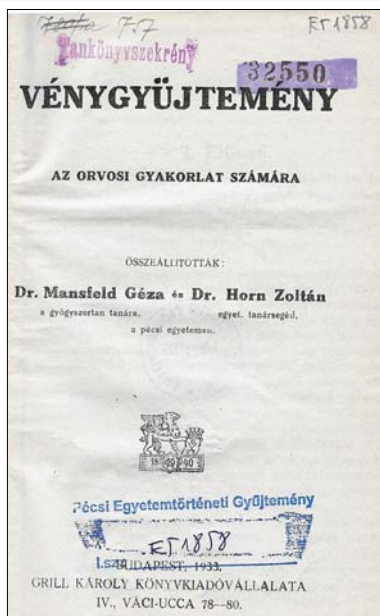
1928-ban a bécsi Biologische Gesellschaft tagjának, 1931-ben a Magyar Élettani Társaság alapító tagjának, 1932-ben a Halle-i Leopoldina Német Természettudományi Akadémia tagjának választották. Számos nemzetközi orvoskongresszuson vett részt. 1934-ben egy moszkvai kongresszuson számolt be kutatásairól. 1938-ban a skandináv tudományos körök meghívására

3. A Gyógyszertan első kiadásának címlapja (1910)

4. Mansfeld Géza arcképe

5. Vénygyűjtemény címlapja

életjelenség bemutatása volt: „Tudományszakom, – amelynek köréből bemutatkozásom tárgyát választottam, – a kísérletes orvostudomány – egy része az élettudományok, a biológia hatalmas birodalmának. Céljai bár hasonlóak, de nem azonosak a biológia céljaival. A biológia az életet mint természeti jelenséget tekinti és törekvése, hogy a bonyolult és sokszor oly reménytelenül titokzatos életjelensége ismert fizikai és kémia eseményekre bontsa fel és vezesse vissza. Az orvosbiológust nem az élet maga, nem az élet önmagáért érdekli, hanem azok a fegyverek, amelyekkel a magasabb szervezet a maga egészében vívja meg harcát környezetével, hogy ezek ismeretében közeledjék végcéljához, ami mindig csak egy lehet: betegségek gyógyítása, emberi szenvedések enyhítése.”⁶

A kutatás és a hivatali teendők mellett oktatott is. Gyógyszer-

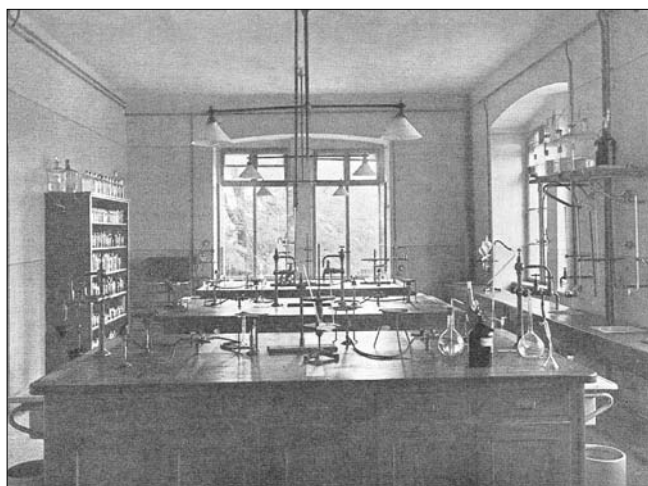
6. Mansfeld Géza (balról az első) az Erzsébet Tudományegyetem tanácsa az 1931-es tanévnyitó ünnepségen

tanból heti öt óra előadást tartott, de volt olyan félév, amikor szemináriumot is vezetett. Kórtanból szintén heti öt órában adott elő a hallgatóknak. Óráit a pécsi Gyógyszertani Intézet Vitéz út 3. szám alatti épületében tartotta. Nagyon jó előadó volt, óráin mindig megtöltötték a hallgatók a padosorokat. Nemcsak becsülték, hanem szerették is hallgatói.⁷

1944 márciusában a németek letartóztatták. Különböző tábo-

Kopenhágában, Malmöben, Lundban és Stockholmiban tartott előadásokat.

Az 1929/30-as tanévben pécsi Erzsébet Tudományegyetemen a prorektori tisztelet tölthette be a Budapestre távozott Imre József helyett. Az 1930/31. tanévben az orvosi kar dékánja. Az 1934/35. tanévben pedig az egyetem rektorává választották. Mint rektor sokat tett a hallgatók keszthelyi üdülőjének létrehozásáért. 1934. október 14-én elmondott rektori székfoglaló beszédének témája a munka mint

7. Az Erzsébet Tudományegyetem Gyógyszerészeti Intézetének laboratóriuma

rok után Auschwitzba vitték. Kennedy György itt, az auschwitzi kórházban találkozott Mansfeld professzorral. “A kórházban közös szobába kerültem öt hasonló állapotú beteggel. Én 14 és fél évesen a legfiatalabb voltam közöttük. Egyik társunk, az akkor 62 esztendő Mansfeld Géza, a Pécsi Orvostudományi Egyetem tanára volt, akihez rendszeresen jártak látogatóba magas rangú, magukat orvosnak nevező SS tiszték, közöttük a hírhedt és rettegett dr. Mengele is. Ezek az emberarcú rémek minden alkalommal élelmet hoztak a Tanár Úrnak (illetlenül így szólítottuk Öt), aki azt mindenkor megosztotta velünk. (Később tudtuk meg, hogy ezek a látogatók, akik mindegyike Herr Professornak titulálta őt, Mansfeld hallei éveiben, az ottani orvostudományi egyetemen tanítványai voltak.)”⁸ Az oroszok is ismerték Mansfeld nevét, a tábor felszabadítása után nyomban a korábbi SS-gyógyszertár vezetésével bízták meg. 1945 júniusában tért vissza Pécsre, majd átvette a gyógyszeres tanszék irányítását, de a kórtan vezetését már nem vállalta. A kar az 1945/46. tanévben felruházta a dékáni tisztséggel. Közben Svájcba ment pihenni, ahonnan csak 1946 szeptemberében tért vissza, talán ekkor adta ajándékba a gyűjteményünkben található – egyébként svájci gyártmányú órát – az ifjú Berde Botondnak.

1946-ban lett az MTA levelező tagja, székfoglalójának témája a hormonok szinergizmusa volt. Az 1946/47. tanévben neveztek ki a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem orvosi karának gyógyszeres tanszékére.

Munkássága a fiziológia majdnem minden területére kiterjedt. Jelentősek a zsírsanyagcsere, a narkózis („minden v. semmi törvény”), a szív élettana, az anyagcsere, a hőszabályozás, a specifikus dinamikus hatás, a pajzsmirigy fiziológiája (thermothyrin-hormon), valamint az infekció és immunitás terén végzett kutatásai.⁹

1950. január 11-én hunyt el Genfben.

Képek jegyzéke:

1. Mansfeld Géza Universal márkájú karórája (Pécsi Egyetem történelmi Gyűjtemény)
2. Narkózis és alvás című művének címlapja (1943) (Pécsi Egyetem történelmi Gyűjtemény Könyvtára)
3. A Gyógyszertan első kiadásának címlapja (1910) (Pécsi Egyetem történelmi Gyűjtemény Könyvtára)
4. Mansfeld Géza arcképe (Pécsi Egyetem történelmi Gyűjtemény)
5. A Vénygyűjtemény címlapja (Pécsi Egyetem történelmi Gyűjtemény)

INTÉZETI, KLINIKAI HÍREK, INFORMÁCIÓK

Az Alapellátási Intézetből

■ 2019. február 28. és március 2. között rendezték Hajdúszoboszlón a Családorvos Kutatók Országos Szervezete (CSAKOSZ) XVIII. Kongresszusát, melyen a következő előadások hangzottak el: *Pozsgai Éva és mtsai*: „A kolorektális daganat diagnózisáig és kezeléséig eltelt idő összehasonlítása Baranya megyei betegek esetén”; *Radványi Ildikó, Csikós Ágnes*: „Mit (te)gyünk a rák ellen?”; *Busa Csilla és mtsai*: „Mit várnak a betegek az orvosuktól életük végén?”; *Frank Nóra, Csikós Ágnes*: „Az életvégi hidrálás etikai és gyakorlati dilemmái”; *Szebeni Zoltán és mtsai*: „A 2-es típusú cukorbetegség háziiorvosi gondozásának problémái: az edukáltság szerepe az öngondozásban”; *Schranz Tamás és mtsai*: „A 2-es típusú cukorbetegség háziiorvosi gondozásának problémái: öngondozás és a cukorbetegség eredményes kezelése”; *Rinfel József*: „Terápiás együttműködés: a megosztott döntéshozatal szerepe a cukorbetegség gondozásában”; *Nagy Zsanett oh. és mtsai*: „Az időskori demenciák háziiorvosi diagnosztikáját segítő és gátló tényezők”; *Heim Szilvia és mtsai*: „Demencia és alapellátás: az oktatás szerepe a háziiorvosi szerepvállalás vonatkozásában”; *Várnai Réka és mtsai*: „Elérhető farmakogenetikai vizsgálatok az alapellátásban, Magyarországon”.

■ 2019. március 7-8. között Amszterdamban rendezték a „Palliatív szedáció” elnevezésű projekt nyitó találkozóját. A projekt egy öt éves program, mely a H2020 keretén belül szerveződik, a vizsgálatban nyolc ország intézetei, köztük a PTE ÁOK részéről az Alapellátási Intézet, valamint az Európai Palliatív Társaság (EAPC) vesznek részt. A nyitó találkozón intézetünkben *Csikós Ágnes, Pozsgai Éva* és *Busa Csilla* vett részt.

Az I. sz. Belgyógyászati Klinikáról

■ A PTE Általános Orvostudományi Kar és Gyógyszerésztudományi Kar 2019. évi TDK Konferenciája február 19-21. között zajlott karunkon. Az I. számú Belgyógyászati Klinikáról Kenyeres Péter és Márton Zsolt témavezetésében *Németh Álmos* (VI. évf.) II. helyezést nyert el az Operatív orvostudományok II. szekciójában, ezáltal lehetőséget kapott az idei Országos Tudományos Diákköri Konferencián való részvételre. Témája az „Apoptózis és nekrozis markerek vizsgálata sikeres cardiopul-

monalis resuscitation átesett betegpopulációban” volt. Sándor Barbara és Kenyeres Péter témavezetésében *Kevey Dóra V.* évfolyamos hallgató a Konzervatív klinikai orvostudományok IV. szekciójában a „Preeclampsias édesanyák és újszülöttjeik hemoreológiai paramétereinek vizsgálata” című előadásáért közönségdíjban részesült.

■ A 2019. január 25-én a Budapesten tartott és a Magyar Tüdőgyógyász Társaság által szervezett kreditpontos tanfolyamon *Balikó Zoltán* „Indokolt-e kortikoszteroid adása pneumóniában, és ha igen, mikor? A 2018-as ERS kongresszuson elhangzottak nyomán” címmel, *Mezősi Emese* „Endokrin eltérések tüdőrákban, a kezelés endokrin szövődményei”, *Bajnok László* „Hyponatremia okai és kezelési szempontjai” címmel tartottak előadást.

Gasztroenterológiai Tanszék és Infektológiai Tanszék:

■ Február 23-án a Magyar Gasztroenterológiai Társaság Colon Szekciójában Debrecenben *Sarlós Patrícia* előadást tartott „Az IBR regiszter létrehozása és bemutatása” címmel. Ugyanitt *Péterfi Zoltán* „Hasmenéses betegek infektológiai osztályon – kit utaljanak osztályukra, nem infect. hasmenéseket milyen esetben kezelik, mikor kérnek más szakma specifikus segítséget” címmel adott elő.

Kardiológiai és Angiológiai Tanszék:

■ Klinikánk szervezésében a Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórházban került lebonyolításra a kardiológiai kötelező szinten tartó tanfolyam február 21-23. között. A tanfolyamon klinikánkról *Tóth Kálmán, Czopf László* és *Habon Tamás* adtak elő.

Pulmonológiai Munkacsoport:

2019. február 2-án Pécsen, az Onkoterápiás Intézet által szervezett Pécsi Immuno-Onkológiai Napokon *Sárosi Veronika* „A tüdődaganatok immunterápiája” címmel tartott összefoglaló előadást és esetismertetést.

A II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrumból

■ A *Tanulságos esetek fórumán* február 18-án *Sütő Gábor* „Immunhiány, autoimmunitás és a betegjogok” címmel tartott előadást, március 4-én *Wittmann István* és

Kovács Tibor „Az 1-es típusú diabetes mellitus késői formája – a Latent Autoimmun Diabetes in Adults (LADA)-ról néhány eset kapcsán” adtak elő.

■ Február 23-án a XX. Jubileumi Budapest Diabetes Szimpóziumon *Wittmann István* „SGLT-2-gátló kezelés a klinikai gyakorlatban” címmel tartott előadást.

■ Klinikánk szervezésében március 2-án Pécsen rendezték meg a „Tavaszi továbbképzés háziiorvosoknak, belgyógyászoknak, nefrológusoknak, kardiológusoknak, hypertonológusoknak, immunológusoknak, diabetológusoknak, lipidológusoknak” című rendezvényt. A rendezvényen *Wittmann István, Kovács Tibor, Sütő Gábor, Nagy Zsuzsanna* és *Beró Tamás* üléselnökök voltak. *Wittmann István* „A diabetológia aktualitásai”, *Sütő Gábor* „Az immunológia és a nephrológia határterületei”, *Kovács Tibor* „A hypertónia aktualitásai”, *Nagy Zsuzsanna* a „Göbös pajzsmirigybetegség”, *Beró Tamás* a „Differenciált iv. PPI-használat”, *Molnár Gergő* a „DPP4 vs. GLP1-receptor-agonista”, *Fülöp Gábor* a „Lipidológia” című előadásokat tartották.

■ Március 7-8. között Bukarestben rendezték az 5. International Conference on Interdisciplinary Management of Diabetes Mellitus and its Complications című rendezvényt, melyen *Wittmann István* üléselnökként és előadóként vett részt. Előadásának címe: „Epidemiology of the cardiovascular and renal complication of diabetes mellitus”.

■ Március 7-9. között Tihanyban rendezték a XXIII. Dunántúli Diabetes Hétvége elnevezésű rendezvényt. A konferencia szervezőbizottságának tagja volt *Molnár Gergő*, a programbizottság munkájában *Wittmann István* és *Molnár Gergő* vettek részt. *Wittmann István* „Új adataink a NEAK adatbázis elemzéseiből” címmel, *Fülöp Gábor* „Az acilált GLP-1-RA-ák: molekulaszerkezet, farmakológia és klinikai következmények” címmel tartott előadást. *Molnár Gergő* volt az üléselnöke a *Progresszív betegség – progresszív kezelési stratégia. A szitagliptin és az ertugliflozin helye a 2-es típusú diabétesz kezelésében* című szekciónak, melyben „Progresszív betegség” és „progresszív kezelési stratégia” címmel előadást is tartott. *Molnár Gergő* moderátora volt a *Antidiabeticumok összűzben* című kerekasztal beszélgetésnek.

■ Március 11-én *Sági Balázs* sikeresen

megvédte „Artériás érfalmerevség és kardiovaszkuláris szövődmények krónikus vesebetegségben” című PhD-értekezését.

A Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinikáról

■ *Orosz Éva, Bodzai Gréta, Végh Ildikó, Kalinics Péter és Pap István* képviselte klinikánkat a 2019. február 7-8. között a Semmelweis Egyetem Fül-, Orr-, Gégészeti és Fej-, Nyaksebészeti Klinikán megrendezett éves Rhinológiai és FESS tanfolyamon. A kétnapos továbbképzés első felében az orr és melléküregek alapvető anatómiai ismereteiről és különböző endoszkópos melléküregekből szóltak az előadások. A tanfolyam második napján lehetőség nyílt kadáver disszekciós gyakorlaton részt venni.

■ *Szanyi István, Piski Zalán, Kovács Márton és Uzsaly János* részt vett 2019. február 21-24. között a negyedik alkalommal megrendezett Budapesti Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Napokon. A tanfolyam két fő témája a fül-orr-gégészeti immunológia és allergológia, valamint a nehézlégzést okozó kórképek volt. *Szanyi István* „Orrlégzést akadályozó betegségek műtéti megoldása. FESS alapok” címmel, *Piski Zalán* „Orrlégzési gátoltságot okozó betegségek differenciáldiagnosztikája” címmel tartott előadást.

A Gyermekgyógyászati Klinikáról

Általános Gyermekgyógyászati Tanszék

■ 2019. február 1-jén rendezték meg a

VIII. Fehérvári Orvosnapokat Székesfehérváron. Az eseményen *Mosdósi Bernadett* „Juvenilis idiopathias arthritis” című előadásával vett részt.

■ 2019. március 30-án a Magyar Immunológiai Társaság (MIT) – Magyar Allergológiai és Klinikai Immunológiai Társaság (MAKIT) – Gyermekgyógyász Társaság Immunológiai Munkacsoport (GYIM) továbbképzésén, Salgóbányán *Mosdósi Bernadett* „Autoinflammatorikus szindrómák” címmel tartott előadást.

A Magatartástudományi Intézetből

■ *Kállai János* meghívására *dr. Rózsa Sándor* pszichológus, a Washington University School of Medicine St. Louis (USA) munkatársa február 22-én előadást tartott a Magatartástudományi Intézet könyvtárában. Előadásának címe: „Új személyiségvizsgáló kérdőív fejlesztési eljárások”.

■ *Laki Beáta* a Pécsi Orvostanhallgatók Egyesülete által szervezett nőnap megemlékezés keretén belül március 8-án előadást tartott a Dékáni Tanácssteremben „»Nem«-kérdés” címmel az egyenlőség, a szabadságjogok illetve a nem-választás és annak etikai kérdéseiről.

■ Az Agykutatás Hete című rendezvényen (március 12-13.) intézetünket *Simon Eszter* és *Matuz András* képviselték „A megtréfált agy: test és perceptuális illúziók” című előadásukkal.

■ 2019. március 15-én Pécsen a IV. Országos Egészségnevelői Tréning keretében az „Egészség Coaching” témában *Gács Boróka* tartott nagy sikerű tanfolyamot.

Az Orvosi Biológiai Intézet és Központi Elektronmikroszkópos Laboratóriumból

■ A Magyar Idegtudományi Társaság 2019. január 17-18-án Debrecenben megrendezett 16. konferenciáján intézetünkben *Ábrahám Hajnalka, Sóki Noémi, Molnár Judit Eszter és Boros Melinda* vettek részt és a következő posztereket mutatták be: *Sóki Noémi és mtsai*: „Investigation of synapses in the neocortical white matter in human temporal lobe epilepsy”; *Molnár Judit Eszter és mtsai*: „Sprouting of parvalbumin-immunoreactive axons in the dentate gyrus of temporal lobe epilepsy with different etiologies”.

■ *Rauch Tibor* a „Targeted Inhibition of Epigenetic Enzyme EZH2 Reduces Particle-induced Osteolysis in Mice” című poszterrel szerepelt az Annual Meeting of Orthopedic Research Society 2019. február 2-5. között Texasban, az Austin Conventional Centerben tartott konferencián.

A Sebészeti Klinikáról

■ *Vereczkei András* tartott előadást a „Baxter: Fókuszban a táplálás” konferencián a sebészeti betegek táplálásterápiájáról.

■ A 2019. évi Magyar Ápolók Napja alkalmából *Szabóné Nagy Izabella* „A Hivatásért Árpád-házi Szent Erzsébet Emlék-oklevél” kitüntetésben részesült, míg *Sepovitsné Marcsi Szilvia* a MESZK Baranya Megyei Területi Szervezet Kamarai Díját kapta meg.

Forrás: mta.hu

Az MTA tárgyalódelegációjának levele az Akadémia közösségéhez

Az MTA tárgyalódelegációja – Lovász László, az MTA elnöke, Török Ádám, az MTA főtitkára, Freund Tamás, az MTA alelnöke, Vékás Lajos, az MTA alelnöke, Fazekas Károly, az Akadémiai Kutatóhelyek Vezetőinek Tanácsa elnöke, valamint Kollár László osztályelnök – március 11-én levélben tájékoztatta az MTA tagjait, a kutatóintézet-hálózat munkatársait, a közgyűlési képviselőket és az MTA Titkársága munkatársait arról a szándéknyilatkozatról, amelyet március 8-án írt alá az MTA és az ITM vezetője. Az alábbiakban ezt a levelet közöljük.

2019. március 12.

Tisztelt Kutatótársaink! Tisztelt Munkatársaink!

2019. március 8-án az MTA elnöke és az ITM minisztere szándéknyilatkozatot írt alá, amelyben az MTA elnöke tudomásul vette, hogy a Kormány az MTA kutatóintézet-hálózatát az Akadémia szervezetén kívül kívánja működtetni. A szándéknyilatkozat további pontjai közösen elfogadott sarokpontokat rögzítenek.

Meggyőződésünk továbbra is az, hogy a tudományos kutatás szabadsága, a minőségi elvárások következetes érvényesítése egy, az MTA kezei között, megújult szervezeti, irányítási keretek között működő intézethálózatban biztosítható legjobban.

A tárgyalások során azonban Miniszter úr elmondta, hogy a Kormány nem fogadja el az MTA álláspontját, és az MTA kutatóintézet-hálózat akadémiai köztestülettől független, új szervezeti formában történő működtetését a kormányzati álláspont sarokkövének tartja. Kilátásba helyezte, hogy amennyiben az MTA ragaszkodik saját álláspontjához, akkor a Kormány törvénymódosítással az MTA egyetértése nélkül is átveszi a kutatóintézeteket.

A szándéknyilatkozat megvalósulása esetén egyben maradhat a kutatóhálózat, az MTA megkerülhetetlen lesz ennek szakmai irányításában és döntéseiben, továbbá megmaradna a kutatóhálózat ingó és ingatlan vagyona és az MTA „brand” is.

A következő időszak fő feladata az lesz, hogy a megállapodás részleteinek kidolgozása során ezeket a célokat és a hozzájuk tartozó garanciákat minél teljesebben érvényesíteni tudjuk. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy olyan javaslatokat vihessünk a Közgyűlés elé, melyek intézményes biztosítékát nyújtják a független és magas színvonalú tudományos kutatómunkának az MTA intézethálózatában.

Budapest, 2019. március 11.

Az MTA tárgyalódelegációja: Lovász László, az MTA elnöke s.k., Török Ádám, az MTA főtitkára s.k., Freund Tamás, az MTA alelnöke s.k., Vékás Lajos, az MTA alelnöke s.k., Fazekas Károly, az AKVT elnöke s.k., Kollár László osztályelnök s.k.

2019. március 8.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ELNÖKE és az INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTER („A TÁRGYALÓ FELEK”) SZÁNDÉKNYILATKOZATA

I. A Magyar Tudományos Akadémia elnöke tudomásul veszi a Kormány szándékát, miszerint az MTA kutatóintézet-hálózatát az Akadémia szervezetén kívül kívánja működtetni.

II. A tárgyaló felek megállapodnak abban, hogy az MTA kutatóintézet-hálózatának 2020. január 1-től történő működtetésére a következő elvek mentén dolgoznak ki javaslatot:

1. Az MTA kutatóintézet-hálózata az új struktúra kialakulásakor egyben marad, az esetleges belső strukturális változtatásokról az új Irányító Testület dönt.
2. A létrehozandó Irányító Testület(ek)be az MTA és a Kormány paritásos alapon küld képviselőket, a tudományos közösség többségi részvételének biztosítása mellett. A testület elnökét az MTA elnöke és a tudománypolitikáért felelős miniszter konszenzusos javaslata alapján a miniszterelnök nevezi ki.
3. Az MTA kutatóintézet-hálózat által használt/működtetett vagyon az MTA tulajdonában marad. Az érintett vagyon új konstrukcióban történő rendelkezésre bocsátásának jogcímét meg kell határozni.
4. Az intézetek az MTA névjegyét („brandjét”) használhatják, ha az MTA követelményeinek megfelelnek.
5. A kutatóintézet-hálózat világos, hosszú távú stratégia mentén (beleértve a finanszírozást is) működik.
6. Az intézethálózat működtetését önálló jogi személy végzi. Ennek jogi formáját a tárgyaló felek később egyeztetik.
7. Az ITM minisztere biztosítja a 2019. január 1. és 2019. május 31. közötti időszakra az MTA kutatóintézet-hálózat működését szolgáló személyi és dologi forrásokat.
8. A fenti elvek szerinti megállapodást követő időszakban az új irányítási rendszer életbe lépéséig az MTA kutatóintézet-hálózat finanszírozása legalább a 2019. évi színvonalon biztosított.
9. A Kormány célja a kutatási források jövőbeli növelése.

Budapest, 2019. március 8.

Lovász László akadémikus, az MTA elnöke
Palkovics László akadémikus, az ITM minisztere

A következő hetekben a tárgyaló felek kidolgozzák ennek részleteit, és az így születő javaslat a megfelelő eljárásrendben az Akadémia legfőbb döntéshozó testülete, a Közgyűlés elé kerül.

Az MTA doktora cím a kutatói teljesítmény garanciája – interjú Kovács L. Gáborral

Az MTA doktora címnek egyedülálló rangja van. Igazi értékét az adja, hogy egy országos megmérettetés során szakterülete tudományos közössége ismeri el egy kutató addigi tevékenységét és pályamunkáját. Amolyan minőségbiztosítás a tudományban – mondta Kovács L. Gábor, az MTA Doktori Tanácsának elnöke. Az akadémikus az mta.hu-nak adott interjújában beszélt arról is, hogy a gyakorlat azt mutatja: az MTA doktora címet megszerző kutatót a legtöbb egyetemen rövidesen kinevezik egyetemi tanárrá.

– Bizonyára Ön is többször szembesült azzal, hogy tájékozott, de a tudományos életet kevésbé ismerő emberek sem tudják pontosan, mit jelent az MTA doktorának lenni: tudományos fokozatot vagy címet?

– Igen, de nem is tekint vissza túlságosan régi múltra ez a cím. Az 1990-es évek közepéig egy olyan tudományos minősítő rendszer működött, amely egy alacsonyabb és egy magasabb fokozatot különböztetett meg – előbbi volt a kandidatúra, utóbbi a tudományok doktora fokozat. Mint ismert, ez nem sokkal a rendszerváltás után megváltozott. Ma egyetlen tudományos fokozat létezik, a PhD, amelyet az egyetemek ítélnek oda különböző doktori iskoláikban. Az MTA doktora nem fokozat, hanem cím, amelynek előfeltétele a PhD megléte, de annál jóval magasabb tudományos teljesítményért jár. Annak adományozhatja a Magyar Tudományos Akadémia, aki tudományos fokozattal rendelkezik, nemzetközi szinten kiemelkedő tudományos munkát folytat, emellett tudományos műhelyt hoz létre, és elősegíti a fiatalok kutatómunkáját.

– Mi adja leginkább a cím értékét?

– Az, hogy a pályázó tudományos munkáját rendkívül alaposan, másfél-két év alatt körülbelül 100 szakértő minősíti.

Ez egyedülálló a magyar tudományos életben.

A cím tehát a kutatói teljesítmény garanciája. Nemzeti szinten, egységes alapelvek szerint, de az egyes tudományterületek sajátosságait szem előtt tartva több szűrési folyamat nyomán nyerhető el. A bírálók mind rendelkeznek tudományos fokozattal. Nagy részük egyeteméről érkezik, de szép számmal vannak közöttük akadémiai kutatók és külföldi szakemberek is. Többségükben egyetemi tanárok, emellett akadémiai és más kutatóintézetek kutatói és külföldi szakértői. Ezt az eljárást joggal nevezte az MTA Elnöksége tavaly decemberi állásfoglalásában olyan minőségbiztosítási folyamatnak, amelyet az Akadémia a saját tagjainak megválasztása során is megkövetel, azaz csak az MTA doktora címmel rendelkező tudósok jelölhetők akadémikusnak.

– Korábban Magyarországon a legmagasabb tudományos címnek a tudomány doktora cím számított. Ennek birtokosai azonos elbírálás alá esnek az MTA doktoraival?

– Igen. Nincs számottevő különbség a kettő között, mert a tudomány doktora fokozatot az MTA Doktori Tanácsának megalakulásakor, 1995-ben automatikusan elismerték.

– Hányan vannak ma az MTA doktorai?

Mintegy 2700-an. Ők jelentik a tudományos minősítés képzetbeli piramisának a közepét. Az alapját a PhD-vel rendelkező kutatók adják, ők körülbelül 22 ezren vannak. A csúcsot pedig az akadémiai tagság jelenti. Ők legfeljebb 365-en lehetnek.

Kovács L. Gábor orvos, az MTA rendes tagja, a Pécsi Tudományegyetem Széchenyi-díjas professor emeritusa, a PTE Szentágotthai János Kutatóközpont alapító elnöke. Szakterülete a laboratóriumi diagnosztika, kutatómunkája a betegségek korai laboratóriumi markereivel kapcsolatos. 2017 májusa óta az MTA Doktori Tanácsának elnöke.

– Az előbb említette, hogy a tudomány doktora fokozatot az MTA Doktori Tanácsának megalakulásakor, 1995-ben automatikusan elismerték. Ha a fokozat és a cím egyenértékű, akkor mi változott?

– Bár mint mondtam, minőségi különbség nincsen a kettő között, az azért eltérést jelent, hogy az MTA doktora cím elnyerésének előfeltételei sokat változtak. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy folyamatosan finomodott a rendszer. A Doktori Tanács megalakulása után fokról fokra születtek meg az Akadémia egyes tudományos osztályaihoz, illetve azokon belül az egyes szakmákhoz, tudományos bizottságokhoz kötődő doktori minimumkövetelmények, előfeltételek. Mára ezek egész rendszert alkotnak, mindenki tisztában lehet velük, mert olvashatóak az Akadémia honlapján.

– Milyen hosszú folyamat végén nyerhető el a cím, és milyen feltételeket kell teljesítenie a pályázónak?

– Ha a pályamunkaként beadott mű megírásának előkészületeit, valamint magát az írást nem számítjuk, akkor körülbelül másfél-két éves folyamat végén nyerik el a pályázók a címet. A pályázók zöme egyébként 45 és 60 életév közötti kutató. Az egyetemet általában 23-25 évesen végzik el az emberek, így az akadémiai doktori pályázók mögött általában 20-40 éves tudományos munkásság áll.

– Átlagosan milyen arányú a lemorzsolódás?

– A pályázók 10-12 százaléka fejezi be eredménytelenül a megkezdett folyamatot, de az esetleges problémák általában már viszonylag korán kiderülnek. Eleinte ugyanis azt vizsgálják meg, hogy a pályázó életútjával tudja-e bizonyítani, hogy mennyire ismeri a tudományos világ, vannak-e mögötte tanítványok, illetve kutatócsoport.

– Mennyire lehet ezeket egzakt módon megítélni?

– Elég pontosan. Az orvosoknál például az utánpótlás nevelésére vonatkozóan külön mérőszám van. Ebből kiderül, hogy van-e olyan tanulmánya az illetőnek, amelyben a tanítványa első szerző, ő pedig utolsó szerző. Ilyen publikáció nélkül például senki sem megy át az első szűrőn. Mindezek után pedig a pályázó megmérettetik saját tudományos közösségében.

– Milyen arányban képviselik az MTA doktorai a különböző tudományterületeket?

– A jelenlegi adatok alapján legtöbben, 1043-an a matematikai és természettudományok területéről, valamivel kevesebben, 1016-an az élettudományok területéről, 662-en pedig a bölcsész- és társadalomtudományi területről szereztek meg a címet.

– A különböző tudományterületek közötti különbségek hogyan jelennek meg az elbírálási folyamatban?

– Minden tudomány osztálynak és tudományos bizottságnak saját doktori minimumkövetelményei vannak. Például a bi-

ológust nem a nyelvészek követelményei alapján ítéljük meg, vagy fordítva, de még a régészt sem a történészek mércéjével mérjük, hogy egy az előbbinél sokkal közelebb álló példát hozzak. A tudományok mára nagyon specializálódtak. A különbségek már az egymáshoz közeli szakmák között is igen nagyok. Az alapvető követelmények annyiban egységesek, hogy igyekeztünk a tudományos teljesítményt, a publikációkat és a hivatkozásokat minél inkább mérhetővé tenni. Emellett azonban sosem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a publikációk és hivatkozások számai önmagukban nem értékmérők. Kiemelkedően fontos szempont az egyes munkák megítélésekor a minőség és a színvonal. Megtörténhet, hogy valaki számszerűen teljesíti az előírt követelményeket, de mégsem képviseli a szakma által elvárt nemzetközileg kiemelkedő tudományos szintet.

Az egyes diszciplínák közötti különbségekből ered az is, hogy van, ahol a pályázók életkora sokkal alacsonyabb, mint az átlag – például a matematikában vagy a fizikában –, máshol, például a bölcsészet- és a társadalomtudományokban, ahol nagyon sokat kell olvasni, a kutatás maga nagyon időigényes. Ott a pályázók sokszor idősebbek, mint az átlag. Vannak szakmák, amelyekben a kutatók egyedül dolgoznak, és ritka a társszerzős munka. Ez általában a bölcsészettudomány jellemzője. Egyedül pedig sokkal hosszabb idő alatt hozható létre egy kiemelkedő produktum, mint azokban a szakmákban, ahol jellemzően teamekben, kutatócsoportokban dolgoznak, ahol egy kutató egyedül nem is érhet el kimagasló eredményt. A természettudományokban nagy az eszközigény, például az orvos kutató nem tud egyedül megvenni egy nagy értékű műszert, hogy a saját szakterületéről is mondjak példát.

Forrás: univpecs.com

50 ínycsiklandó étellel a Föld körül

A tavaszi szemeszterben lát napvilágot egy készülőben lévő különleges könyv, amelyhez a recepteket a PTE hallgatói küldték be, és 50 különböző nemzet ételei közül mutatnak be egyet-egyet Algériától Vietnámgig. Feltettem néhány kérdést ezzel kapcsolatban Berta Anikónak, a PTE ÁOK Angol-Német Hallgatói Önkormányzat (EGSC) irodavezetőjének, akitől ez a csodás ötlet származik.

– Mióta foglalkozol külföldi hallgatókkal?

– 2002 óta dolgozom az orvoskaron, először angol orvosi szaknyelvet tanítottam magyar hallgatóknak, majd később elkezdtem magyar orvosi szaknyelvet tanítani az angol programon. Minden a magyar óráimon kezdődött, hiszen a nyelven kívül igyekeztem a nemzetközi hallgatókat a magyar kultúrával és magyaros ízekkel is megismertetni. Azt szerettem a legjobban, amikor elsőéves csoportokat kaptam és 4 szemeszteren keresztül tudtam őket tovább vinni, felkészítve őket a magyar vizsgára, ami nélkül már jó pár éve nem lehet feljebb menni harmadévre. Aztán 2014-ben átvettem az EGSC iroda vezetését, így mindennapos lett a kapcsolat a külföldi hallgatókkal, mivel az irodám elsődleges feladata biztosítani a hallgatók érdekeinek képviselését.

– Mindig is tudtad, hogy ennyiféle kultúrával fogsz együtt dolgozni?

– Angol-német szakon végeztem a pécsi bölcsészkaron, ezekkel a kultúrákkal tantárgyi szinten is ismerkedtünk, sokat utaztam és nyitott voltam más kultúrák irányába is. Nagyon örülök annak, hogy az orvoskar vezetése kiemelt figyelmet szentel a kulturális különbségek megfigyelésének, azok oktatók felé történő ismertetésének, hiszen a

– Milyen a nők, illetve a férfiak aránya az MTA doktori között?

– 2700-ból valamivel több, mint 400-an vannak a nők. Sajnos az MTA doktora címmel rendelkező hölgyek száma nem fejezi ki a nők tudományban betöltött súlyát. Az MTA – különösen az elmúlt években – elkötelezett a női kutatók tudományos előmenetelének támogatása iránt. Pontosan tudjuk, hogy a PhD-fokozat megszerzését követő időszakban egyebek mellett a családi kötelezettségek és a nőket nem preferáló jövedelmi viszonyok miatt milyen nehézségeket jelent az MTA doktora cím megszerzésével járó feladatok teljesítése. Ezért is örültem, hogy az Akadémia olyan pályázatot indított a közelmúltban, amely a kisgyermeket nevelő kutatónők és kiskorú gyermeküket egyedül nevelő kutatók tudományos előmenetelét segíti.

– Milyen többletet jelent az MTA doktora cím birtokosának lenni a megbecsülés mellett?

– A presztízs önmagában is fontos, de – bár a felsőoktatási törvény nem írja elő – a gyakorlat azt mutatja, hogy az MTA doktora címet megszerző kutatót a legtöbb egyetemen rövidesen kinevezik egyetemi tanárrá.

A cím a vonatkozó 1995-ös kormányrendelet alapján pénzzel is jár, a tiszteletdíj mértéke havonta 90 ezer forint. Ez minden bizonynyal mindenkinek jól jön, de nyilvánvaló, hogy senki sem ezért a pluszösszegért vállalja a hatalmas, több évtizedes tanulást és munkát követő megmérettetést. Bizton állíthatom, hogy az egyetlen valódi motiváció a belső igény, hogy az ember olyan értéket állítson elő, amelyet a kollégái is elismernek.

hallgatókkal történő sikeres kommunikáció és oktatásuk egyik alappillére a kulturális különbségek ismerete és azok elfogadása.

– Hogyan látod, mennyire főznek a hallgatók?

– Nagyon sokukról tudom, hogy rendszeresen főznek, mert két évig dolgoztam egy, közvetlenül a hallgatók részére beüzemelt mikrók és isteni illatok mellett lévő irodában. Sok hallgató hoz magával főtt ételt, amelyet általában előző este készítenek, sokszor több napra előre. Tavaly volt például egy nigériai származású hallgatóm, aki az orvosi egyetemet három kisgyerek mellett végezte el. Egyszer elmesélte, hogy néz ki nála egy átlagos hétvége. Minden hétvégén szombat reggeltől vasárnap estig főz, majd az egy hétre elegendő ételeket kisebb adagokban lefagyasztja. Másokat pedig a hangjuk alapján felismerem az ételszállító cégek diszpécserrei, merthogy ők csak rendelnek.

– Honnan jött a nemzetközi szakácskönyv ötlete?

– Az ötlet és kezdeményezés tőlem származik, az inspiráció viszont egy angol lánytól, aki már végzett, és orvosként dolgozik. 2018 júliusában az orvosavató előtti napon megkeresett **Rebecca Connearn** és átadott nekem egy nagyon kedves ajándékot. Pécsi éve alatt minden egyes Nemzetközi Esten ő készítette el a brit nemzeti asztal finomságait, de soha semmit nem tudtam megkóstolni, mert arra figyeltem, hogy minden rendben legyen a rendezvény körül. Összefűzte nekem azokat a recepteket, melyek alapján az ételeket készítették. Nagyon nagy becsben tartom, csakúgy, mint a többi, hallgatóktól kapott receptjeimet.

Az ötlettel felkerestem rektor urat és dékán urat, mindketten nagy örömmel fogadták a kezdeményezést és úgy döntöttünk, hogy a felhívásunkat az egyetem minden külföldi hallgatója részére ki-

küldjük, így az elképzelést összegyűjtési szinten megvalósítva. A Kapcsolati és Nemzetköziesítési Igazgatóság munkatársaival, egy nagyon jó csapattal dolgozunk *A Multicultural Recipe Book* nevű projektünk sikerén. A kötet címe az egyik kínai recept "Three Delicacies on Earth" nyomán **"50 Delicacies on Earth"** lesz. 49 külföldi és 1 magyar receptet fog tartalmazni a könyv, amely várhatóan március közepén jelenik meg, magyarul és angolul, és országos terjesztésbe is kerül. A Nemzetközi Tavasz nyitó rendezvényén, a Nemzetközi Esten fogjuk beharangozni.

– **A receptek hallgatóktól származnak?**

– Igen, mindegyik recept hallgatótól származik, Algériától Vietnámgig terjed a skála. Kiemelt figyelmet szentelünk a PTE új, hallgatói nagykövet programjának, 4 hallgatói nagykövetünk (Kajmán-szigetek, Kamerun, Jordánia, Nigéria) receptjét is tartalmazni fogja a könyv.

– **Hogyan fog kinézni a készülő gyűjtemény? Minden étel el is készül?**

– Minden ételt elkészít a projekt séfje, Lokodi Ákos a receptet beküldő hallgatóval. A könyv egy exkluzív, nagy alakú kiadvány lesz, amit jó kézbe fogni. Minden receptre négy oldalt szánunk, és Kalmár Lajos szép fotóival illusztráljuk a recepteket. A borral társítható ételek mellé egy borajánlóval készülünk: az egyetem Szőlészeti és Borászati Kutatóintézete a Pécsi Borozóval karöltve a Pannon régióban termelt borfajták közül választja ki az ételekhez passzoló italokat. Ez egy nagyon izgalmas feladat, hiszen nemzetközi ételekhez helyi borokat ajánlunk. További közreműködő partnerünk a Zsolnay Manufaktúra, néhány ételt Zsolnay porcelánban fogunk tálalni.

– **Jellemzően mennyire kellenek egzotikus alapanyagok az ételek elkészítéséhez? Ezek beszerezhetők Magyarországon?**

– Azt kértük a hallgatóktól, hogy lehetőleg olyan recepteket küldje-

nek be, amikhez könnyen beszerezhetők az alapanyagok Pécsen is. Nagyon sok hallgatónk érkezett óceánpartról, szigetekről, tengerek mellől, ők általában hiányolják az otthon megszokott alapanyagokhoz való hozzáférést. Számos halrecept érkezett, a halakat és rákokat be tudjuk szerezni, csakúgy, mint az afrikai és ázsiai konyhák tipikus hozzávalóit és fűszereit. A Nagy Jenő utcában található Choy üzlet valamint az Ízes Magyar Csemege szponzorálja a könyvben bemutatásra kerülő ételek elkészítését, a főzéshez szükséges alapanyagokat tőlük kapjuk.

– **Mi a célja ennek a receptgyűjteménynek?**

– A célunk az, hogy bemutassuk, milyen sok országból vannak hallgatóink (csak 50 főről a kötetben) és milyen ételek jellemzőek rájuk. Mindannyian szeretünk enni, új ízeket kipróbálni, az ételek összeköthetnek minket. Az étkezés sokkal több annál, hogy táplálékot veszünk magunkhoz, az étkezés közösségi élmény. Többek között ezért is várjuk, hogy elkészüljön az új orvostudományi épület, melynek menzája is lesz.

– **Milyen érzés folyamatában benne lenni a megvalósulás során?**

– Izgalmas. Nagyon izgalmas. Remélem, minden rendben lesz és sikeres projektet zárunk.

– **A nemzetközi hallgatók népviseletét bemutató naptár szintén nagyon jó ötlet volt, idei naptár is lesz?**

– Az elmúlt években több, városi civil szervezet munkáját ismertem meg, így kerültem kapcsolatba a Pécs-Normandia Lions Clubbal. Münster Edinával karöltve összeállítottunk egy multikulturális naptárt 12 egyetemista közreműködésével, amelynek bevételével a Lions Club által működtetett anyaszállást segítettük. Bár nagyon nemes volt a szándékunk, arra a következtetésre jutottunk, hogy nem készítünk több naptárt, ellenben folytatjuk a 2018-ban kezdett tradíciót: minden Nemzetközi Esten felvonultatunk egy nemzeti viseletet bemutató show-t.

Forrás: pte.hu

Energiahatékony és energiatudatos a PTE

A Pécsi Tudományegyetem, első hazai egyetemként csatlakozott az Európai Unió által a három legjobb fenntartható fejlődési témájú energiahatékony program egyikének nyilvánított Virtuális Erőmű Programhoz (VEP). A program keretében az egyetem vezetői március 6-án az „Energiahatékony Intézmény”, valamint az „Energiatudatos Iskola” díjakat vehették át a Parlamentben.

A program ötletgazdája és működtetője a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit (MI6) Kft., amely 2011 óta a hazai zöld gazdasági szakmapolitikai stratégiaalkotás meghatározó szereplője. A Virtuális Erőmű Program célja, hogy a partnerek energia- és CO2 megtakarításait pályázatain keresztül összegyűjtse, bemutassa, jó példákat megossza és díjazza. A VEP pályázataihoz bárki csatlakozhat, és ezzel kiaknázhathatja a mások jó példáján alapuló gyors tanulás lehetőségét.

A program keretében meghirdetett felhíváshoz, nevezetesen az Energiahatékony Kiválósági Pályázathoz két kategóriában is sikerrel csatlakozott a PTE és gyakorló iskolája: felsőoktatási intézményként elsőként nyert a pályázaton és viselheti az Energiahatékony Intézmény címet, míg a Gyakorló Általános Iskola, Gimnázium és Óvoda az Energiatudatos Iskola címet.

Az Energiahatékony Intézmény Díj lényegében az Energiahatékony Kiválósági Pályázat második szintje. Amennyiben egy intézmény szeretné elérni ezt a szintet, akkor már megvalósult, sikeres, számszerűsíthető megtakarítást elért energiahatékony intézkedést kell tudni felmutatnia. A PTE pályázaton való részvételét inspirálta egyrészt a világ egyetemének "zöld" mérőszámokon alapuló rangso-

ra, amelyet minden évben összeállít a University of Indonesia a fenntartható környezeti fejlődés elősegítésére, támogatására, és amely listán a Pécsi Tudományegyetem szépen halad egyre feljebb. Inspirálta másrészt az egyetem környezetfilozófiája, amelynek lényege, hogy bátorítja a legjobb gyakorlatot, újítást, irányítást a fenntarthatóságra, fenntartható gazdálkodásra vonatkozóan és a tudomány, oktatás segítségével formálja, erősíti az ökológiai tudatosságot.

A jövő generációk léte és életminősége nagyban függ attól, hogy már ma képesek vagyunk-e átalakítani a világról, a környezetünkről és életünkről alkotott gondolkodásunkat, tudásunkat, majd erre alapozva életformáinkat és szokásainkat úgy, hogy ne zsákmányoljuk ki a természeti erőforrásokat, azaz fenntartható módon éljünk. Mindez olyan attitűdöt kíván, amelyet nem lehet elég korán elsajátítani, hiszen lényege abban rejlik, hogy természetes, magától értetődő legyen. A PTE Gyakorló Általános Iskola, Gimnázium és Óvoda szemléletformáló tevékenysége példaértékű, számtalan kreatív kezdeményezés elindítója, így méltán és megérdemelten viselheti egy éven keresztül az Energiatudatos Iskola címet és a hozzá kapcsolódó védjegyet.

Az Energiahatékony Intézmény- valamint az Energiatudatos Iskola Díjakat március 6-án vette át Dr. Gábor Róbert, a Pécsi Tudományegyetem rektorhelyettese és Jenei Zoltán kancellár. A pályázat fővédnöke Dr. Áder János köztársasági elnök, védnöke Dr. Szili Katalin miniszterelnöki megbízott, az országgyűlés volt elnöke. A program vezetője Dr. Mezösi Balázs pécsi származású, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, valamint az Állam- és Jogtudományi Kar volt hallgatója.

Forrás: MedicalOnline

Az agy mitofág rendszerének bekapcsolása segíthet az Alzheimer-kór gyógyításában

Egy nemzetközi kutatócsoport eredményei szerint az agy szelektív mitokondrium-lebontó rendszerének (mitofágia) újbóli beindításával akár vissza is lehet fordítani az Alzheimer-kórban tapasztalt agykárosodást.

A koppenhágai és az oslói egyetem vezetésével működő nemzetközi kutatócsoport a *Nature Neuroscience* folyóiratban megjelent cikkében számolt be arról, hogy állatkísérletek során sikerült újból bekapcsolniuk az Alzheimer-kór során csaknem teljesen leálló mitofág takarítórendszert az agyban, és visszafordítani a betegség során bekövetkezett károkat.

A demencia több más formájához hasonlóan az Alzheimer-kór során is tau és béta-amiloid fehérjék halmozódnak fel az agyban, ami idővel az idegsejtek pusztulásához vezet. Jelen vizsgálatban a kutatók az agy szelektív mitokondrium-lebontó rendszerének (mitofágia) újbóli beindításával próbálták megakadályozni vagy visszafordítani a betegséget. Ennek érde-

kében először magát a mitofágia folyamatát, illetve ennek Alzheimer-kóros betegekben és mesterségesen megbetegített állati modellszervezeteken megfigyelt működését tanulmányozták alaposan.

A kutatók először is felfigyeltek arra, hogy a mitofágia az Alzheimer-kóros betegek hippocampusában súlyosan károsodott, és nem működik megfelelően. Ezt követően több módszerrel is megpróbálták újból „berúgni a motort” (NAD⁺-adagolással, urolithin A és aktinonin alkalmazásával), mely sikerre vezetett. Egér modellszervezetekben és transzgenikus nematódánknál az idegsejtek Alzheimer-betegséghez kötődő tau hiperfoszforilációjának gátlásával sikerült visszafordítani a memóriakárosodást. Öröndetes módon úgy tűnik, hogy a mitofágia beindításának módszereit hamarosan humán klinikai vizsgálatokban is tesztelni lehet.

K. M.

Forrás: bama.hu

Tényi Tamás szerint József Attilának ma hosszabb élete lenne

Új igazgatója van a PTE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikájának: dr. Tényi Tamás, az MTA doktora, aki 2018 legjobb pszichiátriai szakkönyvének szerkesztéséért Nyíró Gyula-díjat kapott.

– Milyen elképzelésekkel vette át a klinika irányítását?
– Harminc éve vagyok a PTE Pszichiátriai Klinikáján, szakmailag itt nőtem fel, itt voltam gyakornok és itt lettem egyetemi tanár is. Céloom a hagyományosan jól működő négyosztályos rendszert vinni tovább.

– Milyen változásokat tervez?

– Az oktatás területén lesznek leginkább újdonságok. Több oktatási segédanyaggal számolok, az előadások anyagából például most jelent meg összefoglaló jegyzet, és a Wikipédia mintájára készülő „potepédiára” is felteszünk online elérhető oktatási segédanyagokat. A pályázati aktivitást, a kutatási kedvet ösztönözném.

– Hol található a klinika országos összevetésben?

– Szakemberekben jól állunk, 74 ágygal látunk el 300 ezres térséget, ami méreteit nézve az országban egyedülálló.

– Hogy értékeli a most megkapott Nyíró Gyula-díjat?

– Különösen értékes, hogy az elmúlt évtizedben háromszor nyertem el az elismerést. Hozzátenném azt is, hogy a Személyiségzavarok című könyv két fejezetét magam írtam.

– Apropos könyvek és írás. Hány könyve jelent már meg?

– Hat szakkönyvem és két szépirodalmi tárgyú könyvem.

– Szépirodalmi tárgyú?

– Ifjúkori verseimből saját kiadásban jelent meg két kötet az ezredfordulót követően.

Több pszichiáter is a családban

Dr. Tényi Tamás 1963-ban született Pécsen. A Nagy Lajos Gimnáziumban érettségizett, a POTE-n diplomázott 1988-ban. Pszichiátriából és pszichoterápiából szakvizsgázott, és a PTE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikáján végigjárta a ranglétrát a gyakornoktól az igazgatói posztig. 2011-ben lett egyetemi tanár, 2018-ban MTA doktor. Felesége dr. Csábi Györgyi gyermekorvos, gyermekpszichiáter és gyermekneurológus, a klinika gyerekpszichiátriai osztályának vezetője. Dalma lányuk (28) neurológiából doktorált orvos, Bálint (26) bölcsész karos egyetemista, Tamás (15) iskolás.

– Maradve a szépirodalomnál, József Attila pszichiátriai betegsége kezelhetőbb lenne napjainkban?

– Úgy gondolom, a tragikus végkimenetel ma nem így alakulna, a gyógyszeres kezelés meghosszabbítaná az életét, a nehéz sorsából adódó személyiségproblémákat pedig a mai pszichoterápiás módszerekkel hatékonyabban lehetne kezelni.

– A másik szakterülete a művészetterápia. Miben tud többet nyújtani ez a módszer?

– Vannak olyan rétegei a személyiségnek, amit szavakkal nagyon nehéz kifejezni. A művészet, a rajz, a zene segít feltárni, elérni ezeket a területeket. Sokan igen nehezen lépnek ki zárkózott világukból, velük könnyebb így kommunikálni.

– Játszik is valamilyen hangszeren?

– Amatőr bluesgitáros vagyok. A zeneterápia kapcsán a klinikán viszont van pianínó, s elérhetőek az Orff ritmushangszerek is.

Mészáros B. Endre

Forrás: bama.hu

Öngyilkosságok: Dr. Fekete Sándor szerint hazánkban nagyot javult a helyzet

Több mint három évtizedes tapasztalattal rendelkezik mentális és pszichés zavarok kezelésében prof. Fekete Sándor egyetemi tanár, a PTE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika korábbi igazgatója, akinek a Magyar Pszichiátriai Társaság a szakma legmagasabb elismerését, Oláh Gusztáv-életműdíjat adományozott.

– Az Egyesült Államokban egy valamirevaló értelmiséginek saját pszichiátere van. Nálunk mi a helyzet?

– Hazánkban a klinikai-kórházi pszichiátria kiépített rendszere működik elég egyenlőtlen területi eloszlásban, a járóbeteg-gondozói, illetve magán-pszichoterápiás ellátási formák kisebb súlya mellett. Papíron másfél ezer tagja van a Magyar Pszichiátriai Társaságnak, ám közülük az itthon aktív pszichiáterek száma hatszáz lehet.

– Igaz, hogy az emberek 90 százaléka neurotikus gondokkal küzd?

– Fogalmazzunk úgy, hogy a fele-harmada, de a legtöbb probléma megoldódik a baráti, családi támogatói körön belül. Ugyanakkor jelentős méretű az a réteg, amelynek már kell a külső segítség.

– Apropó segítség. Most mi a módi?

– Léteznek jó speciális gyógyszeres terápiák, de igen sokszor hasznosabbak a pszichoterápiás módszerek. Magam a nyolcvanas évek óta tevékenykedem a segítő orvosi szakmában, és most sokkal nyilvánvalóbbak a pszichopatológiai problémák, betegségek, a kliensek pedig nyíltabban kérik a segítséget.

– Jól tudom, hogy a szorongás, a depresszió, az öngyilkosság a fő kutatási területe?

A klinikának 13 évig volt az igazgatója

Dr. Fekete Sándor 1953-ban született Pécsen. A Nagy Lajos Gimnáziumban érettségizett, a POTE-n diplomázott, neurológiából, pszichiátriából, pszichoterápiából, addiktológiából szakvizsgázott. Német és amerikai hosszabb tanulmányutakon járt, a PTE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikáján tevékenykedik, ahol 13 évig volt igazgató. Több nemzetközi társasági tagság és díjak jelzik az útját. Felesége Füzi Ibolya családorvos, Judit lányuk (37) az Egyesült Államokban színművésznek tanult, most idegtudományból PhD-zik. Dávid (32) közgazra és bölcsészkarra jár, két unokájuk is van.

– A frontvonalban, kórházi neurológusként kezdtem, majd a pszichiátriai szakma, a gyógyítás, az oktatás és a nemzetközi kutatás következett, ahol valóban ez volt a fő vonal.

– Ha csak az öngyilkosságokat nézzük, hol tartunk most?

– Az elmúlt harminc évben sokat javult a helyzet. Akkoriban Európában a top ötben voltunk, napjainkra felére csökkent az öngyilkosságok száma. Japánnal, Dél-Koreával vagyunk egy szinten.

– Az életszínvonalnak mekkora a szerepe?

– Fontos tényező. Továbbá „öregedik” Európa, vagyis hosszabb ideig maradunk életben. Az étkezés, az életmód, a sport és az agyunk „tornáztatása” mind közrejátszik, miként a pozitív pszichológia látásmódja és a szociális kapcsolatrendszer is.

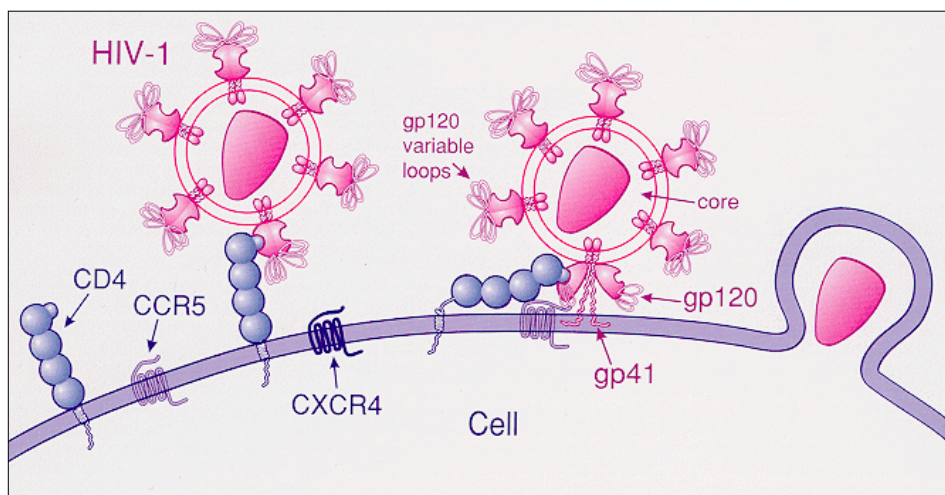
Mészáros B. Endre

Forrás: index.hu

Hatalmas áttörés: itt a második tünetmentes HIV-fertőzött

Egy brit férfi lett a világon a második, akinek a szervezetéből sikerült teljesen kiirtani a HIV-vírust – ír az átütő sikerről a Nature. Több mint 10 évvel az első sikeres, teljes tünetmentességhez vezető gyógyulás után ez a második eset azt bizonyítja, hogy az akkori kezelés sikere nem csak a véletlen műve, hanem reprodukálható.

A nevét elhallgató „londoni páciensnél” olyan donorokból származó őssejt-transzplantációt alkalmaztak, amelynek az alanyok egy ritka genetikai mutációt hordoznak: a CCR5-delta 32 néven ismert genetikai elváltozás ellenállóvá teszi őket a HIV-vírussal szemben. A londoni páciens 18 hónapja abbahagyta az antiretrovirális gyógyszerek szedését is, de a

CCR5-delta 32 néven ismert genetikai elváltozás ellenállóvá teszi őket a HIV-vírussal szemben.

Fotó: Wikipedia

vizsgálatok szerint azóta sem lehet kimutatni a szervezetében a HIV nyomait.

Ravindra Gupta, a tanulmány vezető szerzője, a University College London professzora a kezelésről elmondta, hogy azzal, hogy a második betegnél is tünetmentességet okozott a kezelés, azt bizonyították, hogy a berlini páciensként emlegetett első beteg kezelésének sikere nem a véletlen műve, hanem valóban a beavatkozás hatására lett tünetmentes. Kiemelte, hogy ez a beavatkozás nem jelent megoldást minden betegnek, viszont segít új kezelési stratégiák kidolgozásában. A kollégái pedig folyamatosan ellenőrzik a férfi állapotát, mert még az orvosok sem mernek gyógyulásról beszélni, csak tünetmentességről.

Évente körülbelül egymillió ember hal meg a HIV-vírus szövődésébe annak ellenére, hogy az ugyan nem gyógyítható, de az egész életen át szedett antiretrovirális gyógyszerekkel kezelhető.

A londoni páciens 2003-ban lett HIV-fertőzött, 2012-ben kezdte meg az antiretrovirális terápiát. Később Hodgkin-kórt, a nyirokcsomókat érintő daganatos megbetegedést is diagnosztizáltak nála.

A kemoterápia után összejt-transzplantáción esett át 2016-ban, és további 16 hónapig folytatta az antiretrovirális terápiát, amit azért hagyott abba, hogy kiderüljön, valóban az összes kezelés hatására sikerült-e elérni, hogy a vérből még a legérzékenyebb tesztekkel sem mutatható ki a HIV-1 vírus.

A berlini páciens, Timothy Ray Brown esetében szintén antiretrovirális terápia közben derült ki, hogy krónikus myeloid leukémiája van, ő kétszer is kapott csontvelő-átültetést, olyan donortól, aki szintén a CCR5-delta 32 genetikai elváltozást hordozta, vagyis ellenálló a HIV-vírussal szemben. Évekkel később a vírus nyomai ugyan kimutathatóak voltak a vérben, de maga a vírus nem, vagyis őt a doktorok azóta is gyógyultként tartják számon.

A szakma bizakodó az újabb gyógyulás kapcsán, most már azt kell egészen pontosan megérteni, hogy a módszer miért működik néhány betegnél, másoknál pedig miért nem. Mindenesetre abban a tudomány egyetért, hogy egy nagy lépéssel közelebb kerültek ahhoz, hogy egy mindenkinél egyaránt hatásos gyógymódot fejlesszenek ki a közeljövőben.

Forrás: bama.hu

A táplálkozás és az anyagcsere központi szabályozását kutatja Karádi Zoltán György

A Magyar Érdemrend tisztikeresztjét kapta meg március 15-én dr. Karádi Zoltán György, a PTE, ÁOK Élettani Intézetének igazgatója az emberi értékek ápolásáért, a nemzeti javak szolgálatáért, nemzetközileg is kiemelkedő kutatásaiért és az utánpótlás neveléséért.

– Százéves lesz a PTE Élettani Intézete. Készülnek rá?
– Akkor ugyan már nem én leszek az igazgató, de méltó ünneplés lesz. Elődeink köteleznek erre, hiszen az Intézet első igazgatója az a Pekár Mihály volt, aki a Pozsonyból Pécsre hozott Erzsébet Egyetem orvoskarának az első dékánja lett. Itt volt igazgató a nagy tekintélyű Lissák Kálmán, a rendkívül színes egyéniségű Grastyán Endre, vagy közvetlen elődöm, Lénárdt László, a korábbi rektor. Az intézet az évtizedek során 5 rektort, 47 egyetemi tanárt és 7 akadémikust adott.

– **Orvosi családból került erre a pályára?**

– Édesapám tisztviselő volt a szénbányánál Komlón, édesanyám háztartásbeliként nevelt fel két testvéremmel. Gimnazistaként döntöttem úgy, hogy „orvosként kezdek valamit az emberiséggel”. Édesapám olyan könyveket vett nekem, amik híres orvosok, kutatók, felfedezők életéről szóltak. Az egyetemre nem jutottam be elsőre, aztán sokat segített, hogy egy ideig beteghordóként dolgoztam.

– **Nagyon fiatalos az intézet, az átlagéletkor harminc év körüli.**

– Tudatosan alakítjuk így. A diákköri témák között például számos, kifejezetten vonzó, mindennapos érdekességekkel foglalkozó van, olyasféllekkel, mint ízézés és táplálkozás, a vizuális memória, a jóga, vagy a térlátás élettana. A fiatalokban több a kreativitás, ők hoznak új szellemet, új gondolatokat.

A kökönyösi általános iskolába járt

Dr. Karádi Zoltán György 1954-ben született Pécsen. Komlón, Kökönyösben járt általános iskolába, a Leőwey Klára Gimnázium biológia-kémia tagozatán érettségizett. Beteghordóként ismerkedett a kórházi világgal, a POTE-n 1979-ben diplomázott általános orvosként. Két évig volt neurológus, 1981-ben került az Élettani Intézetbe, ahol ma is dolgozik. 11 éve egyetemi tanár, tíz esztendeje az intézet igazgatója. Felesége, Matchiko, az amerikai irodalom tanára, a japán diákokat hazánkba toborzó tokiói cég pécsi koordinátora. Lányuk, Zsófia Nozomi neurológus rezidens.

– **A homeosztatisz szabályozást kutatja. Miről szól ez?**

– Hogy miként alkalmazkodunk a külső és belső környezet változásaihoz, hogy miként igyekszik megőrizni a szervezet a belső állandóságát. Ezen belül is a táplálék- és a folyadékfelvétel, az anyagcsere központi szabályozásával foglalkozom, az elhízáshoz vagy a cukorbetegséghez vezető zavarokkal.

– **Mit csinál, amikor nem orvosprofesszor?**

– Akkor a családom körében vagyok. Japán feleségem van és együtt próbáljuk segíteni az egyetem japán kapcsolatépítőit. A lányunk Zsófia Nozomi (utóbbi japán név, jelentése: remény) neurológus és éppen Japánban van ösztöndíjasként. A munkánknak is köszönhetően immár 83 japán hallgatója van a PTE-nek.

Mészáros B. Endre

Forrás: MedicalOnline

Sejtvonalkód deríthet fényt a mellrák áttétképződésére

Ausztrál kutatók a sejtvonalkód alkalmazásával olyan módszert fejlesztettek ki, mellyel azonosítható, hogy a mellrákos daganatok közül melyek okoznak áttéteket.

Az ausztrál Walter and Eliza Hall Institute of Medical Research kutatócsoportja a *Nature Communications* folyóiratban megjelent cikkében számolt be arról, hogy a cellular barcoding (sejtvonalkód) nevű eljárással képesek meghatározni, hogy a mellrákot okozó daganatsejtek számos sejtváriánsa közül melyek felelősek az áttétek képződéséért. A teljes cikk olvasható az interneten: *Barcoding reveals complex clonal behavior in patient/derived xenografts of metastatic triple negative breast cancer.. Nature communications, 2019.*

A mellrákos megbetegedéseknél a legtöbb halálesetet a más szervekbe áttérő rákos sejtek (áttétek) okozzák. A mellrákos daganat több ezerféle, eltérő tulajdonságú sejtváriánst tartalmaz, melyek vagy szerepet játszanak az áttétképződésben, vagy nem. Ez jelentősen megnehezíti a betegség kezelését, mivel nehezen lehet meg tudni,

hogy pontosan mely sejtek felelősek a rák terjedéséért. A kutatók szerint azzal, ha sikerül rámutatni azokra a „klónokra”, azaz az eredeti tumorból származó sejtcsoportokra, amelyek az áttétképződésért felelősek, jelentős lépést tehetünk a terápiák fejlesztésének irányába.

A 2013-ban felfedezett, sejtcsoportok egyedi azonosítását lehetővé tevő sejtvonalkódos technikával nyomon követhető az egyes sejtcsoportok útja is, így például a kutatók megfigyelték, hogy a Cisplatin kemoterápiás szerrel kezelt sejtek a kezelés hatására összezsugorodtak, és számos közülük el is pusztul, ám a terápiát követően a megmaradtak újra felszaporodtak, és más szövetekbe is elvándoroltak.

További vizsgálatokkal a kutatók képesek lehetnek megállapítani, hogy mi olyan különös ezekben a sejtcsoportokban, „klónokban”, miért pont ezek képesek más szöveteket, szerveket is megfertőzni, illetve milyen kezeléssel lehet fellépni ezek ellen a megkülönböztető tulajdonságokkal rendelkező sejtcsoportok ellen.

K. M.

Elhunyt Halász Béla professzor

Március 7-én elhunyt dr. Halász Béla, a magyar tudományos élet egyik ikonikus alakja, a modern neuroendokrinológiai kutatások megalapozója, világhírű agykutató. Halász Béla 1927-ben született Kalaznó községben egy kántortanító gyermekeként. A ház körüli állatok iránti érdeklődése alapján állatorvos szeretett volna lenni, de a családban bekövetkezett haláleset miatt az orvosi pálya mellett kötött ki. Orvosi tanulmányait 1948-ban Pécsen kezdte, ahol már elsőéves korában Szentágothai János mellett kötelezte el magát, és az ismeretlen megismerése, vagyis a kutatómunka felé orientálódott. Amikor 1954-ben megkapta a diplomáját, válaszút elé került: az elméleti orvostudományt, vagy a klinikumot válassza. Mentora hatására az előbbi mellett döntött, és az Anatómiai Intézetben kezdte meg oktató- és kutatómunkáját.

Az idegrendszer kutatásának egy igen izgalmas, és korábban kevésbé ismert területe felé fordult: a belső elválasztású mirigyek működését, és azok idegrendszerrel való kapcsolatát kezdte el tanulmányozni. Elsősorban a hipofízis és az agyalapi mirigy kapcsolatára koncentrált, és nem meglepő, hogy néhány évvel kutatói pályafutása megkezdése után, az 1960-as években megalkotta a Halász-féle kést, amivel az endokrin rendszer idegi kapcsolatainak tanulmányozásához hozott létre egy tökéletes módszert. 1965-ben már ezen korszakos tudományos sikere révén folytathatta munkáját Ford-ösztöndíjasként. Hazatérése után még évekig dolgozott a Pécsi Orvostudományi Egyetemen, majd 1971-ben elfogadta Szentágothai János felkérését, és sikeresen megpályázta a Semmelweis Orvostudományi

Egyetem II. számú Anatómiai Intézetének igazgatói tisztjét. Egyetemi tanári kinevezését már itt kapta meg.

Karrierje gyorsan ívelt felfelé, 1979-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, hat évvel később rendes tagja lett. 1985-ben átvette az Orvosi Tudományok Osztálya elnöki tisztségét. Két cikluson keresztül (1990-1996) az MTA alelnöke. Emellett több éven át az Akadémiai Kutatóhelyek Hálózati Tanácsa, az Arany János Közalapítvány, és a Bolyai János Alapítvány kuratóriumának elnöke volt. 1988-ban az Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémia, illetve a londoni Európai Akadémia (Academia Europaea), 1997-ben a Belga Királyi Orvosi Akadémia is felvette tagjai sorába.

Számos jelentős tisztséget töltött be tudományos egyesületeknél: 1975-1980 között a Nemzetközi Endokrinológiai Társaság alelnöke, 1987-1993 között az Európai Endokrin Társaságok Szövetsége végrehajtó bizottságának alelnöke, 1982-1990 között a Magyar Endokrinológiai és Anyagcsere Társaság elnöke volt. 1992-2000 között a Kossuth-díj és a Széchenyi-díj Bizottságának tagjaként is tevékenykedett.

Fontosabb kitüntetései: Akadémiai Díj (1963), Ulf von Euler-díj (1976), Munka Érdemrend arany fokozata (1981), Semmelweis-emlékérem (1985), Széchenyi-díj (1990), A belső elválasztású mirigyműködés szabályozásának kutatása terén elért nemzetközileg kiemelkedő eredményeiért és több évtizedes igen értékes oktató-nevelő munkájáért, Akadémiai aranyérem (1994), Szabó György-díj (1998), Hemingway Alapítvány, Pázmány Péter felsőoktatási díj (2000), a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (2003), Akadémiai Aranyérem (2004), Ipolyi Arnold tudományfejlesztési díj (2004, OTKA), Genersich Antal-díj (2007), Szent-Györgyi Albert-díj (2008), a Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal (2017), Bolyai Nagydíj (2017). Oktatóként és kutatóként a neuroendokrinológia és az anatómia tudományágában alkotott maradandót. Teljes életet élt, kutatóként, oktatóként és vezetőként is a legsikeresebbek közé tartozott.

Fotó: Kovács Attila – Semmelweis Egyetem

Dr. Gróf Pál (1951-2018)

Pécsett született 1951. március 27-én orvosszülők gyermekeként. Édesanyja, dr. Ágoston Irén Gizella a pécsi Szemészeti Klinika docense, édesapja, dr. Gróf Pál a Bőrgyógyászati Klinika igazgató professzora volt, négy gyermekük született. A Pécsi Orvostudományi Egyetemen egy évig általános orvosi tanulmányokat folytatott, majd az ELTE, TTK kutatóvegyész szakára nyert felvételt, ahol 1975-ben jeles minősítéssel szerzett vegyész oklevelet.

1975-1980 között a POTE Biofizika Intézetének tudományos munkatársa volt, 1980-1982-ig a Szegedi Biológiai Központ Biofizika Intézetében aspiráns. 1983-1984-ig ismét a POTE Biofizikai Intézetében dolgozott tudományos munkatársként. 1984-ben megszerezte a biológiai tudomány kandidátusa fokozatot. Ebben az évben került a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Biofizikai Intézetébe egyetemi tanársegédként, 1988-ban adjunktussá, majd 1994-ben docenssé nevezték ki. 2003-ban a Pécsi Tudományegyetemen habilitált. A Semmelweis Egyetem Biofizikai intézetében 2016. december 29-ig volt aktív állományban, nyugdíjazását hirtelen jelentkező, súlyos betegsége miatt kérte.

Oktatói tevékenységét 1975-től kezdve nyugdíjazásáig végezte. Laboratóriumi gyakorlatokat és tantermi előadásokat tartott magyar és német nyelven, TDK- és szakdolgozó hallgatók munkáját irányította. A hallgatóktól – ahogyan önmagától is – igényes, magas színvonalú munkát követelt meg, szigorától sokan tartottak. Részt vett az orvostovábbképzésben és a szakasszisztensek z ultrahangképzésében. Négyen szereztek irányítása alatt PhD-fokozatot (*Kerékgyártó Tibor*, 2002; *Szabó Zsófia*, 2004 – *Blaskó Katalin* társ-témavezetésével; *Budai Marianna*, 2006; *Mike-Kaszás Nóra*, 2014), emellett több fiatal doktorandusz munkáját segítette tanácsaival. A Semmelweis Egyetem Elméleti Tudományok-, Klinikai Orvos- és Gyógyszertudományok doktori iskolájában az évek során több PhD-kurszus vezetője vagy meghívott előadója volt. Közreműködött a pécsi német nyelvű orvosképzés beindításában, meghatározó szerepet játszott abban, hogy a biofizika tárgy oktatását színvonalasan tudjuk végezni a Pécsett 2004-ben bevezetett német program keretei között.

Kutatómunkáját 1975-ben a Pécsi Orvostudományi Egyetem Biofizika Intézetében kezdte, ahol először a mikrohullámú dielektromos spektroszkópia alkalmazásával, makromolekuláris rendszerek hidratációjával foglalkozott. 1976-tól 1984-ig bekapcsolódott a dr. *Belágyi József* vezette Központi Kutatólaboratóriumban folyó munkálatokba, ahol elsősorban az izomműködés molekuláris szintű vizsgálatával, valamint lipid-lipid és lipid-protein kölcsönhatások tanulmányozásával foglalkozott. Itt sajátította el az elektronspin-rezonanciaspektroszkópia magas színvonalú alkalmazását. Aspiránsként is ezeken a területeken folytatta kutatásait *Belágyi József* irányításával, és az így elért kutatási eredményeiből írta kandidátusi disszertációját „Molekuláris mozgások ingerelhető elemi struktúrákban” címmel – *Keszthelyi Lajos* témavezetésével. 1984-től a Semmelweis Egyetem Biofizikai és Sugárbiológiai Intézetéhez csatlakozva az ott folyó mutagenitási/genotoxicitási munkákba kapcsolódott be, majd 1986-87-ben egyéves kutatómunkára hívták meg a párizsi Pierre és Marie Curie Egyetem Szilárdtestfizikai Szilárdtestspektroszkópai Laboratóriumába. Itt kapcsolódott be azokba a kutatásokba, amelyek célja a fehérjék és nukleinsavak másodlagos szerkezetének meghatározása volt Raman-spektroszkópia segítségével. Sikerral határozta meg különböző kolinészterázok másodlagos szerkezetét, illetve annak változását néhány reverzibilis és irreverzibilis inhibitor hatására. A gyümölcsöző munka eredményeként a francia Kutatási és Fejlesztési Minisztérium 1988-ban hat hónapos kutatási támogatásban, majd 1990-ben az Európai Közösség három hónapos ösztöndíjban részesítette a párizsi Pierre és Marie Curie Egyetemen. 1987-1988-tól a Semmelweis Egyetem Biofizikai Intézetében folytatta tudományos tevékenységét, de a Magyar Tudományos Akadémia és Francia Tudományos Akadémia közötti, kétoldalú kutatási programok keretében folyamatos együttműködésben maradt a Pierre és Marie Curie Egyetem Szilárdtestfizikai Szilárdtestspektroszkópai Intézetével 1996-ig, majd a Curie Intézet Biológiai Szekciójával 2004-ig. A Biofizikai Intézetben számos hazai és nemzetközi pályázat előkészítésében, kidolgozásában vett részt, amelyek témája az ultraibolya sugárzás biológiai hatásainak vizsgálata, biológiai dozimetriájának alkalmazása volt. 1996-tól az ultraibolya, elsősorban UV-A sugárzás biológiai hatásainak molekuláris, sejtszintű vizsgálatával foglalkozott. 1998-tól ismét az ESR-spektroszkópia vált fő kutatási eszközévé, ekkor az UV-A expozíció sejtmembránra (humán fibroblasztok és keratinociták) gyakorolt molekuláris hatásainak vizsgálatát kiegészítette foszfolipid membránmodell-rendszerek tanulmányozásával. Később figyelme egyre inkább a lipid-lipid, lipid-hatóanyag illetve lipid-fehérje kölcsönhatás vizsgálatára irányult. Közleményeinek száma mintegy 90, független idézettségük meghaladja a 700-at, Hirsch indexe 15.

Mesterének *Belágyi József* professzort tekintette, mindig nagy tisztelettel beszélt róla. A kutatásban is nagyon igényes volt, precíz és már-már szörszálhasogatónan körültekintő. A jelmondata az volt, hogy „Vagy csinálunk valamit, vagy nem.” (vagyis: vagy rendesen csinálunk valamit, vagy sehogy), és ennek megfelelően trehány, hányaveti munkát sosem fogadott el. Nagyon adott arra, hogy a közölt eredmények kellően alátámasztottak legyenek. Szisztematikus aprólékossgal járt körül, és vizsgált meg minden lehetséges tényezőt, ami befolyásolhatta az eredményeket. Az alkalmazott módszerek és vizsgált problémák mélyreható ismeretével felvértezve kutatott, a gyakorlati munkát mindig elmélyült tanulással és irodalomkutatással ötvözte. Kifejezetten fogékony volt az elméleti jellegű problémákra, olykor napokig, örömmel töprengett egy-egy bonyolultabb kiértékelésen, levezetésen vagy modellen. Ugyanakkor szor-

Gróf Pál beszélget a 2009-ben Magyar Biofizikai Társaság Pécsett megrendezett konferenciáján szeretett kollégájával, *Belágyi Józseffel*.

galmasan, kreatívan és jó kézügyességgel kísérletezett. Nagyszerű memóriája volt, sokszor évekre-évtizedekre visszamenőleg emlékezett rá, hogy egy-egy, akkor számunkra fontos információt egy bizonyos nevű külföldi szerző cikkében olvasott egykor. Rákerestünk az egzotikus névre, és hamarosan meg is találtuk a cikket. Poliglott volt, angol, német és francia nyelven beszélt, írt és olvasott, magyarul is mindig igényesen fogalmazott. Diákjai, munkatársai emlékezetében példászerűen lelkiismeretes, alapos, megbízható témavezetőként és kollégaként él. Távol állt tőle mindenfajta képmutatás, és nem is szenvedhette el azt. Elsőre kissé távolságtartó volt talán a modora, de jobban megismerve őt, az hamar barátságossá oldódott, mindig szívesen beszélgetett, sokat és furfangosan viccelődött. Rendkívül segítőkész volt, a kollegiális viszonyon messzemenően túl is mindig lehetett rá számítani.

Stabil hátszínűt jelentett számára a családja. Feleségével két fiuk és négy unokájuk született, akiket gyakran és szeretettel emlegetett. Gróf Pál tanár úr méltósággal viselt, hosszantartó, súlyos betegség után, 2018. december 30-án távozott el közülünk. Temetésére szűk családi körben, 2019. január 25-én Dunakeszin került sor. Akik ismerték és szerették, sokat gondoltak rá betegségé alatt is. Fájdó szívvel búcsúzunk Tőle és mindig emlékezni fogunk rá, a nagyszerű kollégára és barátára.

Bozó Tamás, SE, ÁOK
Nyitrai Miklós, PTE, ÁOK

Dr. Vértés Marietta

1937–2019

Bár egészségi állapotának hirtelen rosszra fordulása egy ideje a mindennapokat beárnyékoló, fenyegető lehetőség volt, mindannyian megdöbbenéssel vettük a szomorú hírt, hogy dr. Vértés Marietta, az Élettani Intézet emerita professzora, súlyos betegségének a megpróbáltatásait hosszasan, az utolsó napok nehézségei közepette is erős akarattal, méltósággal viselve, életének 82. évében elhunyt.

Dr. Vértés Marietta 1937. október 15-én született Budapesten. Az általános iskola után gimnáziumi tanulmányait már Pécsen folytatta, 1956-ban kitűnő eredménnyel érettségizett. Még ugyanebben az évben felvételt nyert a Pécsi Orvostudományi Egyetemre, ahol 1962-ben „summa cum laude” minősítéssel általános orvosi diplomát szerzett. Az Élettani Intézetben folytatott négy évnyi, eredményes tudományos diákköri munkája nyomán magától értetődő volt, hogy néhány hónappal később pályáját is itt kezdte. Az első év sikerei már előrevetítették szakmai karrierjének az intézethez kötődő, töretlen folytatását: 1963-ban egyetemi tanársegédi, 1973-ban egyetemi adjunktusi, 1975-ben egyetemi docensi kinevezést kapott, majd 1995-ben a köztársasági elnök egyetemi tanárrá nevezte ki.

Laboratóriumi szakorvosi, valamint fiziológusi képezéseit pályájának természetes velejáróiként tudhatta magáénak. 1975-ben az orvostudomány kandidátusa, 1989-ben az orvostudomány doktora fokozat megszerzése tanúskodott kutatói munkásságának eredményességéről. Magas színvonalú oktató munkájának elismerését is jelentette 1994-ben a habilitált doktori cím elnyerése.

A több, rövid – a Szovjetunióban, Hollandiában és Angliában töltött – szakmai tanulmányút tapasztalatai mellett tudományos érdeklődését alapvetően új irányba terelte az az egy év, amit 1968-tól az Imperial Cancer Research Fund londoni Hormon Biokémiai Intézetében töltött. Az angliai ösztöndíj során szerzett, itthon mindaddig elérhetetlen, új ismereteket mind a reproduktív endokrinológiai kutatómunkájában, mind a hormonális szabályozó folyamatokban, illetve az endokrin megbetegedések hátterében fellelhető, molekuláris mechanizmusokkal foglalkozó, népszerű, választható kurzusaiban sikerrel hasznosította.

Az Élettani Intézetben betöltött funkciói (több évig intézeti tanulmányi felelős, majd intézetigazgató helyettes, Grastyán Endre professzor halálát követően pedig – 1988 és 1990 között – másfél évig az Élettani Intézet megbízott igazgatója, továbbá a Tanácskeleti Akadémiai Ideglettani Kutatócsoport megbízott vezetője) mellett számos fontos közösségi tisztséget is elnyert. Ezek sorában megemlítendő az ETT Országos Felsőoktatási Bizottsági tagság, a POTE, TDK Bizottság alelnöki, majd elnöki tisztje, a POTE Tudományos Bizottságának titkári megbízatása. A legnagyobb elismerést a POTE Oktatási Bizottságának elnökeként, valamint ugyanezen időszakban (1996-1999) a POTE oktatási dékánhelyetteseként vívta ki magának.

Az elismerések sorában két miniszteri dicséretre, az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetésre, valamint az alma mater Pro Universitate Medicinæ Quinqueecclesiensis emlékérem ezüst fokozatára volt a legbüszkébb.

Kitűnő oktató és eredményes kutatómunkája mellett az Élettani Intézet endokrin munkacsoportját évtizedeken át biztos kézzel irányító vezetőként is megállta a helyét. Szikár, magas termete, határozott megjelenése, bizalmat sugárzó tekintete széles körben elfogadottságot biztosított számára.

Kedves Marietta, utolsó útján kísérje tiszteletünk és megbecsülésünk!
Emlékét megőrizzük!

Prof. dr. Karádi Zoltán
intézetigazgató

Vértés Marietta 65. születésnapjának köszöntése

B. P.

Z. M.